

Näringsutskottets betänkande 2024/25:NU19

Energipolitik

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om energipolitik. Dessa yrkanden rör bl.a. energipolitikens inriktning, fossilfria kraftslag, biobränslen och biodrivmedel, energieffektivisering, energigaser samt värme och kraftvärme. Utskottet hänvisar bl.a. till den förda politiken och pågående arbete.

I betänkandet finns 47 reservationer (S, SD, V, C, MP) och ett särskilt yttrande (SD). I det särskilda yttrandet förklarar företrädarna för Sverigedemokraterna i utskottet att de har ett andrahandsyrkande när det gäller frågor om vattenkraft (punkt 6).

Behandlade förslag

Cirka 170 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2024/25.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut4

Redogörelse för ärendet9

Utskottets överväganden.....10

 Energipolitikens inriktning.....10

 Utskottets ställningstagande.....20

 Kärnkraft24

 Utskottets ställningstagande.....28

 Vindkraft29

 Utskottets ställningstagande.....34

 Vattenkraft.....36

 Utskottets ställningstagande.....39

 Solenergi.....40

 Utskottets ställningstagande.....44

 Biobränslen och biodrivmedel.....45

 Utskottets ställningstagande.....49

 Energieffektivisering.....50

 Utskottets ställningstagande.....54

 Energigaser.....55

 Utskottets ställningstagande.....62

 Torv64

 Utskottets ställningstagande.....67

 Fossila bränslen68

 Utskottets ställningstagande.....71

 Värme och kraftvärme.....72

 Utskottets ställningstagande.....75

 Vissa internationella energifrågor77

 Utskottets ställningstagande.....79

 Övriga energipolitiska frågor.....79

 Utskottets ställningstagande.....85

Reservationer87

 1. Energipolitikens långsiktiga förutsättningar, punkt 1 (S, V, C, MP)87

 2. Övergripande mål för planering av elsystemet, punkt 2 (S)88

 3. Övergripande mål för planering av elsystemet, punkt 2 (V).....89

 4. Övergripande mål för planering av elsystemet, punkt 2 (C).....90

 5. Övergripande mål för planering av elsystemet, punkt 2 (MP).....90

 6. Övrigt om energipolitikens inriktning, punkt 3 (SD).....92

 7. Övrigt om energipolitikens inriktning, punkt 3 (V, C)93

 8. Övrigt om energipolitikens inriktning, punkt 3 (MP)95

 9. Kärnkraft, punkt 4 (S, V, C, MP)96

 10. Vindkraft, punkt 5 (S).....97

 11. Vindkraft, punkt 5 (V, MP)98

 12. Vindkraft, punkt 5 (C)99

 13. Vattenkraft, punkt 6 (S, V)100

 14. Vattenkraft, punkt 6 (SD)101

 15. Vattenkraft, punkt 6 (C).....102

 16. Vattenkraft, punkt 6 (MP)103

 17. Solenergi, punkt 7 (S).....104

 18. Solenergi, punkt 7 (V)105

19. Solenergi, punkt 7 (C)	106
20. Solenergi, punkt 7 (MP)	107
21. Biobränslen och biodrivmedel, punkt 8 (S)	108
22. Biobränslen och biodrivmedel, punkt 8 (V)	109
23. Biobränslen och biodrivmedel, punkt 8 (C)	110
24. Biobränslen och biodrivmedel, punkt 8 (MP)	111
25. Energieffektivisering, punkt 9 (S)	112
26. Energieffektivisering, punkt 9 (V)	113
27. Energieffektivisering, punkt 9 (C)	113
28. Energieffektivisering, punkt 9 (MP)	114
29. Vätgas och elektrobränslen, punkt 10 (S)	116
30. Vätgas och elektrobränslen, punkt 10 (V)	117
31. Vätgas och elektrobränslen, punkt 10 (C)	118
32. Vätgas och elektrobränslen, punkt 10 (MP)	119
33. Biogas, punkt 11 (SD)	120
34. Biogas, punkt 11 (V, C)	121
35. Biogas, punkt 11 (MP)	122
36. Torv, punkt 12 (SD)	123
37. Torv, punkt 12 (V, MP)	124
38. Fossila bränslen, punkt 13 (V, C)	124
39. Fossila bränslen, punkt 13 (MP)	126
40. Värme och kraftvärme, punkt 14 (S)	127
41. Värme och kraftvärme, punkt 14 (V, C)	128
42. Värme och kraftvärme, punkt 14 (MP)	128
43. Vissa internationella energifrågor, punkt 15 (S)	129
44. Vissa internationella energifrågor, punkt 15 (MP)	130
45. Övriga energipolitiska frågor, punkt 16 (S)	130
46. Övriga energipolitiska frågor, punkt 16 (V, C)	131
47. Övriga energipolitiska frågor, punkt 16 (MP)	133
Särskilt yttrande	134
Vattenkraft, punkt 6 (SD)	134
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	135
Motioner från allmänna motionstiden 2024/25	135

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Energipolitikens långsiktiga förutsättningar**

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:852 av Jennie Nilsson och Arber Gashi (båda S) yrkande 1,

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 3 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 90.

Reservation 1 (S, V, C, MP)

2. **Övergripande mål för planering av elsystemet**

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 4,

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 48,

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 1, 5 och 6,

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 4 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 76.

Reservation 2 (S)

Reservation 3 (V)

Reservation 4 (C)

Reservation 5 (MP)

3. **Övrigt om energipolitikens inriktning**

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:479 av Martina Johansson och Mikael Larsson (båda C) yrkandena 1–3,

2024/25:728 av Hanna Westerén (S),

2024/25:832 av Jamal El-Haj (-) yrkande 1,

2024/25:1034 av Mikael Oscarsson (KD) yrkandena 1 och 2,

2024/25:1388 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkandena 9–11,

2024/25:1407 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 7,

2024/25:1465 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,

2024/25:2323 av Niklas Karlsson m.fl. (S),

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 36 och 37,

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 7,

2024/25:3160 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 49 och 50 samt

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 82.

Reservation 6 (SD)

Reservation 7 (V, C)

Reservation 8 (MP)

4. **Kärnkraft**

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:8 av Robert Stenkvist (SD),

2024/25:290 av Camilla Brodin (KD),
2024/25:513 av Josef Fransson (SD),
2024/25:1229 av Larry Söder (KD),
2024/25:1283 av Lars Englund (M) yrkande 2,
2024/25:1546 av Jörgen Grubb m.fl. (SD),
2024/25:2388 av Mats Sander m.fl. (M) yrkande 6,
2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 22 och
2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 115.

Reservation 9 (S, V, C, MP)

5. Vindkraft

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:910 av Magnus Manhammar (S) yrkande 3,
2024/25:2089 av Lars Beckman (M),
2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 35, 41 och 42,
2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 14 och 15,
2024/25:3057 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 6 och 7,
2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 31,
2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 13 och
2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 81, 102 och 103.

Reservation 10 (S)

Reservation 11 (V, MP)

Reservation 12 (C)

6. Vattenkraft

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:199 av Dan Hovskär (KD),
2024/25:1153 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 1,
2024/25:1465 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 5 och 6,
2024/25:1526 av Lars Isacson (S),
2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 11 och
2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 100 och 101.

Reservation 13 (S, V)

Reservation 14 (SD)

Reservation 15 (C)

Reservation 16 (MP)

7. Solenergi

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 18,
2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 36, 37, 47 och 155,
2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 8.2,
2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 38 och 39,
2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 10 och 19–21,

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 15 och
2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 107.

Reservation 17 (S)

Reservation 18 (V)

Reservation 19 (C)

Reservation 20 (MP)

8. Biobränslen och biodrivmedel

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 6,
2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 120 och 125,
2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 3,
2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 44,
2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 8 och 49,
2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 25,
2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 18 och 19,
2024/25:3160 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 12 och 52 samt
2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 17, 18 och 74.

Reservation 21 (S)

Reservation 22 (V)

Reservation 23 (C)

Reservation 24 (MP)

9. Energieffektivisering

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 21,
2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 32, 33 och 151,
2024/25:2646 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 3–7, 12–14 och 16,
2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 23–25 och 31,
2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 17 och
2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 77 och 78.

Reservation 25 (S)

Reservation 26 (V)

Reservation 27 (C)

Reservation 28 (MP)

10. Vätgas och elektrobränslen

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 12 och 14–16,
2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 127,
2024/25:2766 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,
2024/25:2943 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,
2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 9 i denna del, 34 och 35,

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 20, 21 och 23 samt

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 72.

Reservation 29 (S)

Reservation 30 (V)

Reservation 31 (C)

Reservation 32 (MP)

11. Biogas

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1144 av Gudrun Brunegård (KD),

2024/25:1395 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 32,

2024/25:1398 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 3,

2024/25:1614 av Anders Karlsson (C),

2024/25:2947 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 94,

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 23,

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 9 i denna del,

2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 33 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 93–96.

Reservation 33 (SD)

Reservation 34 (V, C)

Reservation 35 (MP)

12. Torv

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1399 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 4 och 14,

2024/25:1465 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 10 och 11,

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 150 och

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 4.

Reservation 36 (SD)

Reservation 37 (V, MP)

13. Fossila bränslen

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 22, 64 och 74,

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 35,

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 2 och 3 samt

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 7–9 och 73.

Reservation 38 (V, C)

Reservation 39 (MP)

14. Värme och kraftvärme

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:2100 av Lars Beckman (M),

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 154,

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 7,
2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 30,
2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 14 och
2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 91.

Reservation 40 (S)

Reservation 41 (V, C)

Reservation 42 (MP)

15. Vissa internationella energifrågor

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 71 och
2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 8.

Reservation 43 (S)

Reservation 44 (MP)

16. Övriga energipolitiska frågor

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:783 av Monica Haider (S),
2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 34,
2024/25:2646 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 2,
2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 36,
2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 26,
2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 22,
2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 9 och
2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 79, 108 och 109.

Reservation 45 (S)

Reservation 46 (V, C)

Reservation 47 (MP)

Stockholm den 29 april 2025

På näringsutskottets vägnar

Tobias Andersson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tobias Andersson (SD), Fredrik Olovsson (S), Mats Green (M), Josef Fransson (SD), Mattias Jonsson (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Marianne Fundahn (S), Isak From (S), Birger Lahti (V), Johnny Svedin (SD), Katarina Luhr (MP), Louise Eklund (L), Angelica Lundberg (SD), Aida Birinxhiku (S), Fredrik Ahlstedt (M), Lili André (KD) och Rickard Nordin (C).

Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlar utskottet 171 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2024/25 som rör olika energipolitiska frågor. I bilagan finns en förteckning över de behandlade förslagen.

Utskottets överväganden

Energipolitikens inriktning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om energipolitikens långsiktiga förutsättningar, övergripande mål för planering av elsystemet och övriga frågor som rör energipolitikens inriktning. Utskottet hänvisar till den förda politiken och pågående arbete.

Jämför reservation 1 (S, V, C, MP), 2 (S), 3 (V), 4 (C), 5 (MP), 6 (SD), 7 (V, C) och 8 (MP).

Motionerna

Energipolitikens långsiktiga förutsättningar

I kommittémotion 2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) anfördes att politiska beslut som fattas med få mandats övervikt en enskild mandatperiod inte är en tillräcklig grund för stora investeringar inom energisektorn med långa tidsperspektiv. Därför bör regeringen arbeta för långsiktiga och breda överenskommelser om energipolitiken. I yrkande 3 efterfrågades ett tillkännagivande med den inriktningen.

I kommittémotion 2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkade 90 framhålls att regeringen bör bjuda in samtliga riksdagspartier till nya energisamtal med målet att anta en ny bred energipolitisk överenskommelse. En sådan överenskommelse bör inkludera mål för ny energiproduktion till 2030 och säkerställa långsiktiga förutsättningar för energiproduktion.

Sverige ska ha ett robust system för elproduktion med hög leveranssäkerhet, låg miljöpåverkan och el till konkurrenskraftiga och rimliga priser, anför Jennie Nilsson och Arber Gashi (båda S) i motion 2024/25:852. Den aktuella situationen kräver enligt motionärerna stabila förutsättningar, både i det korta och i det långa perspektivet, vilket ställer krav på politiskt ansvarstagande och långsiktiga spelregler. Av den anledningen efterfrågar motionärerna i yrkande 1 ett tillkännagivande om behovet av blocköverskridande samtal om energifrågan.

Övergripande mål för planering av elsystemet

Fredrik Olovsson m.fl. pekar i kommittémotion 2024/25:3134 (S) på behovet av ett mål om ny fossilfri el till 2030. I yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att ett sådant mål om ytterligare minst 60 terawattimmar (TWh) bör införas.

I kommittémotion 2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkade 4 framförs att den långsiktiga inriktningen för energisystemet bör innefatta siffrsatta

delmål vart femte år, som dessutom följs upp. För att industrin ska våga satsa på omställningen behöver företagen veta att det finns tillgång till fossilfri el redan 2030.

I kommittémotion 2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 76 anför att det bör inrättas dels ett kortsiktigt effektmål, dels ett planeringsmål på minst 100 TWh ny elproduktion till 2030 och dels ett mål om en fördubbling av Sveriges elproduktion på sikt.

I kommittémotion 2024/25:2613 anför Elin Söderberg m.fl. (MP) att potentialen för efterfrågeflexibilitet kommer att öka när fler sektorer i samhället elektrifieras. I yrkande 48 begär motionärerna att riksdagen ska ställa sig bakom ett tillkännagivande om att anta ett mål för efterfrågeflexibilitet i elsystemet.

I kommittémotion 2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) förordas i yrkande 1 att det införs ett mål om ett 100 procent fossilfritt energisystem till 2035. I yrkande 5 förordas vidare ett tillkännagivande om ett mål om att tillgängliggöra 100 TWh el redan till 2030 samt ytterligare 50 TWh till 2035. Detta kan åstadkommas genom en kombination av ny förnybar elproduktion och energieffektiviseringar. Vid sidan av dessa mål ser motionärerna även behov av ett mål för s.k. grön baskraft. I yrkande 6 föreslår de därför ett tillkännagivande om ett planeringsmål för sådan baskraft. I begreppet grön baskraft inrymmer de alla kraftkällor och tekniker som kan göra elsystemet tryggare och säkrare än det är i dag. Det mål som nämns är 10 gigawattimmar (GWh) grön baskraft till 2030.

Övrigt om energipolitikens inriktning

Det svenska elnätet bör uppgraderas så att hela landet får ett smart, flexibelt och robust nät som klarar av såväl en ökad andel förnybar el som ödrift så att telekommunikationer och värmeförsörjning kan upprätthållas även vid kriser. Elnätet bör också kunna stå emot cyberattacker och extremväder bättre. Det anför Daniel Helldén m.fl. (MP) i partimotion 2024/25:3038. De begär därför i yrkande 36 ett tillkännagivande om att införa ett energisäkerhetsmål och i yrkande 37 ett tillkännagivande om att en stor utbyggnad av förnybar energi som vindkraft, sol och solvärme bör genomföras, särskilt i södra Sverige.

Regeringen bör överväga att stärka arbetet med energisäkerhet. Detta menar Björn Söder m.fl. (SD) och efterfrågar ett tillkännagivande med ett sådant innehåll i kommittémotion 2024/25:1407 yrkande 7.

I kommittémotion 2024/25:1465 av Tobias Andersson m.fl. (SD) anför i yrkande 2 att det kommer att behövas kraftproduktion i väntan på att ny kärnkraft är på plats. Motionärerna framhåller gasturbiner som en realistisk och rimlig lösning.

Sveriges energisektor befinner sig i ett särskilt utsatt läge och skillnaden mellan hotbild och förmågor är stor. Det anför Mikael Larsson m.fl. (C) i kommittémotion 2024/25:3160. I yrkande 49 anför därför att det finns ett

behov av förenklad informationsdelning mellan operatörer samt mellan operatörer och myndigheter i energisektorn. Motionärerna framhåller vidare i yrkande 50 att tillsynsverksamheten i energisektorn behöver skärpas för att säkra kontinuitet vid attacker.

I kommittémotion 2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 82 framförs utan närmare motivering att regelverken för samhällskritisk infrastruktur bör uppdateras så att även förnybara kraftslags behov inkluderas.

I kommittémotion 2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) anförs att elsystemets centrala betydelse för samhället kommer att öka ytterligare i framtiden, med elektrifiering av transporter, industri och uppvärmning. Enligt yrkande 7 bör därför ett energisäkerhetsmål införas.

En avgörande del för en rättvis och långsiktigt hållbar tillväxt i hela landet är en säker tillgång till hållbar energi. Detta anför Hanna Westerén (S) i motion 2024/25:728 och efterfrågar ett tillkännagivande från riksdagen med ett sådant innehåll.

I motion 2024/25:2323 anför Niklas Karlsson m.fl. (S) att energifrågan är avgörande för att klara klimatomställningen. För att skapa en god tillgång till prisvärd el bör flera åtgärder vidtas enligt motionärerna. De begär ett tillkännagivande om en energipolitik för hela landet, vilket bl.a. innefattar ökad överföringskapacitet, en annan elområdesindelning och ökad användning av vätgas.

Martina Johansson och Mikael Larsson (båda C) anför i motion 2024/25:479 yrkande 1 att regeringen bör utreda hur en övergripande bedömning kan göras vid utbyggnad av förnybar energi och att kommunernas inställning bör komma in i ett tidigare skede i planeringsprocessen. I yrkande 2 anförs vidare att det bör tillsättas en utredning om hur ersättningen för markägare kan ses över vid större infrastrukturprojekt. En utredning bör tillsättas även när det gäller frågan om hur den lokala, regionala och nationella nivån kan inkludera varandra i planering av infrastruktur. Ett tillkännagivande om detta efterfrågas i yrkande 3.

Mikael Oscarsson (KD) anför i motion 2024/25:1034 yrkande 1 att regeringen bör tillsätta en utredning om samhällets förmåga att fungera utan konstant elförsörjning. Motionären framhåller att energiförsörjningen är grundläggande för att samhällets olika funktioner ska kunna fortsätta att fungera i kris och krig. Därför behövs även en nationell säkerhetsstrategi för energisystemet, vilket anförs i yrkande 2.

Ett tillkännagivande om ökade investeringar i fossilfria energislag i södra Sverige efterfrågas i motion 2024/25:832 av Jamal El-Haj (-) yrkande 1. Motionären framhåller att överföringsbegränsningarna (flaskhalsproblematiken) fortfarande är ett problem som till viss del beror på en otillräcklig elproduktion i södra Sverige.

Bakgrund och pågående arbete

Regeringens proposition om energipolitikens långsiktiga inriktning

Våren 2024 antog riksdagen regeringens proposition Energipolitikens långsiktiga inriktning (prop. 2023/24:105, bet. 2023/24:NU14, rskr. 2023/24:201). I propositionen (som i det följande benämns som den energipolitiska inriktningspropositionen) redovisade regeringen att det övergripande målet för energipolitiken är att skapa villkor för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ påverkan på hälsa, miljö och klimat samt att underlätta omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle (prop. 2017/18:228, bet. 2017/18:NU22, rskr. 2017/18:411). Målet bygger på samma tre grundpelare som energisamarbetet i EU och syftar till att förena

- försörjningstrygghet
- konkurrenskraft
- ekologisk hållbarhet.

Vidare uppgavs att målet för energieffektivisering är att 2030 ha 50 procent effektivare energianvändning än 2005, uttryckt i termer av tillförd energi i relation till BNP. Målet för elproduktionens sammansättning 2040 är 100 procent fossilfri elproduktion (prop. 2022/23:99, bet. 2022/23:FiU21, rskr. 2022/23:254). Det övergripande målet för forskning och innovation på energiområdet är att bidra till att uppfylla uppställda energi- och klimatmål, den långsiktiga energi- och klimatpolitiken och energirelaterade miljöpolitiska mål (prop. 2016/17:66, bet. 2016/17:NU9, rskr. 2016/17:164).

Utöver de nyss nämnda övergripande målet påverkas Sveriges energipolitik i hög utsträckning av andra EU-mål och regelverk inom energiområdet, bl.a. inom ramen för den s.k. energiunionen. Energipolitiken inom EU fokuserar enligt fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på fyra områden:

- en fungerande energimarknad
- garanterad energiförsörjning
- främjande av energieffektivitet, energibesparingar och förnybara energikällor
- främjande av sammankopplade energinät.

Regler inom dessa områden ställer krav på medlemsländerna att genomföra nationell politik för att uppfylla mål som satts upp för hela unionen. EU:s energipolitik hänger nära samman med EU:s klimatpolitik men även med bl.a. miljö-, närings-, konkurrenskrafts-, transport- samt utrikes- och säkerhetspolitiken. Till exempel berörs energiområdet av sektorsövergripande EU-regler för kritisk infrastruktur, cybersäkerhet och annat som rör försörjningstrygghet och säkerhet.

I den energipolitiska inriktningspropositionen konstaterade regeringen att Sveriges konkurrenskraft och välfärd bygger på tillgång till fossilfri energi till konkurrenskraftiga priser. För att nå klimatmålen och möjliggöra den gröna

omställningen behöver ytterligare steg tas i elektrifieringen av industrin och transportsektorn. Med den elektrifiering som samhället står inför väntas elbehovet i Sverige öka kraftigt. För att kunna möta samhällets ökade behov av el och samtidigt säkerställa god försörjningstrygghet krävs en omfattande utbyggnad av elproduktionskapacitet, elnät och lagringsmöjligheter samt förbättrade möjligheter till flexibilitet. Regeringen slog fast att energisystemet behöver utvecklas samtidigt som det pågår annan viktig samhällsutveckling, exempelvis inom totalförsvaret. Utvecklingen behöver också vara kostnadseffektiv för samhället, med hänsyn till bl.a. hushållens ekonomi. I propositionen tydliggjorde regeringen den långsiktiga inriktningen för energipolitiken och föreslog

- ett planeringsmål om att planeringen av det svenska elsystemet ska ge förutsättningar att leverera den el som behövs för en ökad elektrifiering och för att möjliggöra den gröna omställningen
- ett leveranssäkerhetsmål om att det svenska elsystemet ska ha förmågan att leverera el där efterfrågan finns, i rätt tid och i tillräcklig mängd, i den utsträckning det är samhällsekonomiskt effektivt.

Omotiverade hinder i elsystemet ska enligt propositionen undanröjas för att skapa förutsättningar för en effektiv marknad som främjar konkurrenskraftiga priser. Regeringen bedömde vidare att det finns behov av att se över det nuvarande energieffektiviseringsmålet. Propositionen byggde på en överenskommen mellan Sverigedemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna.

Regeringen uppgav i propositionen att den för att skaffa underlag till propositionen genom Klimat- och näringslivsdepartementets försorg hade anordnat flera rundabordssamtal med representanter från energibranschen och industrin samt bjudit in riksdagspartierna till samtal om energipolitikens inriktning.

Planeringsmål

I den energipolitiska inriktningspropositionen redovisade regeringen bedömningen att Sverige bör planera för att kunna möta ett elbehov om minst 300 TWh 2045. Det anfördes att behovet av el i olika geografiska områden bör tydliggöras för 2030, 2035, 2040 och 2045 och följas upp vid regelbundna kontrollstationer, med start 2030. Därför föreslog regeringen ett planeringsmål för energisystemet med innebörden att planeringen av det svenska elsystemet ska ge förutsättningar för att leverera den el som behövs för en ökad elektrifiering och för att möjliggöra den gröna omställningen. Regeringen konstaterade att en kraftig utbyggnad av elsystemet behövs för att nå klimatmålen och möjliggöra den gröna omställningen och att detta kräver beslut och åtgärder av en rad aktörer i samhället, såsom statliga myndigheter, kommuner, kraftbolag, nätföretag, kunder, utvecklare och finansärer. I propositionen fram-

hölls även att ett planeringsmål med lång- och kortsiktig kvantifiering tydliggör energipolitikens ambition när det gäller elsystemets utveckling och underlättar omställningen genom att minska osäkerheten i samband med investeringsbeslut.

Leveranssäkerhetsmål

Regeringen föreslog vidare i den refererade propositionen ett leveranssäkerhetsmål som innebär att det svenska elsystemet ska ha förmågan att leverera el där efterfrågan finns, i rätt tid och i tillräcklig mängd, i den utsträckning det är samhällsekonomiskt effektivt. Omotiverade hinder i elsystemet ska undanröjas för att skapa förutsättningar för en effektiv marknad som främjar konkurrenskraftiga priser. Vidare bedömde regeringen att Svenska kraftnät bör få ett övergripande ansvar för att göra en regelbunden uppföljning av leveranssäkerhetsmålet och för att vidta eller föreslå nödvändiga åtgärder för att målet uppnås. En fördjupad uppföljning bör göras vid regelbundna kontrollstationer med start 2030.

Energiberedskap

I budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 21, bet. 2024/25:NU3, rskr. 2024/25:106) anför regeringen att Sveriges behov av en robust och pålitlig tillgång till energi ökar. Störningar i energiförsörjningen kan få omfattande konsekvenser för stora delar av samhället. En fungerande energiförsörjning är även central för att samhället ska fungera vid höjd beredskap och ytterst krig. Erfarenheterna från Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina visar tydligt vilka påfrestningar energiförsörjningen kan utsättas för och hur det drabbar hela samhället. Energisystemet behöver kunna leverera energi till samhället under såväl kris som höjd beredskap. Det medför behov av att utveckla och trygga energiförsörjningen, exempelvis genom att säkerställa att kritiska resurser finns att tillgå. Energianvändare behöver dock vara förberedda på avbrott och bristsituationer. Samhällets ökade beroende av energi, i kombination med allvarliga hot mot Sveriges säkerhet, har ökat behovet av att stärka samhällets förmåga att hantera störningar i energiförsörjningen. Det civila försvarets tio beredskapssektorer är samtliga beroende av att elförsörjningen fungerar. Regeringen föreslog därför att medel skulle tillföras för att möta regeringens ambitionshöjning för det civila försvaret.

Uppdrag som rör energiberedskap

Energimyndigheten fick i regleringsbrevet för 2025 i uppdrag att redovisa hur medel för energiberedskap har använts. Redovisningen ska omfatta hur åtgärderna stärker sektorns förmåga att tillhandahålla en trygg energiförsörjning och användares förmåga att hantera störningar i energiförsörjningen samt redovisa hur vidtagna åtgärder utvecklar och stärker det civila försvaret. Av redo-

visningen ska det även framgå hur åtgärder och resultat förhåller sig till relevanta krisnivåer inom energisektorn samt höjd beredskap. Detta kan enligt regleringsbrevet ingå i en separat redovisning för civilt försvar.

Energimyndigheten ska även planera för insatser för att främja kommunala och regionala aktörers långsiktiga strategiska förmåga att bidra till ett effektivt och robust energisystem som bidrar till de energipolitiska målen. Insatserna är avsedda att finansiera offentliga aktörer på lokal och regional nivå, såsom kommuner, regioner, regionala energikontor och aktörer med regionalt utvecklingsansvar i syfte att stärka deras förmåga att arbeta mer effektivt och strategiskt med energiplanering och energiberedskap. Insatserna ska samordnas med satsningar inom energiplanerings- och energiberedskapsområdet. Uppdraget ska redovisas i årsredovisningen.

Av Energimyndighetens regleringsbrev för 2025 framgår vidare att myndigheten har i uppdrag att analysera och föreslå lämpliga åtgärder för att ransonera med el för att stärka det civila försvaret. Av myndighetens redovisning ska det framgå hur förslaget förhåller sig till relevanta krisnivåer inom elförsörjningen och höjd beredskap. Energimyndigheten ska även redovisa hur den, i samverkan med berörda aktörer, har vidareutvecklat metoden för att planera prioritering av samhällsviktiga elanvändare (Styrel), hur information som tas fram inom ramen för Styrel kan komma till nytta vid planering för en mer omfattande elenergibrist och vid höjd beredskap, hur samhällsviktiga eller totalförsvarsviktiga verksamheter som utförs i privat regi beaktas samt hur sektorskopplingar inom energisektorn omhändertas. Eventuella identifierade hinder i arbetet med Styrel samt åtgärdsförslag ska ingå i redovisningen. I uppdraget ingår även att lämna nödvändiga konsekvensutredda författningsförslag. Uppdraget ska redovisas senast den 1 september 2026.

Nationell strategi för cybersäkerhet 2025–2029

I mars 2025 lämnade regeringen skrivelsen Nationell strategi för cybersäkerhet 2025–2029 (skr. 2024/25:121) till riksdagen. Skrivelsen, som kommer att behandlas av riksdagens försvarsutskott under våren 2025, innehåller en ny nationell strategi för cybersäkerhet som beskriver regeringens inriktning för arbetet med frågor av betydelse för Sveriges cybersäkerhet. Strategin utgår från nationella behov och från det s.k. NIS 2-direktivet (2022/2555) som sätter minimiregler för cybersäkerhet inom unionen och för samarbete mellan medlemsländerna. Verksamheter som ska följa NIS 2 finns inom 18 olika sektorer, däribland energisektorn. Den omfattar i sin tur delsektorerna elektricitet, fjärrvärme eller fjärrkyla, olja, gas och vätgas, och i strategin uppges att Energimyndigheten kommer att ha tillsynsansvaret för energisektorn.

I strategin redogörs för ett antal hot och sårbarheter som påverkar Sveriges cybersäkerhet. Strategin utgår från tre pelare som anger inriktningen för Sveriges cybersäkerhetsarbete:

- Systematiskt och effektivt cybersäkerhetsarbete

- Utvecklad kunskap och kompetensutveckling inom cybersäkerhet
- Förmåga att förhindra och hantera cybersäkerhetsincidenter.

Strategin innehåller därtill mål som tar sikte på ett antal områden för att åstadkomma förflyttningar under strategins löptid och bemöta de hot och sårbarheter som redogörs för i strategin. Till strategin kopplas bl.a. en handlingsplan med ett antal aktiviteter som svarar mot regeringens inriktning och kraven i NIS 2-direktivet. I strategin anges att handlingsplanen kommer att uppdateras löpande.

EU:s energipolitik

Övergripande om EU:s energipolitik

Sveriges energipolitik påverkas i hög utsträckning av EU:s mål och regelverk inom den s.k. energiunionen. EU:s energipolitik hänger också nära samman med EU:s klimatpolitik, men även med bl.a. miljö-, närings-, regional-, transport- samt utrikes- och säkerhetspolitiken. Till exempel berörs energiområdet av sektorsövergripande EU-regler för kritisk infrastruktur, cybersäkerhet och annat som kopplar till försörjningstrygghet och säkerhet. Här ingår också Euratomfördraget, där Sverige tillsammans med andra medlemsstater förbundit sig att främja framsteg inom kärnenergiområdet, främst genom att främja forskning, uppnå försörjningstrygghet och upprätta ett system för övervakning av fredlig användning av kärnämnen avsedda för civila ändamål och säkerställa höga gemensamma normer för hälsa och säkerhet.

Som en del i kommissionens förslag från 2019 om den s.k. gröna given höjdes ambitionen för EU:s klimatmål. EU antog bindande mål om klimatneutralitet i unionen senast 2050 och ett mål om att nettonollutsläppen av växthusgaser 2030 ska ha minskat med minst 55 procent jämfört med 1990 (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1119 om inrättande av en ram för att uppnå klimatneutralitet).

För att nå 2030-målet presenterade kommissionen ett stort antal lagförslag i det s.k. 55 procentspaketet, bl.a. förslag om reviderade direktiv om förnybar energi, energieffektivitet och byggnaders energiprestanda samt förslag till revidering av direktivet och förordningar om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten.

Energimarknaderna påverkades i hög grad av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina i februari 2022. För att snabbare bryta EU:s beroende av rysk fossil energi och säkra försörjningstryggheten presenterade kommissionen i maj 2022 REPowerEU-planen med ytterligare lagförslag för att öka ambitionen i direktiven om förnybar energi, energieffektivitet och byggnaders energiprestanda. Ett flertal krisförordningar för att säkra försörjningstryggheten, skydda EU mot höga energipriser och snabba på energiomställningen har därefter förhandlats och antagits. I mars 2023 presenterade kommissionen även ett förslag om reform av unionens elmarknad som antogs 2024.

Den 13 juni 2024 trädde EU-förordningen om nettonollindustrin (Europa-parlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1735 om inrättande av en åtgärdsram för att stärka Europas ekosystem för tillverkning av nettonollteknik och om ändring av förordning (EU) 2018/1724) i kraft. Förslaget var en del av den gröna givens industriplan för nettonollåldern som kommissionen presenterade den 1 februari 2023. Förordningen syftar till att främja trygg och hållbar tillgång till nyckeltekniker för den gröna omställningen, s.k. nettonolltekniker såsom batteritekniker, vägstekniker och kärntekniker, genom att öka unionens tillverkningskapacitet i fråga om dessa tekniker och samtidigt bidra till unionens klimatmål.

I sin rapport om tillståndet i energiunionen 2024 anför kommissionen att EU under de senaste åren lyckats hantera hoten mot energiförsörjningen och återfått mer stabila energipriser. Utbyggnaden av vind- och solkraft fortsätter och produktionskapaciteten för dessa kraftslag ökade med 36 procent mellan 2021 och 2023. Elproduktionen från vindkraft är nu större än elproduktionen från gas, och det är nu det näst största kraftslaget i EU:s elproduktion efter kärnkraft. Trots den positiva utvecklingen bedömer kommissionen att både utbyggnaden av förnybar energi och energieffektiviseringsinsatserna behöver accelerera för att det ska vara möjligt att nå energi- och klimatmålen.

Av rapporten framgår även att andelen rysk gas i EU:s gasimport minskade från 45 procent 2021 till 15 procent i juni 2024. Den ryska gasen har bl.a. ersatts av import från Norge och USA.

Den europeiska tillverkningsindustrin av nettonolltekniker möter en ökande konkurrens både på den europeiska marknaden och globalt. Kommissionen lyfter i det sammanhanget betydelsen av partnerskap mellan offentliga och privata aktörer och olika former av europeiska industriallianser.

Kommissionens meddelande om EU:s klimatmål för 2040

Den 6 februari 2024 publicerade kommissionen ett meddelande om ett europeiskt klimatmål för 2040. Kommissionen har utifrån en konsekvensanalys rekommenderat ett mål om 90 procents nettominskning av utsläppen till 2040 jämfört med 1990. Meddelandet är ett inspel för nästkommande kommission att ta vidare som lagförslag för att inkludera 2040-målet i den europeiska klimatlagen. Kommissionen belyser i sitt meddelande att alla energikällor med noll och låga koldioxidutsläpp, inklusive förnybar energi, kärnkraft, energieffektivitet, avskiljning och lagring av koldioxid samt avskiljning och användning av koldioxid, kommer att behövas för att ställa om energisystemet till 2040. I samband med meddelandet lanserade kommissionen även en industriallians för små modulära reaktorer (SMR).

Kommissionens meddelande Given för en ren industri – en gemensam färdplan för konkurrenskraft och fossilfrihet

I februari 2025 presenterade kommissionen sitt meddelande Given för en ren industri – en gemensam färdplan för konkurrenskraft och fossilfrihet (COM(2025) 85).

Syftet med meddelandet är att presentera en övergripande färdplan för att både stärka den europeiska industrins konkurrenskraft och påskynda dess gröna omställning. Fokus i meddelandet läggs på att stöd för energiintensiva industrier i omställningen, elektrifieringen och bemötandet av höga energikostnader, samtidigt som innovativa lösningar inom den europeiska miljötekniksektorn främjas för att säkerställa framtidens konkurrenskraft. Kommissionen avser att uppnå målsättningarna i meddelandet genom att

- säkerställa tillgång till energi till överkomliga priser med fokus på att sänka energikostnader, främja ren energi och förbättra elnätens effektivitet för att stödja europeiska industriföretag, särskilt de energiintensiva
- driva på utvecklingen av marknader för rena teknologier genom att skapa efterfrågan på koldioxidsnåla produkter och teknologier, vilket främjar innovation och hållbarhet i industrin
- stärka finansiering på EU-nivå, mobilisera privata investeringar och effektivisera det statliga stödet för att bidra till givens mål
- stärka den cirkulära ekonomin och positionera EU som världsledande inom området till 2030, för att minska resursberoende, avfall och koldioxidutsläpp, samtidigt som den ekonomiska konkurrenskraften stärks
- främja internationella partnerskap genom samarbeten och handelsavtal för att säkerställa tillgång till råvaror och globala marknader, samtidigt som EU:s strategiska oberoende stärks.

I meddelandet anförts att det bör ses som en färdplan för de centrala politiska strategier som kommissionen anser behövs för att uppnå en konkurrenskraftig och ren industri i EU. Det uppges även att ett flertal konkreta lagstiftningsförslag och strategier kommer att presenteras inom ramen för meddelandet under de närmaste åren.

Kommissionens meddelande om en handlingsplan för överkomliga energipriser

I februari 2025 presenterade kommissionen sitt meddelande om en handlingsplan för överkomliga energipriser (COM(2025) 79). Meddelandet syftar till att säkerställa en effektiv och ren energi för alla européer till ett överkomligt pris. Kommissionen framhåller i meddelandet att de nuvarande höga energipriserna är ett hot mot EU:s konkurrenskraft och presenterar i handlingsplanen åtgärder inom fyra s.k. pelare:

- sänkta energikostnader
- fullbordande av energiunionen
- attrahera investeringar
- beredskap för energikriser.

Kommissionen identifierar flera orsaker till de höga energikostnaderna, såsom beroendet av importerade fossila bränslen och ineffektivitet i elnäten. För att åtgärda detta föreslås åtgärder som att minska nätkostnader, förbättra långsiktig elförsörjning, effektivisera gasmarknaden och öka energieffektiviteten.

Vidare föreslås en trepartsöverenskommelse för investeringar och åtgärder för att säkerställa prisstabilitet och beredskap inför energikriser.

Tidigare riksdagsbehandling

I samband med behandlingen av regeringens energipolitiska inriktningsproposition våren 2024 avstyrkte utskottet motionsyrkanden om bl.a. blocköverskridande energisamtal, planeringsmål och energisäkerhet. Dessa yrkanden liknade eller var identiska med de yrkanden som är aktuella i detta betänkande. Avvikande uppfattningar redovisades i reservationer från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottet redovisar sina ställningstaganden under följande rubriker:

- Energipolitikens långsiktiga förutsättningar
- Övergripande mål för planering av elsystemet
- Övrigt om energipolitikens inriktning.

Energipolitikens långsiktiga förutsättningar

I de motioner som är aktuella i detta avsnitt efterfrågas tillkännagivanden om att regeringen ska bjuda in till samtal för en energiöverenskommelse som har en bred politisk förankring i riksdagen. Med anledning av dessa förslag vill utskottet till att börja med framhålla att Sveriges konkurrenskraft och välfärd bl.a. bygger på tillgång till fossilfri energi till konkurrenskraftiga priser. Samtidigt är en omfattande elektrifiering av flera samhällssektorer vägen framåt för att nå klimatmålen och möjliggöra den gröna omställningen. Energipolitiken måste därför bidra med en försörjningstrygghet som kan ligga till grund för utvecklingen av det svenska välfärdssamhället, utfasningen av fossila bränslen och ett minskat svenskt beroende av importerad energi under svåra säkerhetspolitiska tider.

Med detta sagt vill utskottet framhålla att regeringen, inte minst genom den energipolitiska inriktningsproposition som riksdagen antog våren 2024, har tagit många viktiga steg för att människor och företag i hela landet ska få en trygg elförsörjning med stabila och konkurrenskraftiga elpriser. Utskottet noterar att regeringen i den nämnda propositionen anger att den har skaffat underlag till sina förslag genom flera rundabordsamtal med representanter från energibranschen och industrin samt bjudit in riksdagspartierna till samtal om energipolitikens inriktning. Förutsättningarna för att åstadkomma en bredare politisk överenskommelse än den majoritet som stod bakom propositionen föreföll vid denna tidpunkt dock begränsade.

I ljuset av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina vill utskottet vidare påminna om att Sveriges energisystem är en del av totalförsvaret. Utskottet

kan konstatera att regeringen vid flera tillfällen har uttalat att arbetet med att åstadkomma ett robust och leveranssäkert elsystem av denna anledning måste intensifieras och att regeringen med denna utgångspunkt under våren 2025 bjudit in företrädare från samtliga riksdagspartier för energipolitiska samtal om Sveriges framtida energiförsörjning.

Utskottet kan därför inte se något värde i att riksdagen i ett tillkännagivande skulle uttala sig till förmån för breda energipolitiska samtal.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks därmed.

Övergripande mål för planering av elsystemet

I flera av de motioner som är aktuella i detta avsnitt återfinns förslag om olika typer av planeringsmål för elsystemet. En gemensam nämnare i dessa motionsyrkanden är att man efterfrågar mål för utbyggnaden av elsystemet på några få års sikt. I en av motionerna finns även förslag till mål för såväl ett fossilfritt energisystem till 2035 som efterfrågefleksibilitet och det som motionärerna benämner som grön baskraft.

Med anledning av dessa motionsförslag vill utskottet till att börja med framföra att Sveriges konkurrenskraft och välfärd bygger på tillgång till fossilfri energi till konkurrenskraftiga priser och att en omfattande elektrifiering av flera samhällssektorer är vägen framåt för att nå klimatmålen och möjliggöra den gröna omställningen. En förutsättning för att nå framgång i detta är att Sverige har ett robust och leveranssäkert elsystem, vilket i grunden kan åstadkommas genom dels en betydligt ökad produktion av planerbar fossilfri el, dels ett förstärkt och utbyggt elöverföringssystem. Utöver detta är det av vikt att det råder ett gott investeringsklimat och att hushållen har råd att betala sina elräkningar.

Utskottet kan konstatera att regeringen redan har tagit många viktiga steg på denna väg och att ännu ett kommer att tas när riksdagen under våren 2025 tar ställning till nya regler för finansiering av kärnkraft. Goda förutsättningar för ny kärnkraft borgar enligt utskottets uppfattning för att människor och företag i hela landet kan få en trygg elförsörjning med stabila och konkurrenskraftiga elpriser. Ny kärnkraft styr samtidigt mot det gällande målet om 100 procent fossilfri elproduktion 2040. Att Sveriges hela energisystem skulle vara helt fossilfritt inom tio år, vilket föreslås i en motion, är dock helt orealistiskt och det finns inga skäl att förorda ett sådant tillkännagivande. Det finns heller inga skäl för riksdagen att uppmana regeringen att ta fram ett mål för efterfrågefleksibilitet i elsystemet.

Vidare vill utskottet framföra att en utvecklad energiplanering bidrar såväl till att nå klimatmålen som till näringslivets utveckling och ett samhälle med ökad motståndskraft. Vid behandlingen av regeringens energipolitiska inriktningsproposition våren 2024 framförde utskottet att det såg positivt på regeringens förslag till planeringsmål för elsystemet. I propositionen redovisade regeringen bedömningen att Sverige bör planera för att kunna möta ett elbehov om minst 300 TWh 2045. Det angavs även att behovet av el i olika geografiska

områden bör tydliggöras för 2030, 2035, 2040 och 2045 och följas upp vid regelbundna kontrollstationer, med start 2030. Utskottets uppfattning är att detta planeringsmål är väl avvägt för att det svenska elsystemet ska kunna ge förutsättningar för att leverera den el som behövs för en ökad elektrifiering och för att möjliggöra den gröna omställningen. Utformningen ger även utrymme att ompröva och precisera den kvantitativa bedömningen av målet för att säkerställa en effektiv och ändamålsenlig politik i linje med planeringsmålet. Det handlar då bl.a. om att beakta de osäkerheter som finns om vilka större industri- eller kraftproduktionsprojekt som verkligen realiseras. Några andra planeringsmål än detta vill utskottet inte ställa sig bakom.

Sammantaget innebär detta att utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden.

Övrigt om energipolitikens inriktning

Sveriges behov av robust och pålitlig energi har ökat i och med den senaste tidens förändrade säkerhetsläge i omvärlden. Många delar av samhället kan påverkas påtagligt vid störningar i energiförsörjningen och en fungerande energiförsörjning är även central för att samhället ska fungera vid höjd beredskap och ytterst krig. Utskottet vill särskilt framhålla att Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina tydligt visar vilka prövningar energisystemet kan utsättas för och på vilka sätt det påverkar samhället. I flera motioner uttrycks att det finns ett behov av att utveckla energisystemet för att trygga försörjningen i händelse av kris eller i värsta fall krig. Utskottet instämmer i detta och kan konstatera att samtliga av det civila försvarets tio beredskapssektorer är beroende av att elförsörjningen fungerar.

Oavsett inställning till hur den svenska energimixen bör se ut framöver vill utskottet framhålla att en bärande del i en god energiberedskap är ett leveranssäkert elsystem som är driftsäkert och har en hög överföringsförmåga. Otillförlitliga kraftleveranser kan få mycket stora konsekvenser för viktig basindustri och andra elberoende företag och hota människors välbefinnande, hälsa och i värsta fall liv. Utskottet konstaterar att Energimyndigheten är sektorsansvarig myndighet för beredskapssektorn energiförsörjning. Myndighetens uppgift är att stärka samordningen mellan olika myndigheter, att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och att stärka samhällets motståndskraft. Utskottet noterar också att Energimyndigheten har flera pågående uppdrag som rör energiberedskap. Bland annat ska myndigheten redovisa åtgärder för att energisektorn ska kunna tillhandahålla en trygg energiförsörjning och för att öka elanvändares förmåga att hantera störningar i energiförsörjningen. Energimyndigheten har även i uppdrag att planera för insatser för att främja kommunala och regionala aktörers långsiktiga strategiska förmåga att bidra till ett effektivt och robust energisystem.

Utöver detta vill utskottet påminna om att Sveriges energipolitik i hög grad påverkas av EU:s energipolitik, som i sin tur hänger nära samman med flera andra övergripande politikområden inom EU. Det handlar exempelvis om

såväl klimatpolitiken som politiken för näringsliv, transporter och säkerhetsfrågor. Energiområdet berörs även särskilt av sektorsövergripande EU-regler som rör försörjningstrygghet och säkerhet bl.a. kritisk infrastruktur och cybersäkerhet. I anslutning till det sistnämnda området konstaterar utskottet att regeringen nyligen lämnat en skrivelse till riksdagen med en ny nationell strategi för cybersäkerhet 2025–2029 som bl.a. rör energisektorn och som kommer att beredas av riksdagen under våren 2025.

När det gäller att åstadkomma ett utbyggt och motståndskraftigt energisystem framhålls i några motioner vikten av incitament och lokal acceptans för nya energiproduktionsanläggningar och av att väga olika intressen mot varandra i tillståndsprocesserna. Utskottets uppfattning är att det behövs fler åtgärder för en kraftfull utbyggnad av ny fossilfri elproduktion i Sverige. Då behövs goda förutsättningar för alla fossilfria energislag, vilket innefattar både snabbare och rättssäkra tillståndsprocesser och fler åtgärder för att skapa lokal acceptans för nya energiproduktionsanläggningar. Utskottet kan konstatera att mycket arbete pågår för att effektivisera tillståndsprocesserna. Bland annat har riksdagen under detta riksmöte fattat beslut om nya regler för enklare miljöprövning (prop. 2023/24:152, bet. 2024/25:MJU4, rskr. 2024/25:21). Utskottet noterar även att regeringen för närvarande arbetar med att ta fram närmare detaljer för den incitamentsmodell som ska underlätta vindkraftsetableringar. Dessutom har berörda myndigheter, bl.a. Försvarmakten, fått ett flertal olika uppdrag de senaste åren, som kopplar till uppförande av energiproduktionsanläggningar och samexistens mellan olika samhällsintressen.

När det gäller motionsyrkandet om att satsa mer på gasturbiner för att skapa ett mer motståndskraftigt energisystem vill utskottet påminna om att regeringen i den energipolitiska inriktningspropositionen våren 2024 framhöll att gasturbiner i större utsträckning än tidigare kan fylla en viktig funktion i elsystemet. Det handlar då inte minst om att gasturbiner snabbt kan tas i drift, är driftsmässigt planerbara och kan placeras där de gör störst nytta för elsystemet. Utskottet anser inte att det behövs något tillkännagivande från riksdagen om detta och vill samtidigt påminna om att det är Svenska kraftnät som ansvarar för att analysera och införskaffa de reserver som behövs för både normaldrift och totalförsvaret.

Sammanfattningsvis är det utskottets uppfattning att energisystemet behöver kunna leverera energi till samhället såväl i fredstid som i kris och under höjd beredskap. Det behövs dock inte några tillkännagivanden från riksdagen för att uppmärksamma detta.

Därmed avstyrks samtliga motionsyrkanden.

Kärnkraft

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kärnkraft. Utskottet hänvisar bl.a. till tidigare ställningstaganden om kärnkraft och till att det återstår mycket innan fusionskraft kan betraktas som en lösning på mänsklighetens energiutmaningar.

Jämför reservation 9 (S, V, C, MP).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 22 efterfrågas ett tillkännagivande om att dels utreda hur regelverken som rör fusionsenergi och fusionskraftverk kan anpassas för att bättre motsvara fusionsenergins tekniska och riskmässiga förutsättningar, dels upprätta en nationell fusionsstrategi. En sådan strategi skulle enligt motionärerna ge en tydlig politisk signal om ett svenskt engagemang för fusionsenergins möjliga potential som grön kraftkälla.

Även i kommittémotion 2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 115 begärs ett tillkännagivande om att det behövs en översyn av regelverken som rör fusionsenergi och att det bör tas fram en nationell strategi för fusionsenergi.

Robert Stenkvist (SD) skriver i motion 2024/25:8 att regeringen bör snabbutreda och eventuellt uppföra en SMR i Botkyrka.

Josef Fransson (SD) anför i motion 2024/25:513 att regeringen i sin planering för ny kärnkraft ska överväga att uppföra s.k. micro modular reactors i Skaraborg.

I motion 2024/25:1546 av Jörgen Grubb m.fl. (SD) anför att ett nytt modernt kärnkraftverk bör byggas i Barsebäck. Det ska ha tillräcklig effekt för att täcka elbehovet i Skåne de närmaste 50 åren.

Lars Englund (M) skriver i motion 2024/25:1283 yrkande 2 att regeringen bör tillsätta en expertutredning för att undersöka möjligheten att återstarta det svenska kärnkraftsprogrammet med kokvattenreaktorer.

I motion 2024/25:2388 av Mats Sander m.fl. (M) yrkande 6 framhålls att regeringen bör överväga att etablera SMR som baskraft i Skåne.

Camilla Brodin (KD) framför i motion 2024/25:290 att regeringen bör verka för att s.k. STEP-medel till strategiskt viktiga teknologier ska kunna användas för att bygga SMR i Norrbotten.

I motion 2024/25:1229 framhåller Larry Söder (KD) att regeringen bör få i uppdrag att se över möjligheterna att planera för ny kärnkraft inom elområde 3 och 4.

Bakgrund och pågående arbete

Regeringens syn på kärnkraftens roll i den långsiktiga energipolitiken

I den energipolitiska inriktningspropositionen konstaterade regeringen att kärnkraften i dagsläget står för ca 30 procent av den totala elproduktionen i Sverige och att den kan leverera stora mängder fossilfri energi samt bidra med stödtjänster som gör hela elsystemet mer robust och leveranssäkert. Kärnkraften har enligt regeringen en avgörande roll både i att återupprätta en leveranssäker och trygg elförsörjning och i att åstadkomma en effektiv klimatomställning. I propositionen bedömde regeringen vidare att ny kärnkraft behövs för att tillgodose framtidens elbehov och för att öka leveranssäkerheten i elsystemet. Förutsättningarna för marknadens aktörer att investera i ny kärnkraft bör därmed förbättras så att fler reaktorer byggs. Regeringen framförde att ny kärnkraft med total effekt motsvarande minst två storskaliga reaktorer bör finnas på plats senast 2035 och att det till 2045 behövs en kraftfull utbyggnad som exempelvis skulle kunna motsvara minst tio nya storskaliga reaktorer. Den exakta mängden kärnkraft, antalet storskaliga och små modulära reaktorer (SMR), som kommer att krävas avgörs av utbyggnadstakten i elsystemet, var ny konsumtion och produktion förläggs i landet, teknikutvecklingen hos ny kärnkraft samt möjligheten till driftstidsförlängning hos befintliga kärnkraftsreaktorer.

Färdplan för ny kärnkraft

Den 16 november 2023 presenterade regeringsföreträdare och samarbetspartiet Sverigedemokraterna det man betecknar en färdplan för ny kärnkraft i Sverige. Färdplanen omfattar följande fyra huvudpunkter:

- en kärnkraftssamordnare tillsätts
- statens finansiella ansvar tydliggörs genom en riskdelningsmodell
- ny kärnkraft uppförs med total effekt motsvarande minst två storskaliga reaktorer senast 2035
- en massiv utbyggnad av ny kärnkraft sker till 2045.

Kärnkraftssamordnaren har i uppgift att stödja regeringen i arbetet med att etablera ny kärnkraft och att samla berörda parter för utbyggnaden av kärnkraft i Sverige. När det gäller en statlig riskdelningsmodell konstateras det i färdplanen att de kreditgarantier som regeringen har utlovat inte kommer att räcka och att en utredare därför får i uppgift att föreslå en riskdelnings- och finansieringsmodell där staten delar risken. Punkten om ny kärnkraft innebär att den nya politiken ska göra att ny kärnkraft med en total effekt om minst 2 500 MW ska kunna finnas på plats senast 2035. Vidare anges det i färdplanen att de långsiktiga behoven av fossilfri el till 2045 gör att det behövs en utbyggnad som skulle kunna motsvara tio nya storskaliga reaktorer. Utbyggnadstakten är emellertid beroende av en mängd faktorer som exempelvis det framtida elbehovet, utbyggnaden i andra delar av elsystemet,

var ny konsumtion uppkommer och var produktion lokaliseras, driftstidsförlängning hos befintliga kärnkraftsreaktorer och den tekniska utvecklingen av ny kärnkraft.

Kärnkraftssamordnaren har sedan färdplanen lanserades lämnat två delrapporter till regeringen (juni 2024 och januari 2025).

Utredning om ny kärnkraft i Sverige

Regeringen beslutade den 6 november 2023 att en särskild utredare ska se över de nuvarande reglerna för att underlätta för ny kärnkraft. I uppdraget ingår att utreda hur tillståndsprövningen av kärnkraftsreaktorer enligt såväl lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet som miljöbalken kan effektiviseras med tydlighet och korta prövningstider som mål. Utredaren ska också se över ansökningsavgiften enligt förordningen (2008:463) om vissa avgifter till Strålsäkerhetsmyndigheten och föreslå de ändringar som behövs för ett ändamålsenligt avgiftsuttag som tar hänsyn till nya reaktortyper. Vidare ska utredaren analysera behovet av att anpassa och utveckla det befintliga kärnavfallsprogrammet för hantering av avfall från nya reaktorer samt slutligen analysera och bedöma behovet av att anpassa regelverket för beredskaps- och planeringszoner och överföring av processparametrar för nya reaktorer på befintliga och nya platser (dir. 2023:155). Utredningen ska redovisas i tre steg. Uppdragen om tillståndsprövning och avgifter skulle redovisas senast den 30 december 2024, uppdraget om kärnavfall och använt kärnbränsle ska redovisas senast den 29 augusti 2025 och uppdraget om beredskap senast den 27 februari 2026. Utredningstiden för det första uppdraget förlängdes till den 15 januari 2025.

Utredningen, som antog namnet Kärnkraftsprövningsutredningen, överlämnade delbetänkandet Ny kärnkraft i Sverige – effektivare tillståndsprövning och ändamålsenliga avgifter (SOU 2025:7) till regeringen i januari 2025. Uppdragets delar om tillståndsprövning och avgifter var därmed slutfört och utredarens slutsatser bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Finansiering och riskdelning vid investeringar i ny kärnkraft

I mars 2025 lämnade regeringen propositionen Finansiering och riskdelning vid investeringar i ny kärnkraft (prop. 2024/25:150) till riksdagen. I propositionen föreslår regeringen en ny lag om statligt stöd för investeringar i ny kärnkraft. Lagen reglerar de grundläggande förutsättningarna och formerna för statligt stöd till företag för investeringar i nya kärnkraftsreaktorer i Sverige. Stöd får lämnas i form av statliga lån och dubbelriktade differenskontrakt, dvs. ett kontrakt mellan en operatör av en kraftproduktionsanläggning och staten som tillhandahåller både ett minimisättningsskydd och en gräns för överkompensation. Statliga lån får lämnas för uppförande och provdrift av nya kärnkraftsreaktorer samt för projektering och andra förberedande åtgärder inför uppförandet. Dubbelriktade differenskontrakt får ingås för rutinmässig drift av nya kärnkraftsreaktorer. Stöd ska förenas med villkor som regleras i

avtal mellan staten och det företag som får stöd. Stöd får endast lämnas om de nya kärnkraftsreaktorerna är lokaliserade på samma plats och har en sammanlagd installerad elektrisk effekt om minst 300 MW. Om det finns särskilda skäl får regeringen besluta om att lämna stöd även om reaktorerna har en sammanlagd installerad elektrisk effekt som understiger 300 MW.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 augusti 2025.

Propositionen kommer att behandlas av riksdagen under våren 2025 (bet. 2024/25:NU20).

Uppdrag till Business Sweden att kartlägga den svenska värdekedjan för ny kärnkraft

I mars 2025 beslutade regeringen att ge Business Sweden i uppdrag att beskriva och främja den svenska värdekedjan för ny kärnkraft. Kartläggningen ska synliggöra de svenska företagens potential att leverera tjänster och produkter för byggandet av nya reaktorer i Sverige. I uppdraget till Business Sweden ingår bl.a. att identifiera i vilka delar i värdekedjan det finns leverantörer etablerade i Sverige och i vilken utsträckning leverantörer i närliggande länder kan komplettera den svenska värdekedjan. Leverantörer av centrala komponenter är i dagsläget lokaliserade utanför de nordiska länderna, men det kommer att krävas tillgång till nationella och regionala resurser och leverantörer under konstruktionsarbetet. Uppdraget är ett led i att skapa effektiva leveranskedjor och en effektiv personalanvändning.

Business Sweden ska redovisa kartläggningen av den svenska värdekedjan senast den 30 juni 2025 och då även föreslå hur arbetet kan tas vidare.

Forskning om fusionsenergi

Våren 2025 behandlade riksdagen regeringens proposition Forskning och innovation på energiområdet för försörjningstrygghet, konkurrenskraft och klimatomställning (prop. 2024/25:72, bet. 2024/25:NU14, rskr. 2024/25:161). I propositionen redogjorde regeringen bl.a. för forskning och utveckling inom fusionsenergi. Regeringen pekade på de framsteg som görs inom fusionskraft internationellt, med privata investeringar i startup-företag som fokuserar på att kommersialisera tekniken. Regeringen framhöll även att Sverige deltar i olika internationella forskningssamarbeten, bl.a. genom Eurofusion där svensk forskning bidrar inom flera olika forskningsfält. Genom EU ingår Sverige även i Iter-samarbetet, där Iter står för internationell termonukleär experimentreaktor. Inom ramen för Internationella energiorganet (IEA) deltar Sverige även i det arbete som syftar till att stärka internationellt tekniksamarbete som bidrar till att påskynda utveckling och spridning av energiteknik, bl.a. inom förnybar energi, fossila bränslen, slutanvändning och fusion. I Energimyndighetens forskningsmedel för temaområdet Elproduktion och elsystem ingår bl.a. forskning, innovation och affärsutveckling inom kärnkraft samt strålsäkerhetsfrågor. Regeringen lyfter fram att Energimyndigheten även finansierar projekt kopplade till fusion inom Måste (Multidisciplinära Åtaganden

för Sveriges gen IV-Teknologi och Expertis). Regeringen nämner exempelvis projektet Akademi och industri i samarbetet för framtida fusionsenergi vid Uppsala universitet och projektet Samverkansplattform för förverkligandet av fusionsenergireaktorer vid Chalmers tekniska högskola.

Tidigare riksdagsbehandling

I samband med behandlingen av regeringens energipolitiska inriktningsproposition våren 2024 avstyrkte ett enigt utskott ett motionsyrkande om bl.a. fusionsenergi. Utskottet hänvisade till att synen på kärnkraftens framtida roll i det svenska energisystemet bland riksdagens partier hade belysts utförligt i utskottets betänkande 2023/24:NU5 Ny kärnkraft i Sverige som behandlades av riksdagen hösten 2023. I det betänkandet berördes också frågor om fusion som är en variant av kärnenergiproduktion som nämns i de motioner som är aktuella i detta avsnitt. I sitt ställningstagande konstaterade utskottet bl.a. att det återstår mycket innan fusionskraft kan betraktas som en lösning på mänsklighetens energiutmaningar. Utskottet sa sig dock se positivt på den forskning som bedrivs på detta område både i Sverige och utomlands.

Utskottets ställningstagande

Synen på kärnkraftens framtida roll i det svenska energisystemet bland riksdagens partier har belysts utförligt i utskottets betänkande 2023/24:NU5 som riksdagen behandlade hösten 2023. I det betänkandet berördes också frågor om fusion – som är en variant av kärnenergiproduktion – och en nationell strategi för fusionsenergi. Liknande förslag återfinns även i ett par motioner som är aktuella i detta avsnitt. Liksom hösten 2023 anser utskottet att dessa förslag kan lämnas utan åtgärd och vill åter framhålla att det återstår mycket innan fusionskraft kan betraktas som en lösning på mänsklighetens energiutmaningar. Utskottet vidhåller även uppfattningen att en nationell strategi för fusionsenergi skulle kunna vara aktuell först när forskningen har kommit längre och fusionskraften kan ses som ett realistiskt svar på de energiförsörjningsutmaningar som världen står inför. Av samma skäl är det heller inte nödvändigt med en översyn av det regelverk som gäller för kärnenergiproduktion med särskilt fokus på bestämmelsernas eventuella begränsningar av fusionskraftens utvecklingsmöjligheter i Sverige.

I ett antal övriga motioner finns förslag om bl.a. var nya reaktorer ska uppföras och vilken typ av reaktorer det bör handla om. Utskottet vill understryka att riksdagens roll är att ange förutsättningarna för tillkomsten av ny kärnkraft, inte att peka ut geografiska platser eller områden för sådan etablering. Frågor med en sådan inriktning är vanligen något för regeringen och dess myndigheter att avgöra.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks därmed.

Vindkraft

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som på olika sätt rör vindkraft. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående utredningar och till beredning av förslag från redan avslutade utredningar.

Jämför reservation 10 (S), 11 (V, MP) och 12 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 13 efterfrågas ett tillkännagivande som innehåller en rad olika förslag som rör vindkraft. Bland annat framhåller motionärerna att regeringen behöver fatta beslut i väntande tillståndsärenden som rör havsbaserade vindkraftsparkar och presentera ett konkret förslag för den aviserade inriktningen om ersättning till kommunerna.

Vindkraft tas också upp i kommittémotion 2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C). I yrkande 81 framhålls vikten av samexistens mellan försvarrets intressen och övriga samhällsintressen inklusive energiförsörjningen. Motionärerna konstaterar att vindkraft är det energislag som tillsammans med solen går snabbast att bygga ut och dessutom kan producera el till låga priser. I yrkande 102 efterfrågar motionärerna därför ett tillkännagivande om en handlingsplan för att ersätta äldre vindkraftverk med nya större verk som genererar mer energi (s.k. repowering). Vidare konstaterar de att det finns ett flertal väntande ansökningar om att få etablera ny vindkraft både till havs och på land. I yrkande 103 begär motionärerna ett tillkännagivande om att regeringen omedelbart bör godkänna inkomna ansökningar om havsbaserad vindkraft.

För att den positiva utvecklingen när det gäller förnybar energi ska fortsätta behövs det mål för de olika kraftslagen. Denna uppfattning redovisas i kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP). Därför efterfrågar motionärerna i yrkande 35 ett tillkännagivande om att Sverige bör sätta upp mål för att bygga ut den havsbaserade vindkraften med 150 TWh till senast 2040. Vidare anförts att den lokala nyttan ska öka genom att det införs en lokal elbonus som ger kommunerna betalt för den förnybara el de producerar samt genom att närboende till vindkraft ges rätt till deläggande och ersättning från vindkraftsbolagen. I yrkande 41 begär motionärerna därför ett tillkännagivande om att ge närboende till vindkraft rätt till ersättning från vindkraftsbolagen, och i yrkande 42 begärs ett tillkännagivande om att ge närboende till vindkraft rätt till andelsäggande.

Även i kommittémotion 2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) föreslås tillkännagivanden dels om att ge närboende till vindkraftsanläggningar ersättning, vilket framgår av yrkande 14, dels om att möjliggöra för närboende att bli delägare, vilket framgår av yrkande 15. Identiska förslag framförs i kommittémotionerna 2024/25:3057 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena

6 och 7 samt 2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 31 när det gäller att möjliggöra för närboende att bli delägare i vindkraftsanläggningar.

En översyn av regelverket för havsbaserad vindkraft för att undersöka möjligheten att samordna tillståndsförfarandet efterfrågas i motion 2024/25:910 av Magnus Manhammar (S) yrkande 3. För att säkerställa att den havsbaserade vindkraften utvecklas på ett väl sammanhållet sätt och inte faller på målsnöret på grund av regelkrångel är det enligt motionären viktigt att se över regelverket och tillståndsförfarandet.

I motion 2024/25:2089 anför Lars Beckman (M) att regeringen bör överväga vilka åtgärder som kan vidtas för att öka den lokala acceptansen vid vindkraftsetableringar så att även närliggande kommuner ges inflytande.

Bakgrund och pågående arbete

Regeringens syn på vindkraftens roll i den långsiktiga energipolitiken

I den energipolitiska inriktningspropositionen gjorde regeringen bedömningen att vindkraften på kort sikt kan stå för majoriteten av den tillkommande elproduktionen. Men vindkraftens väderberoende och höga andel av elproduktionen gör att den i ökad utsträckning också behöver bidra med förmågor för ett leveranssäkert elsystem. Regeringen uppgav att fler åtgärder bör vidtas för att förbättra förutsättningarna för en effektiv utbyggnad av vindkraft. Regeringen konstaterade vidare att en fortsatt vindkraftsutbyggnad är särskilt viktig för att inte tappa tempo i elektrifieringen på kort sikt. Kravet på kommunal tillstyrkan är ofta en anledning till att det inte ges tillstånd för ny vindkraft. En lokal acceptans är även framgent en viktig förutsättning för fortsatt utbyggnad av vindkraften. För att stärka kommunernas incitament att medverka till utbyggnaden av vindkraft, i syfte att klara klimatomställningen och den ökade elektrifieringen av samhället, tillsattes under 2022 en särskild utredare. Utredarens uppdrag har bl.a. varit att föreslå system för att kompensera dem vars omgivning påtagligt påverkas av vindkraftsutbyggnad. I april 2023 lämnade utredaren sitt betänkande Värdet av vinden (SOU 2023:18). Regeringen anger att det pågår beredning av förslagen inom Regeringskansliet.

Många olika intressen har anspråk på samma områden som vindkraften, vilket betyder att det kan uppstå intressekonflikter mellan vindkraften och andra samhällsintressen. De senaste åren har ett flertal olika uppdrag som rör samexistens mellan vindkraften och andra samhällsintressen getts till de berörda myndigheterna, bl.a. Försvarsmakten. Vidare har Energimyndigheten haft i uppdrag att tillsammans med andra berörda myndigheter peka ut nya områden som är lämpliga för energiutvinning (t.ex. vindkraft) till havs (M2022/00276). Myndigheterna skulle verka för samexistens och samverkanslösningar mellan energiutvinning och andra samhällsintressen. Uppdraget redovisades i mars 2023. Havs- och vattenmyndigheten (HaV) fick utifrån detta underlag i uppgift att lämna förslag till ändrade havsplaner senast i december 2024.

Kunskap om förutsättningarna för samexistens mellan olika intressen är en viktig del för att lyckas med en ökad effektiv utbyggnad av vindkraften. I syfte att förbättra tillståndsprövningen av havsbaserad vindkraft beslutade regeringen i maj 2023 att tillsätta en särskild utredare, vilket redogörs för i det följande. Regeringen har även gett berörda länsstyrelser i uppdrag att bereda ansökningar om tillstånd för havsbaserade vindkraftsparker enligt lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon.

En ordnad prövning av havsbaserad vindkraft

I maj 2023 beslutade regeringen att utse en särskild utredare med uppdrag att analysera hur regelverket för användning av havsområden vid etablering av vindkraft kan förbättras och hur tillståndsprövningen av vindkraft i Sveriges ekonomiska zon kan bli mer effektiv och tydlig (dir. 2023:61). I slutet av mars 2024 beslutade regeringen om ett tilläggsdirektiv till utredningen som innebar att uppdraget breddades och utredningstiden förlängdes (dir. 2024:33). Syftet med utredningen var att åstadkomma en prövningsordning som ger förutsättningar för en ökad utbyggnad av havsbaserad vindkraft, samtidigt som andra samhällsintressen beaktas. Utredaren lämnade i december 2024 betänkandet *Vindkraft i havet – En övergång till ett auktionssystem* (SOU 2024:89) till regeringen. I betänkandet har utredaren bl.a. analyserat

- hur ensamrätt till etablering av vindkraft i ett område i allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon bör regleras
- hur ett anvisningssystem kan utformas för områden i allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon som är särskilt lämpliga för havsbaserad vindkraft
- hur en avgift eller ersättning för att bedriva verksamheter inom allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon bör tas ut
- hur prövningen enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon och lagen (1966:314) om kontinentalsockeln, i de delar de avser havsbaserad vindkraft, kan samlas i en lag som ger förutsättningar för en samordnad, modern och effektiv prövning av sådan verksamhet.

Betänkandet har varit ute på remiss, och sista dagen att svara var den 11 april 2025. Utredarens förslag bereds för närvarande tillsammans med remissvaren inom Regeringskansliet.

Stamnätet och havsbaserad vindkraft

I oktober 2021 beslutade regeringen att sänka anslutningskostnaderna för havsbaserad vindkraft genom att ge Svenska kraftnät i uppdrag att stå för en del av kostnaden. Beslutet innebar att förordningen (2007:1119) med instruktion för Affärsverket svenska kraftnät ändrades på så sätt att affärsverket fick i uppdrag att bygga ut transmissionsnätet till områden inom Sveriges sjöterri-

torium där det finns förutsättningar för att ansluta fler elproduktionsanläggningar och där en sådan utbyggnad främjar uppfyllelsen av Sveriges dåvarande mål om förnybar elproduktion.

Efter valet 2022 tillträdde en ny regering och i det s.k. Tidöavtalet anges principen att den som ansluter sig till elnätet ska stå för de kostnader som anslutningen orsakar. Detta ska även gälla vid anslutningar till havs. Utgångspunkten ska enligt överenskommelsen vara att alla produktionsslag bär sina egna kostnader. Hösten 2023 beslutade regeringen därför om att ändra Svenska kraftnäts instruktion genom att den bestämmelse som den föregående regeringen hade infört i oktober 2021 togs bort.

Interpellation om havsbaserad vindkraft

Den 25 februari 2025 svarade statsrådet Ebba Busch vid en interpellationsdebatt på frågor om havsbaserad vindkraft (ip. 2024/25:293). Interpellanten Linus Lakso (MP) ställde följande frågor:

- Kommer ministern att omvärdera beslutet att stoppa uppdraget till Svenska kraftnät om att bygga ut anslutningspunkter till havs?
- Kommer ministern att ta initiativ till någon annan typ av stöd till havsbaserad vindkraft?
- Om ministern inte avser att ompröva sin nuvarande hållning, kan ministern då acceptera att det inte kommer att byggas någon havsbaserad vindkraft i Sverige under de kommande tio åren?
- Hur avser ministern att agera för att möta industrins behov av el till 2030 och 2035?

Statsrådet framhöll bl.a. följande i interpellationsdebatten:

Det var visserligen regeringens beslut att inte längre kräva av Svenska kraftnät att verket skulle bygga ledningar till havs, men även Svenska kraftnäts bedömning var att det skulle strida mot EU:s statsstödsregelverk att göra detta. 10 gigawatt ny havsbaserad vindkraft bara möjliggör anslutning av 1,8 gigawatt ny elanvändning med bibehållen resurstillräcklighet. I den energipolitiska inriktningspropositionen skriver regeringen att vindkraften på kort sikt kan stå för majoriteten av tillkommande elproduktion men att vindkraften i ökad utsträckning behöver bidra med förmågor för ett leveranssäkert elsystem. Regeringen har därför i första hand fokuserat på att stärka vindkraftens och solkraftens bidrag till ett robustare elsystem och till att mer elanvändning kan anslutas. Regeringen gav den 12 december förra året Energimyndigheten, Svenska kraftnät och Energimarknadsinspektionen två gemensamma uppdrag som syftar till just detta. Det ena uppdraget fokuserar på tekniska krav och det andra på incitament. Vindkraften ska alltså bidra mer men också få betalt för det.

Regeringen har också i budgetpropositionen för 2025 aviserat flera åtgärder för att öka acceptansen för vindkraften genom stärkta incitament för kommunal tillstyrkan och genom ökad direkt lokal nytta. Detta gäller den landbaserade och den kustnära vindkraften. Det är också denna vindkraft som är billigast att bygga och som går snabbast att få fram. Regeringen är angelägen om att mer fossilfri elproduktion snabbt kommer på plats. Bara under de två senaste åren ser elproduktionen ut att ha ökat med 6 100 megawatt, framför allt i form av sol- och vindkraft. Till 2030 är det

bara landbaserad vindkraft och kraftvärme som kan förväntas tillkomma och bidra till att mer elanvändning kan anslutas. Solkraften byggs ut snabbt men bidrar i dagsläget i princip inte alls till att någon ny elanvändning kan anslutas, oavsett hur stor kapacitet som installeras.

Regeringen arbetar för att öka elproduktionen i Sverige och i synnerhet med att öka möjligheterna att effektivare använda den elproduktion som redan finns. Att elproduktionen som tillkommer också kan möjliggöra nya elkunder är avgörande för en välfungerande elmarknad och en kostnads-effektiv utbyggnad av elsystemet. Om detta till syvende och sist visar sig vara tillräckligt för att genomföra hela energiomställningen får framtiden utvisa.

Interpellation om incitamentsersättning för vindkraft

I en interpellationsdebatt den 18 mars 2025 svarade statsrådet Ebba Busch på en fråga av Malin Larsson (S) om den incitamentsersättning som ska lämnas till kommuner som hyser vindkraft. Statsrådet framhöll att regeringen i budgeten för 2025 har avsatt 340 miljoner kronor att fördela till kommuner där det finns vindkraft och att dessa kommer att betalas ut under 2025. Statsrådet anförde även att det inom Regeringskansliet pågår arbete med hur pengarna ska fördelas. Statsrådet framhöll samtidigt att regeringen i budgetpropositionen för 2025 gjorde en bedömning av utbyggnadstakten för vindkraft för de kommande tre åren. Den innebär en beräknad ökning av ersättningen till kommunerna till 370 miljoner kronor för 2026 och 400 miljoner kronor 2027.

Utöver detta anförde statsrådet att regeringen arbetar med att ta fram ett vindkraftspaket, som syftar till att förbättra förutsättningarna för en effektiv utbyggnad av vindkraft genom stärkta incitament och ökad acceptans. Stödet till kommunerna är det första steget i detta paket. Därutöver förbereder regeringen insatser för att genomföra de tre kompensationsförslag som presenterades i betänkandet Värdet av vinden (SOU 2023:18). Om de förslagen genomförs kommer lokalsamhället att kunna få del av intäkterna från en vindkraftspark, de närboende att få rätt till en andel av intäkten och ägare av intilliggande fastigheter att få rätt att inlösa fastigheten till ett pris som motsvarar vad den hade varit värd om parken inte hade uppförts.

Uppdrag att stärka vind- och solkraftens roll i elsystemet

I december 2024 fattade regeringen beslut om två gemensamma uppdrag till Energimyndigheten, Svenska kraftnät och Energimarknadsinspektionen. Uppdragen syftar till att stärka den intermittenta kraftproduktionens bidrag till resurstillräckligheten i elsystemet.

De tre myndigheterna ska inom ramen för det ena uppdraget (KN2024/02494) föreslå eller besluta om nya regler för att intermittent kraftproduktion på ett bättre sätt ska ha förutsättningar att bidra till driftssäkerhet och effekttillräcklighet. Det uppdraget ska samordnas av Svenska kraftnät.

Inom ramen för det andra uppdraget (KN2024/02495) ska myndigheterna ta fram eller föreslå incitament för effekt vid rätt tidpunkt. Syftet är att skapa incitament som med utgångspunkt i en helhetssyn på elsystemet förbättrar den

intermittenta kraftproduktionens bidrag till elsystemets driftssäkerhet och resurstillräcklighet. Det uppdraget ska samordnas av Energimyndigheten.

Uppdragen ska redovisas den 18 december 2025.

Tidigare riksdagsbehandling

I samband med behandlingen av regeringens energipolitiska inriktningsproposition våren 2024 avstyrkte utskottet ett antal motionsyrkanden om vindkraft, varav flera var snarlika eller likalydande med de nu aktuella. Utskottet hänvisade bl.a. till pågående utredningar och till beredning av förslag från redan avslutade utredningar. Avvikande uppfattningar framfördes i reservationer från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet framhålla att Sverige behöver en kraftfull utbyggnad av ny fossilfri elproduktion, och det är enligt utskottets mening därför nödvändigt med goda förutsättningar inte bara för vindkraften utan för alla fossilfria energislag. När det särskilt gäller vindkraft kan denna dock byggas förhållandevis snabbt och därmed möta en ökad efterfrågan på el på relativt kort sikt. Samtidigt är det ett faktum att vindkraftsanläggningar påverkar människors och djurs livsmiljöer och innebär ingrepp i landskapsbilden. Den lokala acceptansen för vindkraft är därmed mycket betydelsefull, vilket också lyfts fram i flera av de motioner som behandlas i detta avsnitt. I motionerna efterfrågas bl.a. tillkännagivanden om att lokalsamhället på olika sätt bör få ersättning när vindkraftsanläggningar etableras. Enligt utskottets uppfattning behövs fler åtgärder för att stärka den lokala acceptansen för vindkraftsanläggningar. Förutom den ersättning till kommuner som regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2025 kan det handla om att se över möjliga incitament eller kompensationer till kommuner och närboende för de ingrepp i miljön som vindkraften medför eller för den el den genererar. Utskottet ser därför positivt på att regeringen för närvarande arbetar för att utforma kompensationsförslag i linje med dem som presenterades i betänkandet Värdet av vinden (SOU 2023:18). Om dessa förslag genomförs kommer lokalsamhället att kunna få del av intäkterna från en vindkraftspark, de närboende att få rätt till en andel av intäkten och ägare av intilliggande fastigheter att få rätt att inlösa fastigheten till ett pris som motsvarar vad den hade varit värd om parken inte hade uppförts.

Även om vindkraften på kort sikt kan stå för majoriteten av den tillkommande elproduktionen är den väderberoende och påverkar elsystemets funktion. Utskottet vill framhålla att regeringen i december 2024 gav Energimyndigheten, Svenska kraftnät och Energimarknadsinspektionen två gemensamma uppdrag för att stärka den intermittenta kraftproduktionens bidrag till ett effektivt och stabilt elsystem. Det ena uppdraget fokuserar på tekniska krav och det andra på incitament. Avsikten är bl.a. att uppdragen ska kunna leda till

att vindkraften får bättre förutsättningar att bidra till ett mer robust elsystem och att mer elanvändning kan anslutas till elnätet.

När det vidare gäller utbyggnad av havsbaserad vindkraft förordas i några motioner tillkännagivanden om ett statligt planeringsmål för utbyggnad av havsbaserad vindkraft. Utskottets uppfattning är att mål som är avgränsade till särskilda produktionsformer eller stöd som inte är teknikneutrala bör undvikas för att mindre kostnadseffektiva lösningar inte ska väljas. Denna uppfattning är också i linje med det som regeringen anförde i den energipolitiska inriktningspropositionen våren 2024.

I flera motioner som behandlas i detta avsnitt framhålls vikten av samordning mellan myndigheter för att snabba på utbyggnaden av vindkraft. Utskottet kan konstatera att flera olika uppdrag med koppling till frågor om samexistens mellan vindkraften och andra samhällsintressen har getts till berörda myndigheter liksom uppdrag att peka ut områden till havs som är lämpliga för vindkraftsetableringar. Som redovisats har också en utredare analyserat hur regelverket för användning av havsområden vid etablering av vindkraft i Sveriges ekonomiska zon kan bli mer effektivt och tydligt.

I ett par av motionerna som utskottet tar ställning till här förordas tillkännagivanden om tillståndsförfaranden för havsbaserade vindkraftsparker. Utskottet har ingen avsikt att ställa sig bakom denna typ av förslag utan utgår från att regeringen behandlar sådana ansökningar med skyndsamhet utan att rättssäkerheten eftersätts. Utskottet kan dessutom konstatera att regeringen för närvarande bereder de förslag om en ordnad prövning för havsbaserad vindkraft som en särskild utredare lämnade i betänkandet Vindkraft i havet – En övergång till ett auktionssystem (SOU 2024:89).

Utskottet vill avslutningsvis framföra att det i en av motionerna finns förslag om ett tillkännagivande i vilket riksdagen ska uppmana regeringen att omedelbart godkänna inkomna ansökningar om havsbaserad vindkraft. Ett identiskt yrkande behandlades av utskottet våren 2024 (bet. 2023/24:NU14). Utskottet framförde då att det tog starkt avstånd från detta förslag eftersom det inte är riksdagens uppgift att blanda sig i den tillståndsprövning den har anförtrott regeringen att ansvara för. Utskottet vidhåller denna uppfattning.

Därmed avstyrks samtliga motionsyrkanden.

Vattenkraft

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om vattenkraft. Utskottet framhåller bl.a. att en analys av behovet av ändringar i det nuvarande prövningssystemet för närvarande pågår och att omprövningarnas påverkan på vattenkraften behöver bli acceptabel ur ett elsystemperspektiv.

Jämför reservation 13 (S, V), 14 (SD), 15 (C) och 16 (MP) samt det särskilda yttrandet (SD).

Motionerna

Vattenkraften är ryggraden i det svenska elsystemet och behöver tas till vara och utvecklas. Det framhåller Fredrik Olovsson m.fl. (S) i kommittémotion 2024/25:3134 yrkande 11. Till exempel bör effekthöjningar genomföras, möjligheterna att utnyttja pumpkraft tas till vara och pausade miljöprövningar återupptas. Vidare anser motionärerna att tillståndprocesserna behöver snabbas på och att Miljöprövningsutredningens förslag om ändringstillstånd bör genomföras. Motionärerna efterfrågar vidare en statlig utredning som bl.a. kartlägger alla de större kraftproducerande vattendragens potential.

För att utöka uthålligheten i den svenska vattenkraften och därmed i elsystemet bör förutsättningarna för en ökad magasineringskapacitet för vattenkraften utredas. Ett tillkännagivande med den innebörden efterfrågas i kommittémotion 2024/25:1465 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 5. I motionen anförs också att de befintliga vattenmagasinen har potential att öka vattenkraftens förmåga att balansera elsystemet genom pumpkraft. Ett tillkännagivande om detta efterfrågas i yrkande 6.

Rickard Nordin m.fl. (C) begär i kommittémotion 2024/25:3169 yrkande 100 ett tillkännagivande om att lyfta fram vattenkraftens avgörande bidrag till det svenska energisystemet genom minskat regelkrångel, respekt för äganderätten samt effektiva och proportionerliga miljöåtgärder till rimliga kostnader. Motionärerna vill också att det tas fram en nationell strategi för att nyttja vattenkraftens maxkapacitet samt för att öka effektuttaget. De ser också ett värde i att undersöka om det är möjligt att öka lagringskapaciteten i den svenska vattenkraften, både för att kunna öka energiproduktionen och för att bättre kunna hantera extremväder. Detta framgår av yrkande 101.

Genom att snabbt anpassa produktionen efter variationer i elanvändningen kan vattenkraftsbolagen säkerställa en jämn och effektiv energiförsörjning, framhåller Lars Isacsson (S) i motion 2024/25:1526. Han efterfrågar ett tillkännagivande om att regeringen bör vidta åtgärder för att öka förutsättningarna för korttidsreglering av vattenkraften.

I motion 2024/25:199 förordar Dan Hovskär (KD) ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda möjligheten att bygga en turbin från Vänern till

Bohuskusten. En sådan lösning skulle enligt motionären bidra till en stabilare energiförsörjning i västra Sverige.

Camilla Brodin m.fl. (KD) anför i motion 2024/25:1153 yrkande 1 att riksdagen bör understryka den småskaliga vattenkraftens betydelse för att elförsörjningen ska kunna värnas och utvecklas.

Bakgrund och pågående arbete

Regeringens syn på vattenkraftens roll i den långsiktiga energipolitiken

I den energipolitiska inriktningspropositionen som riksdagen antog våren 2024 anförde regeringen att vattenkraften spelar en central roll för Sveriges fossilfria elförsörjning, både som produktionskälla och som reglerkraft. Vattenkraften producerar under ett normalår 68 TWh, dvs. ca 45 procent av Sveriges totala elproduktion. I propositionen framhöll regeringen att vattenkraften har en särställning i Sveriges elförsörjning genom sin förmåga till energilagring och reglerbar elproduktion. Den befintliga vattenkraftens regler- och produktionsförmågor behöver bevaras och utvecklas. Vattenkraftens unika förmågor behöver tas till vara i så stor utsträckning som möjligt, med hänsyn till natur- och kulturmiljöintressen.

Som grund för sin bedömning redovisade regeringen bl.a. att alla vattenkraftstillstånd med villkor som är äldre än 40 år enligt gällande lagstiftning ska omprövas, med start den 1 februari 2022. Arbetet är planerat att genomföras under en 20-årsperiod. I januari 2023 tog regeringen beslut om att den tid när en ansökan om prövning för moderna miljövillkor senast ska ha lämnats in senareläggs med ett år för samtliga prövningsgrupper. Det innebär en paus av den nationella planen för omprövningen och regeringen har därefter beslutat om ytterligare förlängning av pausen. Syftet med pausen är att ge tid att analysera behovet av ändringar i det nuvarande prövningssystemet och att genomföra de förändringar som analysen kan komma att leda till. En av de delar som är av vikt att analysera under pausen är omprövningens konsekvenser för elsystemet. Regeringen gav därför den 16 februari 2023 Svenska kraftnät i uppdrag att tillsammans med Energimyndigheten och HaV kartlägga de konsekvenser för elsystemet som en omprövning av vattenkraften kan medföra. Uppdraget redovisades den 29 september 2023 och i propositionen angav regeringen att beredning pågår inom Regeringskansliet.

I propositionen anfördes vidare att behovet av reglerförmåga kommer att öka i takt med ökad produktion av vind- och solkraft. För att möta det behovet analyserar flera företag förutsättningarna för att höja effekten vid befintliga vattenkraftverk. I ett elsystem med hög andel sol- och vindkraft krävs goda möjligheter att balansera produktion och förbrukning av el. Regeringen framförde att utöver bl.a. batteri- och flexibilitetslösningar kan ytterligare pumpkraft bidra till detta. Regeringen såg därför ett behov av att analysera potentialen hos och förutsättningarna för ytterligare pumpkraft i Sverige.

Promemoria om bättre förutsättningar för vattenkraftens omprövning

Regeringskansliet tog i augusti 2024 fram promemorian Bättre förutsättningar för vattenkraftens omprövning (KN2024/01642). I promemorian föreslås ändrade bestämmelser av betydelse för avvägningen mellan å ena sidan behovet av åtgärder som förbättrar vattenmiljön och å andra sidan behovet av en nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel vid fastställande av moderna miljövillkor för vattenkraftverk och dammar.

Ändringarna syftar till att säkerställa att berörda verksamheter provas mot rätt kravnivå och att det utrymme EU-rätten ger att vid miljöanpassning av verksamheterna säkra en fortsatt nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel utnyttjas fullt ut. Som ett led i detta föreslås bl.a. ändringar som underlättar bedömningen av om ett vatten kan förklaras som kraftigt modifierat och som tydliggör de krav på vattnets kvalitet som då gäller. Det säkerställs också att Svenska kraftnät och Energimyndigheten aktivt bidrar i arbetet med klassificering och normsättning.

Möjligheten att utfärda föreskrifter om undantag från förbuden mot att försämra vattenmiljön och mot att äventyra möjligheten att uppnå den status eller potential som vattnets kvalitet ska ha utvidgas till att omfatta omprövning och beviljande av nya tillstånd. Mark- och miljödomstolen får rätt att vid en omprövning för moderna miljövillkor av verksamheter som har ett väsentligt allmänintresse besluta om mindre stränga villkor och bestämmelser än vad som skulle krävas för att uppnå den kvalitet som vattnet ska ha enligt en miljökvalitetsnorm, i de fall de krav som följer av art- och habitatdirektivet ger utrymme för detta.

Promemorian remitterades under hösten 2024 och remissvaren bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Tidigare riksdagsbehandling

Riksdagen har riktat tillkännagivanden till regeringen om att reformera vattenlagstiftningen och vattenförvaltningen i syfte att värna den småskaliga vattenkraften (bet. 2019/20:NU14, rskr. 2019/20:221), om den nationella planen för omprövning av vattenkraft (bet. 2021/22:CU33, rskr. 2021/22:192) samt om att värna vattenkraften (bet. 2021/22:NU15, rskr. 2021/22:214). Regeringens åtgärder med anledning av tillkännagivandena redovisas i regeringens skrivelse 2024/25:75. Inget av tillkännagivandena anges i skrivelsen som slutbehandlat.

Våren 2024 avstyrkte utskottet ett antal motionsyrkanden om vattenkraft. Utskottet behandlade yrkandena i samband med regeringens energipolitiska inriktningsproposition. Utskottet framhöll bl.a. vikten av att den eventuella påverkan på elsystemet som omprövningen av vattenkraftens miljövillkor kan få måste analyseras noggrant. Utskottet såg därför positivt på att regeringen bereder åtgärder i syfte att bevara och utveckla vattenkraftens roll i elsystemet.

Olika uppfattningar om vattenkraften framfördes i reservationer från Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet.

Utskottets ställningstagande

Vattenkraften spelar en central roll för Sveriges fossilfria elförsörjning som produktionskälla och reglerkraft. I de motioner som är aktuella i detta avsnitt efterfrågas tillkännagivanden som bl.a. rör vattenkraftens såväl magasineringsskapacitet och reglerförmåga som betydelse för det svenska elsystemet. Det förordas även att pausade miljöprövningar återupptas och att pumpkraft används i större utsträckning.

Utskottet vill av denna anledning framhålla att vattenkraften har en särställning i Sveriges elförsörjning genom sin förmåga till energilagring och reglerbar elproduktion. Utskottet vill understryka att all fossilfri el som bidrar till att bygga ut ett starkt energisystem behövs, och ett fortsatt effektivt nyttjande av vattenkraften kommer att vara avgörande för att Sverige ska klara sina klimatmål och genomföra elektrifieringen av samhället.

När det gäller vattenkraftens reglerförmåga kan utskottet konstatera att behovet av sådan kommer att öka i takt med ökad produktion av vind- och solkraft. Som redovisats uppgav regeringen i den energipolitiska inriktningspropositionen att flera företag nu analyserar förutsättningarna för att höja effekten vid befintliga vattenkraftverk. Regeringen anförde dessutom att ytterligare pumpkraft skulle kunna bidra till ökad reglerförmåga hos vattenkraften och att det finns ett behov av att analysera potentialen och förutsättningarna för detta i Sverige.

Med detta sagt kan utskottet konstatera att vattenkraftstillstånd med miljövillkor som är äldre än 40 år behöver omprövas för att uppfylla kraven i EU:s ramdirektiv för vatten. Utskottet vill dock uppmärksamma att förutsättningarna för ett tryggt och leveranssäkert elsystem i hög grad har ändrats jämfört med när planen för omprövningarna togs fram. Som redovisats har omprövningarna därför pausats bl.a. för att analysera behovet av ändringar i det nuvarande prövningssystemet. Utskottet kan konstatera att regeringen under pausen har remitterat förslag till ändringar av bestämmelserna om omprövning genom promemorian Bättre förutsättningar för vattenkraftens omprövning. Dessa förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet och utskottet instämmer i regeringens hållning att omprövningarnas påverkan på vattenkraften behöver bli acceptabel ur ett elsystemperspektiv. I övrigt avser utskottet inte att föregripa den pågående processen genom att förorda några uttalanden från riksdagens sida.

Utskottet avser således inte att ställa sig bakom något av de motionsyrkanden som behandlas i detta avsnitt, men vill samtidigt framhålla att det kommer att följa arbetet med omprövningarna av vattenkraften noga framöver.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks därmed.

Solenergi

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om solkraft. Utskottet anför bl.a. att solkraften bör byggas ut på marknadsmässiga grunder och i ökad utsträckning bidra med förmågor för ett leveranssäkert elsystem. Utskottet hänvisar till att arbete pågår med dessa frågor.

Jämför reservation 17 (S), 18 (V), 19 (C) och 20 (MP).

Motionerna

I partimotion 2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 8 i denna del framhålls att regeringen bör vidta åtgärder för att underlätta såväl installation av solceller som privatpersoners försäljning av solenergi till elnätet. För att öka acceptansen för detta är det enligt motionärerna även viktigt att säkerställa tillräcklig ersättning för närboende som kan påverkas av att olika anläggningar uppförs.

I partimotion 2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) begärs i yrkande 38 ett tillkännagivande om att regeringen bör underlätta för lokal produktion av förnybar energi som sol och solvärme. Motionärerna anser även att det bör tas fram en nationell strategi för solenergi för produktion av el och värme, vilket framgår av yrkande 39.

Solkraften har förutsättningar att bidra mer till den svenska elproduktionen, anför det i kommittémotion 2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S). I dag hämmas dock utvecklingen både av regelverket för att uppföra storskaliga markbaserade anläggningar och av möjligheterna att ansluta dem till nätet. I yrkande 15 anför det därför att regeringen bör ta fram nationella riktlinjer för länsstyrelserna så att prövningen kan gå snabbt och vara likvärdig över landet. Energimarknadsinspektionen bör få i uppdrag att ta fram regelverk som kortar ledtiderna och säkerställer rimliga kostnader för anslutning till elnätet.

I kommittémotion 2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 18 framhålls att det behövs en kraftfull utbyggnad av solenergi i Sverige. Regeringen bör därför ta fram planeringsmål för en sådan utbyggnad för att ge branschen och hushållen en tydlig signal om att solenergi är värt att satsa på.

Rickard Nordin m.fl. (C) pekar i kommittémotion 2024/25:3169 på vikten av enklare regler för att kunna etablera storskaliga solcellsparker. I yrkande 107 förordas ett tillkännagivande om att Energimyndigheten bör få i uppdrag att tillsammans med relevanta myndigheter förenkla och förtydliga regelverken för storskaliga solcellsparker, inte minst vid etablering på jordbruksmark.

Elin Söderberg m.fl. (MP) lyfter i kommittémotion 2024/25:2613 fram solenergens stora potential i Sverige. Motionärerna vill stimulera utvecklingen av förnybar energiproduktion och föreslår i yrkande 36 ett tillkännagivande om ett mål om en utbyggnad av 30 TWh sol senast till 2030. Motionärerna

anser också att det offentliga bör gå före genom att installera solceller på alla offentliga byggnader. Ett tillkännagivande med den innebörden föreslås i yrkande 37. För att ytterligare underlätta för nya solparker pekar motionärerna i yrkande 47 på behovet av att förtydliga länsstyrelsernas roll i tillståndsprocessen. Vidare ser motionärerna storskalig solvärme som något som kan ersätta bioenergi och avfallsförbränning i fjärrvärmenäten. För att främja den utvecklingen framhåller motionärerna emellertid i yrkande 155 att det initialt behövs ett investeringsstöd.

Även i kommittémotion 2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) begärs i yrkande 10 ett tillkännagivande om att det offentliga bör gå före genom att installera solceller på alla offentliga byggnader. Motionärerna anser även att det behövs ytterligare åtgärder för att underlätta för nya solparker och pekar i yrkande 19 på behovet av att förtydliga länsstyrelsernas roll i tillståndsprocessen. Vidare bör riksdagen uppmana regeringen att se över regler för uppförande av solcellsparker så att modeller som ökar den biologiska mångfalden och kombinerar produktion av solel och mat premieras. Dessutom bör ett stöd för ”naturpositiva” solcellsparker tas fram. Detta framhålls i yrkande 20. Vidare ser motionärerna positivt på storskalig solvärme. För att främja den utvecklingen framhåller motionärerna i yrkande 21 att det behövs ett investeringsstöd.

Bakgrund och pågående arbete

Regeringens syn på solkraftens roll i den långsiktiga energipolitiken

Våren 2024 framhöll regeringen i den energipolitiska inriktningspropositionen att solkraftens roll för Sveriges elförsörjning har potential att växa i form av både små anläggningar och stora solcellsparker. Solkraften behöver dock byggas ut på ett säkert sätt och i ökad utsträckning bidra med förmågor för ett leveranssäkert elsystem. Regeringen anförde att vissa styrmedel riktade specifikt till solkraft har varit motiverade för att bygga upp kunskap och kompetens i branschen men att solkraft på sikt bör byggas på marknadsmässiga grunder. I nästa fas av utbyggnaden kan det finnas behov av att successivt fasa ut stöd som kan riskera att påverka marknadens funktion negativt, och regeringen anförde att den avser att analysera hur detta kan ske. Vidare angavs i propositionen att den senaste utvecklingen inom solkraftsområdet behöver följas upp, utmaningarna behöver belysas och behovet av åtgärder för att underlätta en samhällsekonomiskt effektiv utbyggnad av solkraft behöver analyseras. Regeringen konstaterade också att den kraftiga ökningen av antalet installerade solenergianläggningar medför utmaningar när det gäller elektromagnetisk kompatibilitet (electromagnetic compatibility, EMC). Det slogs fast att solceller kan orsaka störningar som i allt högre grad riskerar att påverka totalförsvarets anläggningar och andra viktiga samhällsintressen, exempelvis mobiltelefoni och radiokommunikation.

Skattesubventioner för solceller och mikroproduktion av el

Sedan det s.k. gröna avdraget infördes 2021 har antalet solcellsinstallationer ökat kraftigt. Enligt Energimyndighetens statistik uppgick antalet nätanslutna solcellsanläggningar till ca 66 000 vid utgången av 2020 och till strax över 250 000 i slutet av 2023. Merparten av dessa är små anläggningar (upp till 20 kW) installerade av hushåll. Under 2023 fick 128 000 hushåll skattereduktion för sådana installationer, jämfört med ca 62 000 hushåll året före. I vilken utsträckning den höjda subventionsgraden för solcellsinstallationer orsakade ökningen är emellertid okänt.

Den installerade effekten solkraft i landet har ökat från 140 MW 2016 till ca 4 000 MW vid utgången av 2023 och motsvarar numera ca 8 procent av den totala installerade eleffekten i landet. Drygt hälften av den installerade solkraften utgörs av små anläggningar upp till 20 kW. Sett till faktisk elproduktion i landet svarade solkraften under 2023 för ca 1,9 procent.

Antalet hushåll och företag som får skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el ökade från ca 7 700 under 2016 till 218 000 under 2023. Antalet kan antas fortsätta att öka i ungefär samma takt som antalet hushåll och mindre företag som installerar solceller. Den genomsnittliga skattereduktionen har uppgått till ca 3 300 kronor per år de senaste åren, vilket innebär att mikroproducenter i genomsnitt har matat in 5 500 kWh per år i sina anslutningspunkter.

I mars 2025 lämnade regeringen propositionen Förändrade skattesubventioner för solceller och mikroproduktion av el (prop. 2024/25:109) till riksdagen. I propositionen, som kommer att behandlas av skatteutskottet under våren 2025, finns förslag om att subventionsgraden för installation av solceller inom ramen för skattereduktionen för grön teknik ska sänkas från 20 till 15 procent, vilket är den subventionsgrad som gällde före 2023, och att skattereduktionen för mikroproduktion av förnybar el slopas. Förslaget om sänkt subventionsgrad för installation av solceller föreslås träda i kraft den 1 juli 2025 och förslaget att slopa skattereduktionen för mikroproduktion av förnybar el föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

Om solenergi i direktivet om byggnaders energiprestanda

Den 28 maj 2024 trädde Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1275 av den 24 april 2024 om byggnaders energiprestanda (omarbetning), energiprestandadirektivet, i kraft. Direktivet är en del av 55-procentpaketet, som syftar till att EU senast 2050 ska nå klimatneutralitet. Bakgrunden till direktivet är att byggnader på unionsnivå i dag står för 40 procent av den energi som används och 36 procent av de energirelaterade direkta och indirekta växthusgasutsläppen och energiförbättrande renovering av byggnader är därför viktigt för att minska EU:s energianvändning, klimatutsläpp och beroende av gasimport. Direktivet är också en del av genomförandet av ”renoveringsvågen” från 2020, som bl.a. syftar till att fördubbla energirenoveringstakten fram till 2030.

I energiprestandadirektivet fastställs bl.a. ett mål till 2050 att hela byggnadsbeståndet ska uppnå nollutsläppsbyggnadskriterierna. Det fastslås också krav på medlemsländerna att säkerställa en viss renovering av befintliga lokal- och bostadsbyggnader till 2030 och framåt. Utöver krav på renoveringar av byggnader innehåller direktivet särskilda bestämmelser om solenergi, laddinfrastruktur, energiklassning, energideklarationer, gemensamma kontaktpunkter, renoveringspass, smarthetsindikatorer för byggnader, finansiering och kompetensförsörjning.

Direktivet innebär bl.a. att alla nya byggnader ska vara förberedda för att optimera potentialen för solenergiproduktion. För offentliga byggnader och byggnader som används för offentligt bruk, inklusive lokalbyggnader, finns det ett konkret krav på att de senast den 31 december 2026 ska vara utrustade med solenergiinstallationer, förutsatt att golvytan är större än 250 kvadratmeter. Denna bestämmelse gäller både nya byggnader och sådana som genomgår större renoveringar. När det gäller nya bostadsbyggnader är målet att dessa ska vara utrustade med solenergiinstallationer senast den 31 december 2028. Medlemsstaterna är dessutom skyldiga att fastställa och offentliggöra kriterier för genomförande av dessa skyldigheter, inklusive att identifiera eventuella undantag för byggnader där installation av solenergiteknik inte är tekniskt möjlig eller ekonomiskt rimlig. Dessa kriterier ska beakta principen om teknikneutralitet och den bedömda tekniska och ekonomiska potentialen för solenergiinstallationer. Medlemsländerna har efter att direktivet trädde i kraft två år på sig att genomföra regelverket i den nationella lagstiftningen.

I juni 2024 fick Boverket i uppdrag att fastställa metoder och definitioner enligt energiprestandadirektivet. Boverket ska slutredovisa uppdraget senast den 1 juni 2025.

Uppdrag till Elsäkerhetsverket om elektromagnetisk kompatibilitet

I regleringsbrevet för 2024 fick Elsäkerhetsverket i uppdrag av regeringen att titta närmare på en del frågor om EMC. Myndigheten ska undersöka och analysera de problem som olika aktörer upplever relaterade till EMC och identifiera de allvarligaste riskerna. Detta arbete inkluderar att föreslå åtgärder för att minska risken för störningar i viktiga samhällsfunktioner och totalförsvaret. Vidare ska Elsäkerhetsverket utvärdera behovet av ytterligare forskning för att främja EMC och effektivisera processen för snabb elektrifiering.

Uppdraget delredovisades i samband med myndighetens årsredovisning för 2024, och en fullständig redovisning av uppdraget ska göras senast den 15 september 2025.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2024 behandlade och avstyrkte utskottet ett antal motionsyrkanden med inriktning på solkraftsproduktion (bet. 2023/24:NU14). Flera av yrkandena var identiska med eller snarlika de som är aktuella i detta betänkande.

Utskottet framhöll bl.a. att det är tveksamt till att sätta upp mål för enskilda kraftslag och såg inte behov av en nationell solenergistrategi. Utskottet pekade också på att flera nyligen omarbetade EU-direktiv kunde komma att påverka politiken på solenergiområdet. Andra uppfattningar framfördes i reservationer av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet.

Utskottets ställningstagande

Solkraft har historiskt svarat för en liten del i det svenska energisystemet, men under de senaste åren har det skett ett uppsving i antalet installerade solceller runt om i landet. Framöver förväntas solelproduktionen dessutom öka, även om den utgår från relativt låga nivåer.

I flera av de motioner som behandlas i detta avsnitt efterfrågas tillkännagivanden om att solkraften bör byggas ut och att det behövs olika typer av statligt stöd för detta ändamål. Utskottet kan konstatera att mer fossilfri och förnybar energi kommer att behövas nu när energisystemet ställs om. När det gäller ett ökat bidrag till elsystemet från solkraften är det utskottets uppfattning att den bör byggas ut på marknadsmässiga grunder. Solkraften behöver också byggas ut på ett säkert sätt och i ökad utsträckning bidra med förmågor för ett leveranssäkert elsystem.

I några motioner förordas vidare särskilda planeringsmål för att bygga ut solkraften och en särskild solkraftsstrategi. Utskottet vill åter framhålla betydelsen av att upprätthålla en konkurrensneutralitet mellan olika kraftslag och som utskottet tidigare har anfört när liknande motioner har behandlats är utskottet tveksamt till att särskilda mål för enskilda kraftslag är rätt väg att gå. I sammanhanget vill utskottet även hänvisa till det omarbetade förnybartdirektivet som utan att peka ut enskilda kraftslag sätter upp mål för andelen förnybar energi inom EU fram till 2030. Utskottet vidhåller även att det i nuläget inte finns något påtagligt behov av en särskild nationell solenergistrategi. Utskottet vill dock framhålla att regeringen i slutet av 2024 gav Energimyndigheten, Svenska kraftnät och Energimarknadsinspektionen i uppdrag att stärka den intermittenta kraftproduktionens bidrag till resurstillräckligheten i elsystemet. Syftet är att bl.a. att väderberoende kraftslag, såsom solkraft, på ett bättre sätt ska ha förutsättningar att bidra till driftssäkerhet och effekttillräcklighet. Dessa uppdrag ska redovisas i slutet av 2025.

Utskottet kan vidare konstatera att ett ökat fokus på solenergi finns i EU:s reviderade energiprestandadirektiv. Med anledning av vad som framförs i några av motionerna om solenergiinstallationer på offentliga och kommersiella byggnader kan nämnas att det i direktivet ställs krav på installation av solenergianläggningar på större offentliga och kommersiella byggnader senast i slutet av 2027 samt på alla nya bostadshus vid utgången av 2029. Som redovisats har Boverket fått i uppdrag att fastställa metoder och definitioner enligt energiprestandadirektivet. Uppdraget ska slutredovisas i juni 2025 och

utskottet vill inte föregripa det pågående arbetet genom att förorda att riksdagen vidtar åtgärder med anledning av de motionsyrkanden som berör detta område.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks därmed.

Biobränslen och biodrivmedel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som på olika sätt gäller biobränslen och biodrivmedel. Utskottet hänvisar bl.a. till nya krav i EU:s reviderade förnybartdirektiv som kommer att genomföras i svensk lagstiftning under de närmaste åren.

Jämför reservation 21 (S), 22 (V), 23 (C) och 24 (MP).

Motionerna

I partimotion 2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) anför att självförsörjningen av biodrivmedel ska gynnas. Detta ska enligt yrkande 3 ske dels genom att så konkurrenskraftigt som möjligt upphandla en omfattande beredskapsproduktion av inhemskt biobränsle för att skapa en inhemsk produktionsbas, dels genom att skapa incitament och krav på att denna upphandlade produktion ska säljas billigt i Sverige.

I partimotion 2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 44 förordas att riksdagen uppmanar regeringen att planera energiförsörjningen för transportsektorn så att inhemskt producerad förnybar energi och inhemskt producerat förnybart bränsle kan användas i kris och krig.

Fredrik Olovsson m.fl. (S) anför i kommittémotion 2024/25:3134 att regeringens politik medför att Sverige, trots i grunden goda förutsättningar, tappat investeringar i biodrivmedel. I yrkande 18 framför motionärerna att en utökad produktion är möjlig och skulle vara viktigt för industrins möjligheter att ersätta fossilgas med biogas. I yrkande 19 påpekas att det är av högsta vikt att marknadens aktörer kan få stabila förutsättningar för svensk produktion av biodrivmedel.

I kommittémotion 2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) framhålls att investeringsstöd för utbyggnad av biogas och andra hållbara drivmedel stärker möjligheterna att bidra till produktionen av biodrivmedel i Sverige och därmed uppnå högre grad av nationell självförsörjning av fossilfria drivmedel. I yrkande 6 anför att regeringen bör ta fram ytterligare styrmedel för att öka den inhemska produktionen av biogas och biodrivmedel.

Mikael Larsson m.fl. (C) anför i kommittémotion 2024/25:3160 att det kan finnas ett behov av att inkludera etanol, biogas och andra förnybara bränslen i beredskapslagringen av drivmedel. I yrkande 12 förordas ett tillkännagivande om att ansvarig myndighet bör få i uppdrag att beakta ett sådant behov. I yrkande 52 anför vidare att en ökad inhemsk produktion av biodrivmedel

innebär en ökad försörjningstrygghet, bättre motståndskraft och minskade sårbarheter i drivmedelsförsörjningen.

Produktionen av hållbara drivmedel behöver öka enligt det som Rickard Nordin m.fl. (C) framhåller i kommittémotion 2024/25:3169. Detta kan förutom klimatnytta skapa nya jobbtillfällen och ökade resurser till landsbygden. I yrkande 17 begär motionärerna ett tillkännagivande om att säkerställa att bioenergi från hållbara källor ses som en viktig lösning i övergången till ett mer hållbart samhälle på både kort och lång sikt. Motionärerna anser även att bioenergi från hållbara källor inte ska ställas mot andra hållbara energislag utan att de i stället ska komplettera varandra för att uppnå större utsläppsminskningar. I motionen anförs vidare att det i takt med att andelen etanol, biodrivmedel och andra förnybara bränslen ökar kan bli aktuellt att beredskapslagra också dessa drivmedel. Motionärerna vill ge ansvarig myndighet i uppdrag att beakta ett eventuellt behov av att inkludera etanol och biogas i beredskapslagringen av drivmedel. Därför begär de i yrkande 74 ett tillkännagivande om behovet av beredskapslagring av fossilfria drivmedel.

I kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) framhålls att alternativa och förnybara drivmedel kommer att behöva stödjas på olika sätt för att fasa ut fossila drivmedel ur den befintliga fordonsflottan. I yrkande 120 efterfrågas ett tillkännagivande om att Sverige ska vara självförsörjande på hållbart producerade biobränslen senast 2030, och i yrkande 125 efterfrågas ett tillkännagivande om att det bör införas riktade stöd för produktion av avancerade biodrivmedel och elektrobränslen.

Även i kommittémotion 2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 8 begärs ett tillkännagivande om att Sverige ska vara självförsörjande på hållbart producerade biobränslen senast 2030. I yrkande 49 förordas att riksdagen uppmanar regeringen att planera energiförsörjningen för transportsektorn så att inhemskt producerad förnybar energi och inhemskt producerat förnybart bränsle kan användas i kris och krig.

När det gäller frågan om att Sverige ska vara självförsörjande på hållbart producerade biobränslen senast 2030 finns ett förslag om ett sådant tillkännagivande även i kommittémotion 2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 25.

Bakgrund och pågående arbete

Regeringens syn på bioenergis roll i den långsiktiga energipolitiken

I den energipolitiska inriktningspropositionen från våren 2024 konstaterade regeringen att bioenergi stod för 28 procent av Sveriges totala energitillförsel 2021. Det var en större andel än något annat enskilt energislag. Bioenergin kommer främst från bi- och restprodukter från skogsindustrin och används framför allt i pappers- och massaindustrier och för fjärr- och kraftvärmeproduktion. Den används även för uppvärmning i bostäder som inte är anslutna till fjärrvärmenät och för transporter.

Regeringen gjorde i propositionen bedömningen att bioenergin är av stor betydelse för Sveriges energiförsörjning, både för fossilfrihet och för en hög grad av försörjningstrygghet. En hållbar, konkurrenskraftig och växande bioekonomi där bioenergi i olika former ingår bör fortsätta att utvecklas, anförde regeringen. Potentialen att uppnå negativa koldioxidutsläpp från användning av bioenergi bör tas till vara på ett effektivt sätt.

Regeringen framhöll vidare att god tillgång till kostnadseffektiva biobränslen och ett väl utvecklat fjärrvärmenät ansågs vara viktiga anledningar till Sveriges låga användning av fossila bränslen, särskilt i el- och värmeproduktionen. Biodrivmedel, kompletterade av fossilfria elektrobränslen, behöver därför framöver användas för vissa tyngre fordon, fartyg och flyg och som råvara i industrin. Biobränslen får stort förädlingsvärde och bidrar till minskade utsläpp av koldioxid när de ersätter fossila bränslen till vägtransporter samt sjö- och luftfart. Detsamma gäller när biomassan ersätter fossila kolatomer i produkter som plast. Bioenergi kan också bidra till negativa utsläpp genom bio-CCS (dvs. avskiljning och lagring av koldioxid från förbränning av förnybara bränslen), vilket blir särskilt viktigt när Sverige och världen efter 2045 ska nå negativa utsläpp. Bioenergi går att lagra och bidrar till planerbar el- och värmeproduktion. Planerbarheten och stor inhemsk bränsleproduktion gör att bioenergi spelar en viktig roll för försörjningstryggheten. Hänsyn behöver samtidigt tas till andra samhälls- och miljömål vid framställning och uttag av biobränsle. Det kan röra sig om konkurrens om mark för livsmedelsproduktion, att skogsbruket påverkar den biologiska mångfalden och att växande skogar tar upp koldioxid.

När det gäller flytande drivmedel konstaterade regeringen att utsläppen av växthusgaser från inrikes transporter behöver vara i princip noll senast 2045 för att Sverige ska kunna nå det långsiktiga klimatmålet. Målet borde i huvudsak uppnås genom en elektrifiering av transportsektorn, men även genom ökad användning av fossilfria drivmedel och ökad transporteffektivitet.

Regeringen framförde att det framöver behövs en väl avvägd politik som tar hänsyn till både klimatmål och andra samhällsekonomiska effekter. Regeringen avsåg därför att arbeta för en successiv utfasning av fossil bensin och diesel. På längre sikt, och i takt med en ökad elektrifiering och att produktionen av fossilfria bränslen ökar, framhöll regeringen att den ser större möjligheter att uppnå en fullständig utfasning av fossil bensin och diesel.

I propositionen anfördes vidare att fossilfria drivmedel kommer att spela en viktig roll för de kategorier av fordon, fartyg och flygplan där klimatomställningen ännu inte kommit lika långt och där särskilda svårigheter finns i fråga om elektrifiering. Politiken ska fortsätta att främja utveckling och produktion av nya fossilfria bränslen. För att möjliggöra en successiv utfasning av fossila bränslen i Sverige behöver även produktionen av fossilfria bränslen öka, slog regeringen fast. Sammantaget bedömde regeringen att alla fossilfria energislag bör ges goda förutsättningar och att viktiga utgångspunkter bl.a. är att säkra långsiktiga och stabila spelregler för marknaden. Regeringen ansåg att poli-

tiken ska fortsätta att främja utveckling och produktion av nya fossilfria bränslen och avser att analysera denna fråga vidare. Under rubriken Drivmedelsberedskap i propositionen redovisade regeringen sin bedömning att en trygg drivmedelsberedskap behövs även när fordonsflottan i allt högre grad elektrifieras. Den svenska drivmedelsberedskapen bör därför vidareutvecklas och även inkludera fossilfria drivmedel. Särskilt bör möjligheten till inhemsk produktion av fossilfria bränslen tas till vara. Regeringen pekade även på att det i tider av kris och höjd beredskap finns ett fortsatt behov av flytande drivmedel för fordon.

Drivmedelsberedskap

I den sistnämnda propositionen framförde regeringen vidare sin bedömning att en trygg drivmedelsberedskap behövs även när fordonsflottan i allt högre grad elektrifieras. Den svenska drivmedelsberedskapen bör därför vidareutvecklas och även inkludera fossilfria drivmedel. Särskilt bör möjligheten till inhemsk produktion av fossilfria bränslen tas till vara. Här nämnde regeringen särskilt att fossilfria e-bränslen och biobränslen som tillverkas genom inhemsk produktion har en positiv inverkan på den nationella drivmedelsberedskapen samtidigt som de möjliggör en utfasning av fossilbränslen.

Energimyndigheten har det samordnande ansvaret för den övergripande försörjningstryggheten inom energiområdet i händelse av bristsituationer, bl.a. inom drivmedelsförsörjningen. Under perioden 2020–2025 driver Energimyndigheten programmet Utveckling av Sveriges drivmedelsberedskap, med syftet att ta ett samlat grepp om de arbeten som sedan flera år genomförs vid myndigheten för att utveckla drivmedelsberedskapen. Avsikten är att möta näringslivets och den offentliga sektorns efterfrågan på inriktningar och styrningar på detta område. I arbetet ingår att beakta den pågående omställningen av drivmedel till fossilfria alternativ.

Bioekonomiutredningen

Regeringen beslutade den 17 juni 2022 att tillsätta en utredning (dir. 2022:77) som bl.a. skulle ta fram förslag till en strategi för en hållbar, konkurrenskraftig och växande svensk bioekonomi. Det tidigare statsrådet Lena Ek förordnades som särskild utredare fr.o.m. den 15 augusti 2022. Utredningsdirektivet innefattade två delar. Den första var att analysera genomförbarheten och, om utredaren bedömde det lämpligt, föreslå åtgärder som främjar effektiv produktion av flytande biodrivmedel baserat på inhemska råvaror i Sverige, inklusive förslag till långsiktigt produktionsstöd för ökad produktion av flytande hållbara förnybara drivmedel.

I mars 2023 överlämnade utredaren delbetänkandet Förnybart i tanken – Ett styrmedelsförslag för en stärkt bioekonomi (SOU 2023:15) till regeringen. I betänkandet föreslås bl.a. att ett kompletterande, flexibelt och långsiktigt styrmedel införs i form av intäktsgarantier för tillkommande inhemsk produktion

av flytande förnybara drivmedel och mellanprodukter. Styrmedlet är ett konkurrensutsatt anbudsförfarande och innebär att intäktsgarantier betalas i efterskott, under en tioårsperiod, baserat på mellanskillnaden mellan priset på en referensprodukt och angett anbudspris.

Uppdraget i övrigt redovisades den 1 december 2023 i betänkandet En hållbar bioekonomistrategi – för ett välmående fossilfritt samhälle (SOU 2023:84).

Båda betänkandena är remissbehandlade och utredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Tidigare riksdagsbehandling

Förslag i motioner om biobränslen och biodrivmedel behandlades av utskottet senast våren 2024 (bet. 2023/24:NU14). Av dessa har flera upprepats i identisk eller snarlik form även under innevarande riksmötes allmänna motionstid. Utskottet avstyrkte motionsyrkandena och välkomnade att regeringen redovisade uppfattningen att alla fossilfria energislag bör ges goda förutsättningar och att politiken ska fortsätta att främja utveckling och produktion av nya fossilfria bränslen. Utskottet pekade också på nya krav i EU:s reviderade förnybartdirektiv som kommer att inarbetas i den svenska lagstiftningen under de närmaste åren. I reservationer från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet framfördes olika motiveringar till att de aktuella motionsyrkandena skulle tillstyrkas.

Utskottets ställningstagande

Sverige har goda förutsättningar när det gäller att tillföra biobränslen till energisystemet. Precis som regeringen framhållit är bioenergin av stor betydelse för Sveriges energiförsörjning, både för fossilfrihet och för en hög grad av försörjningstrygghet. Utskottet delar också regeringens uppfattning att en hållbar, konkurrenskraftig och växande bioekonomi där bioenergi i olika former ingår bör fortsätta att utvecklas. Att biobränslen dessutom ger möjligheter att på sikt uppnå negativa koldioxidutsläpp gör denna energikälla än mer attraktiv, inte minst inom kraft- och värmeproduktionen.

På ett övergripande plan vill utskottet vidare framhålla att klimatanpassning är centralt för att skydda människors liv, egendom, samhällets funktion, infrastruktur och ekonomiska intressen. Det ligger därför i Sveriges intresse att ställa om till fossilfrihet och minska sitt beroende av exportörer av fossila bränslen. En ökad nationell självförsörjning av biobränslen minskar beroendet av såväl fossila motsvarigheter som handel med länder som kan medföra olika säkerhetsmässiga konsekvenser. Flyget, sjöfarten och stora delar av vägtransportsektorn är dock fortfarande beroende av fossila bränslen. För att möjliggöra en successiv utfasning av dessa bränslen behöver produktionen av fossilfria bränslen öka. Utskottet vill därför framhålla vikten av att alla fossilfria energislag ges goda förutsättningar och att politiken ska fortsätta att främja

utveckling och produktion av nya fossilfria bränslen. Utskottet ser positivt på att även regeringen har denna inställning och att den har meddelat sin avsikt att analysera denna fråga vidare. I några av motionerna berörs frågor om drivmedelsberedskap och fossilfria drivmedel. På detta område delar utskottet regeringens uppfattning att den svenska drivmedelsberedskapen bör vidareutvecklas och även inkludera fossilfria drivmedel, med särskilt fokus på inhemsk produktion av fossilfria bränslen.

I anslutning till detta vill utskottet även påminna om att den s.k. Bioekonomiutredningen hade i uppdrag att föreslå åtgärder som främjar en effektiv produktion av flytande biodrivmedel baserat på inhemska råvaror i Sverige, inklusive förslag till långsiktigt produktionsstöd för ökad produktion av flytande hållbara förnybara drivmedel. Utredningens förslag bereds alljämt inom Regeringskansliet.

Utskottet vill avslutningsvis påminna om det uppdaterade förnybartdirektivet där det bl.a. finns vissa krav på användning av avancerade biobränslen eller förnybara bränslen av icke-biologiskt ursprung. Dessutom ska medlemsstaterna enligt direktivet sträva efter att höja andelen förnybart inom industrin. Som redovisats trädde förnybartdirektivet i kraft hösten 2023 och ska vara genomfört i svensk rätt senast den 21 maj 2025.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks därmed.

Energieffektivisering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som på olika sätt gäller energieffektivisering. Utskottet hänvisar bl.a. till att regeringen avser att se över de nuvarande målen för energieffektivisering i syfte att tydligare främja en samhällsekonomiskt effektiv användning av energi och ett effektivt nyttjande av energisystemet som bidrar till den gröna omställningen. Vidare redovisar utskottet att den nationella politiken för energieffektivisering behöver anpassas till de EU-direktiv som nyligen har omarbetats eller där omarbetning pågår.

Jämför reservation 25 (S), 26 (V), 27 (C) och 28 (MP).

Motionerna

Fredrik Olovsson m.fl. (S) begär i kommittémotion 2024/25:3134 yrkande 17 ett tillkännagivande med referens till det som framförs i motionen om energieffektivisering. Bland annat framhålls att det finns behov av ytterligare insatser för att nå det riksdagsbundna målet om 50 procent effektivare energianvändning 2030 och att Energimyndigheten bör fortsätta arbetet med att stötta energieffektivisering inom både småhus och flerbostadshus liksom inom industrin.

Birger Lahti m.fl. (V) menar att det är både möjligt och nödvändigt att ställa om till en mer effektiv energianvändning. Det framhålls i kommittémotion 2024/25:54. I yrkande 21 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör ta fram en nationell plan för energibesparing och energieffektivisering.

I kommittémotion 2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 77 efterfrågas ett tillkännagivande om att det nya mål för energieffektivisering som ska tas fram bör ta fasta på den enorma potential för lönsam energieffektivisering som Energimyndigheten har framhållit. Målet ska också kopplas till relevanta och effektiva styrmedel för effektivare nyttjande av både energi och effekt. Motionärerna anser även enligt yrkande 78 att EU bör anta ett energieffektiviseringsmål om 50 procent effektivare energianvändning till 2030.

Energieffektiviseringar är det snabbaste, billigaste och mest miljövänliga sättet att minska kostnaderna för och miljöpåverkan av energi. Denna uppfattning framförs i kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP). För att öka graden av effektiviseringar förordar motionärerna flera tillkännagivanden på området. I yrkande 32 föreslås att det tas fram ett långsiktigt system för omfattande energieffektiviseringar och i yrkande 33 att det införs ett stöd till näringslivets energieffektiviseringar. I yrkande 151 förordas vidare ett tillkännagivande om att det behövs ett långsiktigt statligt stöd för energieffektivisering med 60 procent av kostnaderna för åtgärder som effektiviserar energianvändningen för hushåll och fastighetsägare.

Vikten av energieffektiviseringar är något som även framhålls i kommittémotion 2024/25:2646 av Katarina Luhr m.fl. (MP). I yrkande 3 anförs att energiförvaltningen i flerbostadshus bör förenklas genom både informationsinsatser och enklare tillgång till stöd för driftoptimering. Fastighetsägare bör även ges rätt att ta del av förbrukningsstatistik för all energi som levereras till fastigheten, inklusive hyresgästers förbrukning av uppvärmningsenergi, komfortkyla samt hushålls- och verksamhetsel på aggregerad nivå, vilket framhålls i yrkande 4. Det behövs vidare, enligt yrkande 5, ett nytt statligt energieffektiviseringsstöd som löper över en flerårsperiod och regeringen bör se till att alla typer av byggnader ska omfattas av ett statligt stöd för energieffektivisering. Det sistnämnda framgår av yrkande 6. Motionärerna menar också att regeringen bör utreda och införa ett långsiktigt system för omfattande energieffektiviseringar. Ett tillkännagivande med denna innebörd efterfrågas i yrkande 7, och i yrkande 12 framförs att statliga byggnader bör energieffektiviseras. Som en del i detta menar motionärerna att ett belysningsprogram för statliga byggnader bör tas fram. Programmet ska enligt yrkande 13 fokusera på att spara energi med rätt belysning vid rätt tillfälle, ökad trygghet och minskade ljusföroreningar. En annan åtgärd som motionärerna förordar är att ställa krav på gröna hyresavtal inom offentlig förvaltning där hyresvärden och den som hyr delar på energikostnaderna. Det framförs i yrkande 14. Avslutningsvis anförs i yrkande 16 att regeringen bör göra en samlad planering för fler smarta byggnader, lokaler och parkeringar som kan bidra till effektstyrning av elanvändningen.

I kommittémotion 2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 23 föreslås att ett långsiktigt system för omfattande energieffektiviseringar ska tas fram och i yrkande 24 föreslås ett tillkännagivande om att det behövs ett långsiktigt statligt stöd för energieffektivisering med 60 procent av kostnaderna för åtgärder som effektiviserar energianvändningen för hushåll och fastighetsägare. I yrkande 25 begärs även ett tillkännagivande om att det bör införas ett stöd till näringslivets energieffektiviseringar. Motionärerna anser även att fastighetsägare bör ges rätt att ta del av förbrukningsstatistik för all energi som levereras till fastigheten, inklusive hyresgästers förbrukning av uppvärmningsenergi, komfortkyla samt hushålls- och verksamhetsel på aggregerad nivå. Ett tillkännagivande med denna innebörd begärs i yrkande 31.

Bakgrund och pågående arbete

Regeringens syn på energieffektiviseringens roll i den långsiktiga energipolitiken

Regeringen framförde i den energipolitiska inriktningspropositionen från 2024 att resurseffektivitet bidrar till konkurrenskraft och ett hållbart samhälle. Det uppgavs i propositionen även gälla för energianvändningen, som är grundläggande för samhällets funktion och utveckling. En effektiv energianvändning uppnås om nyttan av energianvändningen överstiger kostnaderna för att producera, omvandla, lagra och distribuera energi. En effektiv energianvändning kan bidra till alla delar av det övergripande målet för energipolitiken som syftar till att förena försörjningstrygghet, konkurrenskraft och ekologisk hållbarhet.

Riksdagen godkände 2018 det nuvarande energieffektiviseringsmålet om att Sverige ska ha 50 procent effektivare energianvändning 2030 än 2005. Målet uttrycks i termer av tillförd energi i relation till BNP. Enligt regeringens bedömning borde Sveriges mål för energieffektivisering ses över i syfte att tydligare främja en samhällsekonomiskt effektiv användning av energi och ett effektivt nyttjande av energisystemet som bidrar till den gröna omställningen. Regeringen ansåg att målet inte är anpassat för industrins gröna omställning genom elektrifiering eller till målet om 100 procent fossilfri elproduktion 2040. Vidare anförde regeringen att den nationella politiken för energieffektivisering behöver anpassas till EU-direktiv som nyligen har omarbetats eller där omarbetning pågår. Regeringen konstaterade också att det nuvarande målet riskerar att stå i konflikt med Sveriges klimatmål om nettonollutsläpp senast 2045, och att det inte är anpassat vare sig till elektrifieringen som förväntas bli omfattande eller till det nya energipolitiska målet om 100 procent fossilfri elproduktion till 2040.

Den 15 december 2023 redovisade Energimyndigheten ett uppdrag om en effektiv användning av effekt, energi och resurser (I2022/01393) som kommer att utgöra en grund för översynen tillsammans med underlag för genomförandet av nya EU-direktiv på området, inklusive energieffektiviseringsdirektivet (EED) och den preliminärt överenskomna omarbetningen av direktivet om

byggnaders energiprestanda. EED innehåller bl.a. ett höjt energieffektiviseringsmål på EU-nivå och nya regler för medlemsländernas indikativa bidrag liksom höjda årliga energisparkrav på medlemsstatsnivå. Regeringen angav att den har för avsikt att återkomma till riksdagen om revidering av energieffektiviseringsmålet.

EU:s energieffektiviseringsdirektiv

EED trädde ursprungligen i kraft 2012 men har nyligen omarbetats. Direktivet fastställer en gemensam ram för att främja energieffektivitet inom EU och innehåller bl.a. EU-mål för minskad energianvändning samt bestämmelser som syftar till att undanröja hinder och marknadsmisslyckanden som hindrar effektivitet i tillförsel och användning av energi. Det finns krav på energieffektivitet och åtgärder inom samtliga delar av energisystemet, från energiomvandling via transmission och distribution till slutlig användning i alla sektorer. Det omarbetade direktivet syftar till att höja medlemsländernas insatser för att minska den slutliga energianvändningen, spara energi och minska sårbarheten vid höga energipriser. Detta görs t.ex. genom höjda årliga nationella energisparkrav och skarpare krav för att minska energianvändningen. Det reviderade energieffektiviseringsdirektivet antogs i juli 2023 och trädde i kraft den 10 oktober 2023. Bestämmelserna i direktivet ska vara införlivade i den svenska lagstiftningen senast den 11 oktober 2025.

Stöd till energieffektivisering av byggnader

Den 1 oktober 2021 infördes ett tidsbegränsat stöd för energieffektivisering och renovering av flerbostadshus. Syftet med stödet var att förbättra energiprestandan i befintliga flerbostadshus genom energieffektiviserande renoveringar. Stödet var sökbart t.o.m. den 31 december 2021, när det avvecklades. Sedan juli 2023 finns ett bidrag för energieffektivisering av småhus som är el- eller gasuppvärmda. Syftet med stödet är att underlätta en snabb minskning av behovet av el och gas i småhus. Berättigad att söka stödet är den som stadigvarande bor i ett småhus.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2024 behandlade och avstyrkte utskottet ett flertal motionsyrkanden om energieffektivisering (bet. 2023/24:NU14). Många av dessa yrkanden var snarlika eller identiska med de som behandlas i detta avsnitt. Utskottet hänvisade bl.a. till att regeringen avser att se över de nuvarande målen för energieffektivisering i syfte att tydligare främja en samhällsekonomiskt effektiv användning av energi och ett effektivt nyttjande av energisystemet som bidrar till den gröna omställningen. Vidare redovisade utskottet att den nationella politiken för energieffektivisering behövde anpassas till de EU-

direktiv som nyligen hade omarbetats eller där omarbetning pågick. Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet framhöll andra uppfattningar i reservationer.

Utskottets ställningstagande

I samtliga motioner som behandlas i detta avsnitt lyfts vikten av energieffektivisering fram. I motionerna finns förslag som rör såväl systemnivå som konkreta åtgärder för att spara energi i byggnader. Med anledning av förslagen vill utskottet framföra följande. En effektiv energianvändning kan bidra till alla delar av det övergripande målet för energipolitiken, som syftar till att förena försörjningstrygghet, konkurrenskraft och ekologisk hållbarhet. Att effektivisera användningen av energi, effekt och resurser eller att flytta användningen i tid är förhållandevis snabba sätt att minska och optimera energianvändningen. Om användningen av el kan effektiviseras blir behovet av att bygga ut elproduktionen och elnätet mindre liksom resursanvändningen och de negativa miljöeffekterna. Att minska effektoppar genom en effektivare energianvändning kan också bidra till att underlätta en snabb elektrifiering.

Utskottet kan vidare konstatera att regeringen har uppgett att den avser att se över Sveriges nuvarande mål för energieffektivisering. Syftet med detta arbete är att tydligare främja en samhällsekonomiskt effektiv användning av energi och ett effektivt nyttjande av energisystemet som bidrar till den gröna omställningen. Detta arbete är något som utskottet ser positivt på. Dessutom behöver den nationella politiken för energieffektivisering anpassas till de EU-regler som nyligen har omarbetats eller där omarbetning pågår. Det handlar främst om EU:s energieffektiviseringsdirektiv (EED) och energiprestandadirektivet. EED innehåller bl.a. ett höjt energieffektiviseringsmål på EU-nivå och nya regler för medlemsländernas indikativa bidrag liksom höjda årliga energisparkrav på medlemsstatsnivå.

Sammantaget vill utskottet framhålla att det pågår arbete inom Regeringskansliet med att se över det nuvarande målet för energieffektivisering. Utskottet anser att riksdagen inte bör föregripa detta arbete genom några tillkännagivanden.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks därmed.

Energigaser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om energigaser som t.ex. vätgas och biogas. Utskottet hänvisar bl.a. till att det pågår många viktiga aktiviteter på vätgasområdet och till att det pågår ett uppdrag om hur EU:s gasmarknadspaket ska genomföras i svensk rätt.

Jämför reservation 29 (S), 30 (V), 31 (C), 32 (MP), 33 (SD), 34 (V, C) och 35 (MP).

Motionerna

Vätgas och elektrobränslen

Vätgas kommer att få en ökad betydelse inte minst som en förutsättning för industrins omställning. Det framhåller Fredrik Olovsson m.fl. (S) i kommittémotion 2024/25:3134. Motionärerna menar att det bör satsas på svensk produktion av vätgas och förordar av denna anledning ett antal tillkännagivanden. I yrkande 20 framhålls att det bör tas fram en nationell strategi för vätgas och i yrkande 21 att en statlig vätgasinfrastruktur ska ingå i denna nationella strategi. I yrkande 23 anføres också att Svenska kraftnät bör utses till systemoperatör för vätgas (en s.k. TSO).

I kommittémotion 2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) anføres att vätgas har en rad olika användningsområden. I yrkande 14 förordas ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag på hur staten kan ge stöd till eller finansiera vätgasinvesteringar i hela landet. I yrkande 15 framhålls att regeringen bör verka för att vätgasproduktionen inom EU ska vara förnybar och att EU-stöd endast ska gå till förnybar produktion. Motionärerna menar även att regeringen bör ge Vattenfall i uppdrag att utveckla energilagring i vätgas i samband med investeringar i förnybar energi, vilket framgår av yrkande 16.

Rickard Nordin m.fl. (C) framför i kommittémotion 2024/25:3169 att vätgas gör det möjligt att integrera stora mängder förnybar elproduktion i elsystemet på ett kostnadseffektivt sätt. Det kan ske genom energilagring och systembalansering liksom att man minskar kapacitetsutmaningarna och sårbarheten i elsystemet. I yrkande 72 anføres därför att regeringen bör påskynda genomförandet av den vätgasstrategi som Energimyndigheten tagit fram för att säkerställa vätgasens potential att bidra till samhällsekonomiska fördelar.

I kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) framförs att Sverige har goda förutsättningar att producera elektrobränslen. För att snabba på utvecklingen föreslås i yrkande 127 ett tillkännagivande om att införa ett introduktionsstöd för elektrobränslen och snabbt möjliggöra för elektrobränslen att delta i reduktionsplikten som en övergångslösning i väntan på en full elektrifiering av fordonsparken.

Linus Lakso m.fl. (MP) anför i kommittémotion 2024/25:3047 att fossilfri vätgas har en viktig roll att spela när det gäller både försörjningstrygghet och att nå klimatmålen. Motionärerna förordar därför i yrkande 9 i denna del ett tillkännagivande om att införa ett mål om att Sverige ska producera 33 TWh fossilfri vätgas per år till 2030. I yrkande 34 anförts vidare att Sverige har goda förutsättningar att producera elektrobränslen. För att snabba på utvecklingen föreslår motionärerna ett introduktionsstöd för elektrobränslen och att man snabbt möjliggör för elektrobränslen att delta i reduktionsplikten, som en övergångslösning i väntan på en full elektrifiering av fordonsparken. Motionärerna anser även att riksdagen bör uppmana regeringen att ge Svenska kraftnät i uppdrag att planera för vätgasinfrastruktur, vilket framgår av yrkande 35.

I motion 2024/25:2766 av Sten Bergheden (M) framförs att vätgas kan vara en särskilt viktig del av lösningen för att minska EU:s koldioxidutsläpp med minst 55 procent till 2030. Motionären anför i yrkande 1 att möjligheten att ge Energimarknadsinspektionen i uppdrag att utforma en tydlig vätgasreglering bör övervägas. I yrkande 2 anförts vidare att Energimyndigheten bör få i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att säkerställa att det finns tillräckligt med el för vätgasproduktion.

Sten Bergheden (M) framhåller vidare i motion 2024/25:2943 att vätgas-tillverkningen och kunskapen om vätgas kan skapa nya arbetstillfällen och nya möjligheter i Mariestad, Skaraborg och övriga Sverige. Motionären begär i yrkande 1 ett tillkännagivande om att överväga möjligheten att göra Skaraborg till ett centrum för en ökad produktion, utveckling och användning av vätgas och i yrkande 2 ett tillkännagivande om att överväga möjligheten att starta ett utvecklingsprojekt med målet att driva tågen på Kinnekullebanan med vätgas.

Biogas

Biogasen spelar en särskild roll för jordbruket, eftersom den kan vara en naturlig restprodukt av gödselhantering och har stor potential att driva transporter, traktorer och andra jordbruksmaskiner. Den kan också spela en viktig roll i omställningen till fossilfritt stål. Detta redovisas i partimotion 2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C). Motionärerna begär i yrkande 23 ett tillkännagivande om att se över möjligheten att bygga ut stödet till biogasproduktion kraftigt. Här pekar motionärerna särskilt på det s.k. metanreduceringsstödet, där bränslet utvinns ur jordbrukets produkter.

I kommittémotion 2024/25:1395 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) anförts att höga och varierande elpriser är ett problem för lantbruket. Gödselgasproduktion kan dock göra gårdar självförsörjande på el på ett klimatvänligt sätt och bidrar samtidigt till konkurrenskraft och robusthet i livsmedelsproduktionen. Enligt yrkande 32 bör staten fortsätta att stödja gödselgasproduktion.

Martin Kinnunen m.fl. (SD) framhåller i kommittémotion 2024/25:1398 att det även bör satsas på förgasning av biomassa om Sverige ska kunna satsa på att öka produktionen av förnybar biogas. I yrkande 3 förordas ett

tillkännagivande om att dagens regler bör breddas så att de även inkluderar biosyngas, som kan definieras som ett gasformigt bränsle som produceras genom termisk förgasning av biomassa och vars energiinnehåll till övervägande del härrör från kolmonoxid och vätgas.

Utan närmare motivering föreslår Ulrika Heie m.fl. (C) i kommittémotion 2024/25:2947 yrkande 94 ett tillkännagivande om att överväga att skyndsamt genomföra Biogasmarknadsutredningens (SOU 2019:63) andra stödpaket.

I kommittémotion 2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 93 förordas ett tillkännagivande om att se över möjligheten att utveckla gröngasprincipen i syfte att öka andelen biogas i de befintliga gasnäten, och i yrkande 94 efterfrågas ett tillkännagivande om en handlingsplan för hur biogasanvändningen kan vidareutvecklas till fler användningsområden. För att därtill skapa trygghet för kommande biogasinvesteringar vill motionärerna anta ett produktionsmål om minst 10 TWh till 2030, i linje med Biogasmarknadsutredningens förslag. I yrkande 95 föreslår de därför ett tillkännagivande om ett produktionsmål för biogas för att möjliggöra mer långsiktiga förutsättningar för branschen. De anser också att Sverige bör vara drivande för att ändra statsstödsreglerna på EU-nivå så att anläggningar oberoende av storlek kan få stöd till biogasproduktion i Sverige och EU. Ett förslag om ett tillkännagivande med den inriktningen finns i yrkande 96.

Även om regeringen uttalat en tydlig ambition att ersätta fossilgas med nationellt producerad biogas finns det inga förslag vare sig om planeringsmål för biogasen eller för att öka produktionen. Detta konstateras i kommittémotion 2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP). I yrkande 9 i denna del föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att planera för 10 TWh biogas till 2030. Detta anser de ligga i linje med vad industrin ser behov av.

Emma Nohrén m.fl. (MP) anför i kommittémotion 2024/25:3071 att svenska bönder i beredskapssyfte måste kunna utföra sitt jobb även i kris. I yrkande 33 förordas därför ett tillkännagivande om att införa kompensation för gödselgasens högre produktionskostnad jämfört med fossila alternativ.

Anders Karlsson (C) skriver i motion 2024/25:1614 att möjligheterna till mer biogasproduktion måste förbättras. Motionären framhåller såväl komplexa beslutsprocesser som avsaknad av politiska beslut som skäl till att inte fler producerar biogas.

Gudrun Brunegård (KD) begär i motion 2024/25:1144 ett tillkännagivande om att regeringen i högre utsträckning bör stimulera produktion och distribution av biogasbränsle. Det skulle öka incitamenten för fler såväl biogasproducenter och biogasdistributörer som bilproducenter och bilköpare att våga satsa på biogas som ett framtidsbränsle.

Bakgrund och pågående arbete

Regeringens syn på energigasens roll i den långsiktiga energipolitiken

I den energipolitiska inriktningspropositionen gjorde regeringen bedömningen att metangas kommer att fortsätta att spela en viktig roll i Sveriges energiförsörjning. Enligt regeringen bör biogas användas för att ersätta fossilgas (även kallad naturgas) i syfte att uppnå en fossilfri energigasförsörjning i linje med klimatmålen och för att stärka den nationella försörjningstryggheten. Användning och produktion av biogas bör därför främjas, anförde regeringen.

Regeringen konstaterade vidare att utbyggnaden av storskalig biogasproduktion för nätanslutning eller förvätskning i Sverige är i ett tidigt skede. En förutsättning för att utbyggnaden ska komma till stånd är att marknaden kan få stabila förutsättningar för de stödsystem som gäller för biogasen.

Uppdrag om översyn av försörjningstryggheten på gasmarknaderna

I januari 2024 gav regeringen Energimyndigheten i uppdrag att beskriva vilka skyldigheter och rättigheter olika aktörer på gasmarknaderna omfattas av och vid behov föreslå nya eller ändrade författningar eller anslag för att stärka försörjningstryggheten på gasmarknaderna. Beskrivningarna och förslagen skulle avse aktörer såväl längs det västsvenska naturgassystemet och på Stockholms gasnät som på marknaderna för flytande naturgas och vätgas.

Uppdraget redovisades i mars 2025 och förslagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Uppdrag om genomförande av EU:s gasmarknadspaket

I december 2021 presenterade kommissionen ett förslag till revidering av direktivet om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och förordningen om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten, det s.k. gasmarknadspaketet (COM(2021) 803 och COM(2021) 804). Det övergripande syftet med revideringen är att öka användningen av förnybara och koldioxidsnåla gaser i energisystemet samtidigt som användningen av naturgas ska minska för att EU ska uppnå klimatneutralitet 2050.

I december 2023 gav regeringen Energimarknadsinspektionen i uppdrag att bedöma vilka åtgärder som krävs för att genomföra Europaparlamentets och rådets nya direktiv om gemensamma regler på de inre marknaderna för förnybar gas, naturgas och vätgas, som ersätter direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas.

Energimarknadsinspektionen ska också bedöma vilka åtgärder som krävs som en följd av Europaparlamentets och rådets nya förordning om de inre marknaderna för förnybar gas, naturgas och vätgas som ersätter förordning (EG) nr 715/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten samt revideringen av Europaparlamentets och rådets förordning

(EU) 2017/1938 av den 25 oktober 2017 om åtgärder för att säkerställa försörjningstryggheten för gas. Energimarknadsinspektionen ska lämna nödvändiga författningsförslag i de delar där genomförandet kräver bestämmelser i lag eller förordning.

Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 27 juni 2025.

Vätgas

När det gäller vätgas bedömde regeringen i den energipolitiska inriktningspropositionen att fossilfri vätgas kommer att utgöra en viktig del av Sveriges framtida energisystem, är en förutsättning för utfasning av fossila bränslen i industrin och kommer att vara viktig för att minska utsläppen från bl.a. tunga transporter. Svensk produktion av fossilfri vätgas förutsätter en stor utbyggnad av fossilfri elproduktion. Regelverk finns redan för att pröva vätgasledningar i Sverige, men andra regelverk och styrmedel behöver ses över och utvecklas i takt med att användningen av vätgas ökar i samhället.

Regeringen framförde att statliga insatser för vätgas bör vägledas av vissa principer. Regeringen konstaterade att produktion av fossilfri vätgas kräver tillgång till stora mängder fossilfri el och att industrins vätgassatsningar kan öka Sveriges elbehov med 22–100 TWh till 2050 enligt Energimyndighetens scenarier (ER 2023:07). Både EU:s vätgasstrategi och Energimyndighetens förslag till nationell vätgasstrategi (ER 2021:34) lyfter därför fram att vätgas främst bör stödjas och användas där det saknas energi- och kostnadseffektiva lösningar såsom direkt elektrifiering för att minska koldioxidutsläppen. Vidare anger regeringen att det svenska regelverket för rörledningar inte utgör ett hinder för utbyggnad av vätgasinfrastruktur, och regeringen bedömer därför att det i nuläget inte finns behov av att ändra regelverket men att det är viktigt att fortsätta att följa utvecklingen för att säkerställa att infrastrukturen för vätgas kan byggas ut på ett effektivt sätt. På EU-nivå förhandlas revideringar av de regelverk som styr gasmarknaden och syftet är bl.a. att inkludera vätgas och vätgasnät i regleringen fr.o.m. 2030-talet.

Regeringen anförde vidare att nedanstående principer ska styra utvecklingen på vätgasområdet:

- Användningen av fossilfri vätgas ska bidra till omställningen till fossilfria energisystem och industriprocesser.
- Vätgasanvändningen ska fokusera på samhällsekonomiskt nyttiga tillämpningar där mer resurs- och kostnadseffektiva alternativ saknas.
- Vätgasproduktionen ska integreras effektivt med el- och värmesystem och bidra till en trygg energiförsörjning i Sverige.
- Vätgasinfrastruktur ska byggas ut på ett sätt som underlättar klimatomställningen och värnar Sveriges konkurrenskraftiga energipriser.

Det anges också att dessa principer bör följas upp löpande så att de kan justeras utifrån förändrade förutsättningar och behov.

Uppdrag om vätgas och vätgasinfrastruktur i det svenska energisystemet

I mars 2024 presenterade Energimyndigheten rapporten *Vätgas och vätgasinfrastruktur i det svenska energisystemet* (ER 2024:07). Rapporten var en delredovisning av ett uppdrag att samordna arbetet med vätgas i Sverige som myndigheten fått av regeringen i mars 2023. Uppdraget innebar att Energimyndigheten skulle samordna Sveriges arbete med vätgas, genom att verka för en nära och koordinerad samverkan, dialog och kunskapsspridning mellan statliga myndigheter och företag, branschorganisationer och andra offentliga aktörer inklusive regionerna och akademien. Uppdraget som helhet skulle slutrapporteras senast den 1 december 2024. Deluppdraget bestod i att utreda hur vätgasen och infrastrukturen för vätgas i Sverige kan utvecklas ur ett systemperspektiv. I delrapporten gjordes en kartläggning av pågående initiativ som visade att såväl användning som produktion av vätgas växer fram med koncentration till vissa regioner, där flera industrier med behov av fossilfri vätgas ligger förhållandevis nära varandra. Där finns det möjlighet till samverkan och samutnyttjande av infrastruktur och andra resurser. De transporter av vätgas som sker och planeras i dessa regioner utförs för närvarande med lastbil.

Modelleringar som gjordes inom uppdraget visade att de volymer av vätgas som efterfrågas är så stora att det finns ekonomi i att producera vätgasen vid flera olika platser och att via rörledningar transportera vätgasen till användarna. Det konstaterades också att utbyggnad av vätgasrörledningar kan avlasta elnätet och jämnar ut toppar samt att det är många faktorer som påverkar elpriserna men att en utbyggnad av vätgasrörledningar eller lokala vätgaslager kan möjliggöra flexibel elanvändning och därmed bidra till en jämnare prisbild.

I rapporten konstaterades också att ett grundläggande regelverk för vätgasmarknaden saknas och att det är angeläget att så snart som möjligt få ett uppdaterat, utvecklat och sammanhängande regelverk på plats. Det minskar osäkerheten för aktörer och investerare.

I december 2024 slutredovisade Energimyndigheten uppdraget i rapporten *Vätgas för energi- och klimatomställning* (ER 2024:25). I rapporten lämnar myndigheten en rad olika åtgärdsförslag och framhåller bl.a. att det är avgörande att återstående hinder för tillståndprocesser och lagstiftning löses ut för att en vätgasmarknad ska kunna växa fram. Tillståndprocesserna är i dag utdragna och ofta ett hinder för investeringar och utveckling, inte bara för vätgasens utveckling utan för omställningen i sin helhet. Energimyndigheten framför att tillståndprocesser under uppdragets gång har identifierats som en av de mest betydande utmaningarna för att möjliggöra vätgasens utveckling i Sverige. Myndigheten gör dock bedömningen att denna fråga inte enbart är begränsad till vätgas utan framför allt är en bredare utmaning som påverkar stora delar av energisystemets utveckling. För att Sveriges omställning ska

kunna realiseras inom rimliga tidsramar behöver de nationella tillståndprocesserna effektiviseras och anpassas till de krav som energisystemets omvandling innebär.

Uppdrag för utbyggd vätgasinfrastuktur

I budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 21) anförde regeringen att den har beslutat om en samlad strategi för nyindustrialiseringen och samhällsomvandlingen i Norrbottens och Västerbottens län. Ett av strategins målområden är säkrad energiförsörjning och regeringen bedömde att fossilfri vätgas kommer att utgöra en viktig del av Sveriges framtida energisystem. Regeringen angav också att den har gett Svenska kraftnät i uppdrag att föreslå hur el- och vätgasinfrastuktur kan samplaneras samt redovisa en plan för utbyggnad av el- och vätgasinfrastuktur på transmissionsnivå under perioden 2024–2033 (KN2024/01431).

Skattebefrielse för biogas

När det gäller skattebefrielse för användning av biogas ogiltigförklarades kommissionens tidigare statsstödsgodkännande i EU-domstolens första instans (tribunalen) i december 2022 (den s.k. Landwärmedomen, mål T-626/20 Landwärme GmbH mot Europeiska kommissionen). Till följd av domen genomförde kommissionen därefter en fördjupad granskning av stödet. I granskningen bekräftar kommissionen att den svenska skattebefrielsen är förenlig med EU:s regler för statligt stöd och drar slutsatsen att den bidrar till utvecklingen av förnybar energi i linje med både nationella mål och EU:s mål på energi- och klimatområdet (Kommissionens beslut av den 23 oktober 2024, C(2024) 7313).

Gröngasprincipen

Den s.k. gröngasprincipen omnämns i en av motionerna. Denna skattefördelningsprincip syftar, enkelt uttryckt, på möjligheten att samdistribuera fossilgas och biogas i rörledning på ett rationellt sätt utan att skatt betalas för den fysiskt levererade gassammansättningen. Gröngasprincipen gör det möjligt för en biogasproducent att sluta avtal om leverans med en förbrukare om 100 procent biogas – inklusive de skatterättsliga fördelar detta tidigare gav – även om förbrukaren i praktiken får en blandning av bio- och naturgas.

Biogas som omfattas av gröngasprincipen klassas dessutom som hållbar enligt lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och biobränslen, förutsatt att biogasen uppfyller hållbarhetskriterierna.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2024 avstyrkte utskottet motionsyrkanden om såväl biogas som vätgas och elektrobränslen (bet. 2023/24:NU14). Utskottet hänvisade bl.a. till regeringens bedömning att metangas i form av bl.a. biogas kommer att fortsätta att

spela en viktig roll för Sveriges energiförsörjning. När det gäller vätgas hänvisade utskottet bl.a. till ett nyligen avrapporterat utredningsuppdrag om vätgas och vätgasinfrastruktur i det svenska energisystemet och till EU:s reviderade gasmarknadsdirektiv där syftet är att öka användningen av förnybara och koldioxidsnåla gaser i energisystemet. Reservationer framfördes av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Vätgas och elektrobränslen
- Biogas.

Vätgas och elektrobränslen

Utskottet kan konstatera att vätgas under de senaste åren har fått allt större uppmärksamhet som energibärare och som insatsråvara i industrin, i det senare fallet inte minst som ersättning för klimatskadligt kol inom stålindustrin. Vätgas kan också användas som drivmedel och då med fördel inom de delar av transportsektorn där direkt elektrifiering är mindre ändamålsenlig.

I de motionsyrkanden som behandlas i detta avsnitt framförs olika förslag om att satsa mer på vätgas såväl i Sverige som i EU. Utskottet kan konstatera att regeringen i den energipolitiska inriktningspropositionen pekade på vätgasens roll i det framtida svenska energisystemet, inte minst som lagringsmedium i anslutning till väderberoende förnybar kraftproduktion. Utskottet vill samtidigt påminna om de principer som regeringen anser bör vägleda utvecklingen på vätgasområdet och det faktum att de bör följas upp löpande så att de kan justeras utifrån förändrade förutsättningar och behov. Utskottet ser positivt på denna ambition eftersom området är under stark utveckling.

Det är dock ett faktum att vätgasframställning kräver betydande mängder el. Utskottet kan konstatera att EU har en vätgasstrategi och att Energimyndigheten nyligen har redovisat sina slutsatser när det gäller vätgas och vätgasinfrastruktur i det svenska energisystemet. Utskottet kan även konstatera att det behövs en reglering med anledning av EU:s gasmarknadspaket där syftet är att öka användningen av förnybara och koldioxidsnåla gaser i energisystemet samtidigt som användningen av naturgas ska minska för att EU ska uppnå klimatneutralitet 2050.

När det avslutningsvis gäller vätgasdrift av järnvägstrafik, som tas upp i en av motionerna, har utskottet avstyrkt ett liknande yrkande tidigare och bl.a. hänvisat till att järnvägstrafiken står för en mycket begränsad del av transportsektorns utsläpp av växthusgaser. Utskottet vidhåller denna uppfattning.

Sammanfattningsvis kan utskottet konstatera att det pågår många viktiga aktiviteter på vätgasområdet och att det saknas skäl för riksdagen att vidta några åtgärder i linje med de motionsyrkanden som behandlas i detta avsnitt.

Därmed avstyrks motionsyrkandena.

Biogas

I likhet med vad utskottet anförde när det behandlade motioner om biogas våren 2024 är inställningen alltså i grunden positiv till fortsatt och om möjligt även ökad produktion och användning av biogas i Sverige. Biogasen har en särskild fördel eftersom den bidrar till flera olika samhällsnyttor såväl i produktionen som i användarledet. Att ta hand om biogas minskar utsläppen av den kraftfulla växthusgasen metan från gödsel och annat biologiskt nedbrytbart avfall. Biogasen kan också med fördel användas för att ersätta fossilgas (även kallad naturgas) eller andra fossila bränslen som drivmedel och i industriella processer, vilket på ett positivt sätt bidrar till möjligheterna att uppfylla klimatmålen. Produktion av förnybar eller fossilfri energi inom landets gränser är också eftersträfvansvärt eftersom det bidrar till att stärka Sveriges nationella energiförsörjningstrygghet och minskar beroendet av import av fossila energibärare som olja och naturgas.

När det gäller stöd till biogasproduktion kan utskottet konstatera att det finns ett samlat produktionsstöd för biogas och att anslagen för detta stöd har utökats under de senaste åren. Detta ligger i linje med vad den s.k. Biogasmarknadsutredningen föreslog 2019. Utredningen föreslog även extra stöd för uppgradering och förvätskning av biogas, liksom på sikt även stöd genom fördelaktiga krediter och garantier samt stöd till andra produktionstekniker än rötning, t.ex. förgasning av biomassa. Utredningens förslag är i dessa delar mer översiktligt beskrivna och behöver utredas ytterligare, inte minst i ljuset av teknikutvecklingen under de senaste åren, statsstödsreglernas anpassningar, begränsningar i naturgasleveranserna från Ryssland till flera EU-länder och det ökande intresset för vätgas som energibärare. Med hänvisning till detta ser utskottet det som mindre lämpligt att – i linje med vad som föreslås i en motion – riksdagen uttalar ett oreserverat stöd för att genomföra de återstående förslag som Biogasmarknadsutredningen presenterade för nästan sex år sedan. Detta inkluderar utredningens förslag om ett produktionsmål för biogas som nämns i en av motionerna.

När det gäller den svenska skattebefrielsen för användning av biogas ogiltigförklarades denna för några år sedan i EU-domstolen mot bakgrund av att den inte ansågs förenlig med EU:s statsstödsregler. Utskottet kan dock konstatera att kommissionen därefter beslutat att skattebefrielsen är förenlig med EU:s regler för statligt stöd och dragit slutsatsen att den bidrar till utvecklingen av förnybar energi i linje med både nationella mål och EU:s mål på energi- och klimatområdet.

Utskottet kan avslutningsvis konstatera att Energimyndigheten nyligen överlämnade en redovisning av vad som behövs för att stärka försörjningstryggheten på gasmarknaderna och vilka skyldigheter och rättigheter olika aktörer på gasmarknaderna omfattas av. I anslutning till detta noterar utskottet

att Energimarknadsinspektionen för närvarande arbetar med ett uppdrag om hur EU:s gasmarknadspaket ska genomföras i svensk rätt.

Därmed avstyrks samtliga motionsyrkanden.

Torv

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om torv. Utskottet hänvisar bl.a. till torvens mycket begränsade betydelse i den svenska energimixen. Utskottet noterar samtidigt det pågående arbetet med att föreslå åtgärder för att begränsa klimateffekterna av odlingstorv samt analysera åtgärdernas påverkan på konkurrenskraften för svenska företag och den inhemska livsmedelsförsörjningen.

Jämför reservation 36 (SD) och 37 (V, MP).

Motionerna

Martin Kinnunen m.fl. (SD) framhåller i kommittémotion 2024/25:1399 att torv som energikälla är både fossilfri och förnybar men att användningen under de senaste åren dessvärre har minskat kraftigt. Därmed riskerar Sverige att förlora ett lagringsbart, närproducerat och förnybart biomaterial för energiproduktion som dessutom kan vara av oerhörd vikt vid kris och beredskap. I yrkande 4 efterfrågar motionärerna ett tillkännagivande om att konsekvenserna av Ukrainakrisen för svensk energiförsörjning och energisäkerhet i förhållande till möjligheten att säkerställa och öka nyttjandet av energitorv bör utredas skyndsamt. Enligt yrkande 14 är det även viktigt att utreda vad som behövs i form av utrustning för att torven ska kunna fylla sin potentiella roll som beredskapsbränsle.

Även i kommittémotion 2024/25:1465 av Tobias Andersson m.fl. (SD) lyfts torv för energiproduktionsändamål fram. Motionärerna framför att torv klassas som förnybar i Sverige när den används för kraftproduktion och då är berättigad till elcertifikat, men att den vid värmeproduktion omfattas av handel med utsläppsrätter och att EU då klassar torven som fossil. Motionärerna anser i yrkande 10 att regeringen bör verka inom EU för att torven ska klassas som förnybar. Vidare anser motionärerna att torven kan skapa arbetstillfällen på de platser där det går att skörda torv och skulle kunna utgöra en sysselsättningsfaktor på landsbygden. I yrkande 11 begär de ett tillkännagivande om att utreda förutsättningarna för ett ökat skördande av torv på påverkad torvmark.

I kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) framförs att uppvärmningssektorn behöver bli helt fossilfri för att nå miljömålet om begränsad klimatpåverkan, och då måste även torven fasas ut helt. I yrkande 150 begär motionärerna därför ett tillkännagivande om att klassa torv som ett fossilt bränsle och avveckla brytning och användning av torv för

energiproduktion. Ett likalydande förslag till tillkännagivande finns också i kommittémotion 2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 4.

Bakgrund och pågående arbete

Regeringens syn på torvens roll i den långsiktiga energipolitiken

I den energipolitiska inriktningspropositionen från våren 2024 anförde regeringen att storskalig användning av energitorv utvecklades i början av 1980-talet som ett svar på tidigare års oljekris. Användningen av torv för energändamål har på senare år minskat kraftigt och utgjorde 0,3 TWh i fjärr- och kraftvärmeproduktion 2022, jämfört med 1,8 TWh 2018 och 4 TWh 2010. Minskningen beror bl.a. på ökade priser på utsläppsrätter och minskade intäkter från elcertifikatssystemet när torv används för elproduktion. I propositionen konstaterade regeringen att torv kan bidra till försörjningstrygghet även om användningen i dag är låg.

Bestämmelser om torvutvinning

Sedan den 1 januari 2017 gäller samma regelverk för utvinning av energitorv som för utvinning av odlingstorv enligt miljöbalken. Tidigare särregler för energitorv, som definierades i den s.k. torvlagen, upphörde vid denna tidpunkt. Numera krävs tillstånd för torvutvinning enligt enhetliga kriterier, där det läggs särskild vikt vid miljöbedömningar och skydd av områden med höga naturvärden.

Utredning om åtgärder för att begränsa climateffekterna av odlingstorv

Regeringen beslutade i mars 2025 att en särskild utredare ska utreda ändamålsenliga åtgärder för att begränsa climateffekterna av odlingstorv (dir. 2025:29). Syftet är att identifiera sådana åtgärder och att ta fram underlag för att kunna införa åtgärderna. Utredaren ska bl.a.

- föreslå samhällsekonomiskt effektiva åtgärder som kan behövas för att begränsa climateffekterna av odlingstorv i syfte att nå det långsiktiga klimatmålet till 2045 samt de EU-åtaganden som Sverige har på klimatområdet
- analysera och beskriva åtgärdernas påverkan på konkurrenskraften för svenska företag och den inhemska livsmedelsförsörjningen
- bedöma vilka åtgärder som är mest ändamålsenliga
- lämna nödvändiga författningsförslag.
- Enligt utredningsdirektivet ska utredaren även särskilt beskriva och analysera konsekvenser, inklusive eventuella synergier och målkonflikter, för svenska företags konkurrenskraft och möjligheten att nå berörda politiska mål. Det ska även finnas en beskrivning av konsekvenser för landsbygdsutveckling, för näringar som producerar respektive använder

odlingstorf samt för samhällets sårbarhet och beredskap att möta kriser och krig.

- Uppdraget ska redovisas senast den 12 februari 2026.

Torvutvinning och torvanvändning för energiproduktion

Omkring 15 procent av Sverige är täckt av torvmark. Denna mark används i begränsad omfattning för att utvinna energitorf, som under vissa perioder har spelat en viktig roll i energiförsörjningen. Mest energitorf producerades under slutet av 1980-talet och under 1990-talet, med en topp 1994. På senare år har fokus dock skiftat från energitorf till odlingstorf, vilken numera utgör den större delen av torvuttaget. Enligt Statistiska centralbyrån svarar torven för ca 0,3 procent av den totala energiproduktionen i Sverige. Av Energimyndighetens förslag till fjärrvärme- och kraftvärmestrategi som presenterades i december 2023 framgår det att det 2002 fanns 35 anläggningar som helt eller delvis var konstruerade och typgodkända för torvförbränning. Numera är endast 12 av dessa kvar och i samtliga dessa bränns torven tillsammans med andra biobränslen. Torven anses ha vissa egenskaper som gynnar förbränningsprocessen och som till viss del förklarar att den alltjämt används i kraft- och värmeproduktionen. Enligt en konsultrapport som Energimyndigheten refererar till i sitt förslag till fjärrvärme- och kraftvärmestrategi är användningen av energitorf på väg att upphöra i Sverige, bl.a. som en följd av höga priser på utsläppsrätter, högt ställda miljöambitioner och komplexa tillståndprocesser. I samma rapport slås det även fast att Sverige har haft maskiner, infrastruktur och personalkompetens att utvinna, transportera och förbränna torf i samband med fjärr- och kraftvärmeproduktion. Kunskap och förmåga finns fortfarande kvar på enstaka anläggningar och företag, men vid ett ökat behov av att utvinna och använda energitorf bedöms både kunskap, kapacitet och maskinpark utgöra en flaskhals.

I Energimyndighetens ovannämnda förslag till fjärrvärme- och kraftvärmestrategi berörs även frågor om torvens roll som beredskapsbränsle. Myndigheten konstaterar att bränsleberedskapen bör bestå av en kombination av ökad produktionsförmåga av inhemska bränslen och av beredskapslager av inhemska bränslen som är tillgängliga med mycket kort varsel. Energimyndigheten bedömer primärt att rundved och torf är de två bränslen som i första hand är lämpliga för beredskapslagring.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2024 behandlade och avstyrkte utskottet motionsyrkanden om torf (bet. 2023/24:NU14). Flera av dessa yrkanden var likalydande med de som behandlas i detta betänkande. Utskottet hänvisade bl.a. till torvens mycket begränsade betydelse i den svenska energimixen. Samtidigt noterade utskottet att torvens roll som potentiellt beredskapsbränsle har fått ökad uppmärksamhet efter den ryska invasionen av Ukraina och att Energimyndigheten har i uppdrag att analysera förutsättningarna för att stärka energiberedskapen i

samhället. Företrädarna i utskottet för Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet begärde reservationer där de framförde sina uppfattningar.

Utskottets ställningstagande

Frågor som rör torvens roll i energiutvinningen lyfts fram i några olika motioner. Förslagen i motionerna handlar bl.a. om huruvida torv bör klassas som fossilt bränsle, huruvida torv kan spela en roll i beredskapssyfte och huruvida torven kan bidra till att skapa ett stabilare elsystem. I en av motionerna framhålls även torvodling som viktig för arbetstillfällen och regional utveckling. Identiska och liknande frågor om torv har behandlats av utskottet vid åtskilliga tidigare tillfällen, även om fokus på torv som beredskapsbränsle har ökat i ljuset av den ryska fullskaliga invasionen av Ukraina och den senaste tidens geopolitiska utveckling.

Liksom tidigare kan utskottet konstatera att torven i dagsläget har en mycket begränsad betydelse i den svenska energimixen samt att det finns utmaningar när det gäller torvens långa återskapandecykel och de dikade torvmarkernas betydande utsläpp av växthusgaser. Utskottet kan konstatera att regeringen nyligen tillsatt en utredning som ska titta närmare på vilka åtgärder som kan vidtas för att begränsa climateffekterna av odlingstorv. Som redovisats i det föregående framgår det av utredningsdirektivet bl.a. att utredaren ska föreslå åtgärder för att begränsa climateffekterna av odlingstorv samt analysera åtgärdernas påverkan på konkurrenskraften för svenska företag och den inhemska livsmedelsförsörjningen. Utskottet vill i detta sammanhang särskilt peka på att utredningen även ska beskriva och analysera konsekvenser för landsbygdsutveckling samt näringar som producerar respektive använder odlingstorv och konsekvenser för samhällets sårbarhet och beredskap att möta kriser och krig.

I avvaktan på utredarens förslag som ska lämnas till regeringen i februari 2026 har utskottet ingen avsikt att förorda några tillkännagivanden så som föreslås i de aktuella motionerna, som därmed avstyrks.

Fossila bränslen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som på olika sätt gäller utfasning av fossila bränslen. Utskottet hänvisar bl.a. till en utredning som bl.a. ska föreslå hur reduktionsplikten ska utvecklas samt till pågående arbete på EU-nivå om ett stopp av import av rysk energi. Jämför reservation 38 (V, C) och 39 (MP).

Motionerna

I partimotion 2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 35 efterfrågas ett tillkännagivande om att regeringen i förhandlingar ska säkerställa att samtliga fossila bränslen fasas ut och att ett förbud införs mot all användning av fossila bränslen för energiproduktion från 2035. I yrkandet anför även att takten på utfasningen av fossila material bör öka. Detta framhålls även av Rickard Nordin m.fl. (C) i kommittémotion 2024/25:3169 yrkande 7. I den sistnämnda motionens yrkande 8 begärs ett tillkännagivande om att Sverige omedelbart ska stoppa all import av fossila bränslen från Ryssland. Detsamma bör även gälla för hela EU, anför motionärerna i yrkande 9. I motionen framhålls vidare att förnybartdirektivet bör justeras så att det även inkluderar aktörer som tillhandahåller fossila bränslen och så att det ställs likvärdiga krav på de som tillhandahåller såväl fossilt som förnybart bränsle. Ett tillkännagivande om detta begärs i yrkande 73.

Elin Söderberg m.fl. (MP) anför i kommittémotion 2024/25:2613 yrkande 22 att alla fossila subventioner bör avvecklas och i yrkande 64 att Sverige bör verka internationellt och inom EU för att stoppa utvinningen av fossila bränslen. Motionärerna anför vidare i yrkande 74 att en nationell plan för utfasning av fossil energi bör upprättas.

Även Linus Lakso m.fl. (MP) framhåller i kommittémotion 2024/25:3047 yrkande 2 att regeringen bör upprätta och genomföra en nationell plan för utfasning av fossil energi samt att det bör införas ett slutdatum för användning av fossil energi. I yrkande 3 anför motionärerna att alla fossila subventioner bör avvecklas.

Bakgrund och pågående arbete

Regeringens syn på fossila bränslens roll i den långsiktiga energipolitiken

I regeringens energipolitiska inriktningsproposition från våren 2024 anfördes att en förutsättning för att klimatarbetet ska lyckas är att kol, olja och gas fasas ut som bränslen såväl som råvara. Det innebär en stor förändring av energisystemen. Sveriges el- och värmeförsörjning är i huvudsak fossilfri, men drivmedlen är fortfarande till stor del baserade på olja. Bränslen till transporter och

arbetsmaskiner stod 2022 för cirka en tredjedel av Sveriges territoriella utsläpp av växthusgaser. Vidare angav regeringen att en långtgående elektrifiering av industrin och transportsektorn är nödvändig för att fasa ut kolet, oljan och fossilgasen. Regeringen konstaterade också att en god tillgång till kostnads-effektiva biobränslen och ett väl utvecklat fjärrvärmenät är viktiga anledningar till Sveriges låga användning av fossila bränslen, särskilt i el- och värme-produktionen. För att minska utsläppen av växthusgaser från fjärrvärmeproduktionen bör dock utsorteringen av plastavfall från restavfall öka så att den fossila delen i avfallsförbränningen kan minska. Fossila utsläpp från energi-återvinning härrör till ca 90 procent från förbränning av plast.

Regeringen ser starka synergier mellan att öka materialåtervinningen och minska utsläppen i energisektorn. Regeringen angav också att utsläppen av växthusgaser från inrikes transporter behöver vara i princip noll senast 2045 för att Sverige ska kunna nå det långsiktiga klimatmålet. Det bör i huvudsak ske genom en elektrifiering av transportsektorn, men även genom ökad användning av fossilfria drivmedel och ökad transporteffektivitet. Regeringen avsåg mot bakgrund av detta att arbeta för en successiv utfasning av fossil bensin och diesel. Samtidigt angav regeringen att det är viktigt att politiken för inblandning av hållbara fossilfria bränslen utgår från det tuffa ekonomiska läge som hushållen och företagen står inför.

Utredning om styrmedel för att bidra till en utfasning av fossila bränslen och nå Sveriges klimatåtaganden i EU

I oktober 2024 beslutade regeringen att en särskild utredare ska analysera om och i så fall vilka styrmedel som kan utformas för att fasa ut fossila bränslen ur de sektorer som omfattas av EU:s ansvarsfördelningsförordning (ESR). Det ska ske i den takt som krävs för att på ett kostnadseffektivt och samhälls-ekonomiskt effektivt sätt nå det långsiktiga klimatmålet till 2045 samt de EU-åtaganden som Sverige har på klimatområdet (dir. 2024:98). Syftet med utredningen är att säkerställa dels att åtagandena nås utan att hushåll och näringsliv drabbas av orimligt höga kostnader, dels att fossila bränslen fasas ut på ett säkert och acceptabelt sätt som gör att Sveriges och näringslivets konkurrenskraft kan bibehållas och stärkas och som inte leder till hämmande regelverk eller får skadliga effekter för delar av landet eller samhället.

Utredaren ska bl.a.

- föreslå hur reduktionsplikten ska utvecklas
- analysera om och i så fall vilka andra styrmedel som på ett kostnads-effektivt och samhällsekonomiskt effektivt sätt tillsammans med andra åtgärder säkerställer att Sveriges klimatåtaganden i EU nås och som bidrar till en utfasning av fossila bränslen senast 2045
- övergripande kartlägga hur jämförbara EU-medlemsstater planerar att gå till väga för att minska användningen av bränslen och drivmedel
- föreslå hur fossila bränslen till 2045 ska kunna fasas ut på ett acceptabelt sätt som inte får skadliga effekter för delar av landet eller samhället

- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 4 maj 2026.

Tillkännagivande om bl.a. import av rysk energi

Våren 2022 tillkännagav riksdagen för regeringen det som utskottet anförde om Sveriges energiförsörjning och import av rysk energi (bet. 2021/22:NU27, rskr. 2021/22:311). Utskottet framförde bl.a. att regeringen tydligt och med kraft ska fortsätta att driva linjen i EU att det europeiska beroendet av rysk energi, inte minst fossil energi, snarast praktiskt möjligt ska upphöra. Vidare menade utskottet att regeringen bör driva frågan om att EU ska ta fram ett regelverk för ursprungsmärkning av fossil energi. Därtill framhöll utskottet att det behöver vidtas åtgärder så att Sverige upphör med import av rysk energi när det är möjligt, inte minst fossila bränslen som naturgas och olja (bet. 2021/22:NU27 s. 7 och 8).

I budgetpropositionen för 2024 angav regeringen att den ansåg att tillkännagivandet var slutbehandlat och anförde följande (prop. 2023/24:1 utg.omr. 21):

Regeringen har i förhandlingar inom EU drivit och kommer fortsättningsvis att driva de frågor som omfattas av tillkännagivandet och som berör frågeställningar som hanteras inom EU. Beroendet av rysk gas i EU, och därmed även Sverige, har minskat kraftigt sedan invasionen. Svenska energiköpare importerar inte längre vare sig olja eller uran från Ryssland. Vad gäller importen av rysk fossilgas så har den minskat kraftigt till Sverige. Gasanvändningen i Sverige har även minskat med omkring 23 procent. Vidare har regeringen i arbetet inom EU lyft frågan om att ursprungsgarantier även ska kunna utfärdas för fossilgas. Slutligen har regeringen i budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 21 Energi avsnitt 2.8, s. 30) uttalat att genom arbetet i EU kommer regeringen verka för att ta fram gemensamma åtgärder som kommer att stärka försörjningstryggheten, minska importen av fossil energi från Ryssland och minska energipriserna. Regeringen bedömer därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

I näringsutskottets yttrande (yttr. 2023/24:NU3y) till konstitutionsutskottet med anledning av regeringens skrivelse Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2023 angav näringsutskottet att det delade regeringens bedömning att tillkännagivandet var slutbehandlat. I yttrandet fanns en avvikande mening av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet. Konstitutionsutskottet gjorde ingen annan bedömning än näringsutskottet i denna fråga (bet. 2023/24:KU21).

EU:s färdplan för stopp av import av rysk energi

EU har efter ett förslag från kommissionen antagit en plan, REPowerEU. Planen syftar till att minska EU:s beroende av ryska fossila bränslen och påskynda den gröna omställningen genom att spara energi, investera i förnybara energikällor och diversifiera energiförsörjningen. Därefter har kommissionen meddelat att den avser att anta en färdplan för stopp av import av rysk

energi för att ytterligare minska EU:s beroende och helt fasa ut all import av rysk energi. Av kommissionens arbetsprogram för 2025 framgår att färdplanen skulle presenteras under första kvartalet 2025 (COM(2025) 45). I ett uttalande inför Europaparlamentet den 12 mars 2025 sa EU:s kommissionär med ansvar för energifrågor Dan Jørgensen att arbetet med att ta fram färdplanen fortgår.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2024 behandlade och avstyrkte utskottet motionsyrkanden om fossila bränslen (bet. 2023/24:NU14). Flera av dessa yrkanden var likalydande med de som behandlas i detta betänkande. Utskottet pekade bl.a. på elektrifiering som ett viktigt medel för att kunna fasa ut de fossila bränslena, men också på att utfasningen behöver ske i en takt som är samhällsekonomiskt hållbar och med beaktande av hushållens ekonomi och företagens konkurrensförmåga. Reservationer framfördes av företrädare i utskottet för Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet.

Utskottets ställningstagande

När det gäller att fasa ut fossila bränslen, vilket förespråkas i ett antal motioner, noterar utskottet den utredning som regeringen tillsatte i oktober 2024 om styrmedel för att bidra till en utfasning av fossila bränslen. Utredningen ska bl.a. föreslå hur reduktionsplikten ska utvecklas och analysera om och i så fall vilka andra styrmedel som på ett kostnadseffektivt och samhällsekonomiskt effektivt sätt tillsammans med andra åtgärder säkerställer att Sveriges klimatåtagande i EU nås och som bidrar till en utfasning av fossila bränslen senast 2045. Utskottet ser fram emot utredningens slutsatser när den överlämnas till regeringen i maj 2026.

I en motion anförts att Sverige och EU bör stoppa all import av fossila bränslen från Ryssland. Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är centralt för Sverige och EU att beroendet av rysk energi snarast möjligt upphör. Utskottet noterar även det ovannämnda tillkännagivande som riksdagen i maj 2022 riktade till regeringen om att upphöra med import av rysk energi och som numera är slutbehandlat. Utskottet kan konstatera att regeringen anger att den inom EU drivit och fortsättningsvis kommer att driva de frågor som omfattas av tillkännagivandet. Därtill väntas kommissionen presentera en färdplan för ett stopp av import av rysk energi under våren 2025.

Därmed anser utskottet att det inte finns skäl för riksdagen att rikta några tillkännagivanden till regeringen.

Därmed avstyrks motionsyrkandena.

Värme och kraftvärme

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om värme och kraftvärme. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående arbete när det gäller en nationell kraft- och fjärrvärmestrategi.

Jämför reservation 40 (S), 41 (V, C) och 42 (MP).

Motionerna

I partimotion 2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 7 begär motionärerna ett tillkännagivande om att se över möjligheten att sätta upp ett mål om att inga permanentus ska värmas upp enbart med direktverkande el eller olja efter 2025. Energimyndigheten bör få i uppdrag att samordna och följa arbetet med att nå detta mål samt att föreslå eventuella ytterligare åtgärder som behöver genomföras för att nå det.

I kommittémotion 2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) framförs att fjärrvärmerna har en avgörande betydelse i det svenska energisystemet. Motionärerna framhåller bl.a. att Svenska kraftnät bör ges i uppdrag att säkerställa att fler investeringar kan göras i anläggningar som är viktiga för ett mer robust elsystem. Den fjärr- och kraftvärmestrategi som den tidigare regeringen gav Energimyndigheten i uppdrag att ta fram behöver tas vidare till beslut. Ett tillkännagivande med denna inriktning efterfrågas i yrkande 14.

Kraftvärmerna beskrivs i kommittémotion 2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) som en fantastisk tillgång i Sveriges energisystem. Motionärerna anför att kraftvärmerna är ett stabilt och reglerbart kraftslag som kompletterar den variabla sol- och vindenergin och avlastar elsystemet genom att nyttja annan energi för uppvärmning. I yrkande 91 efterfrågar de därför ett tillkännagivande till regeringen om att ta fram förslag på en sammanhållen strategi för att stärka konkurrenskraften för kraftvärmerna, som syftar till att fasa ut den sista fossila andelen.

Elin Söderberg m.fl. (MP) anför i kommittémotion 2024/25:2613 att det finns en betydande potential att utnyttja spillvärme mer effektivt, men då behövs planering, samordning och incitament. Ett förslag till tillkännagivande om att utnyttja spillvärme mer effektivt finns i yrkande 154. Ett identiskt förslag framförs av Linus Lakso m.fl. (MP) i kommittémotion 2024/25:3047 yrkande 30.

Lars Beckman (M) anför i motion 2024/25:2100 att TPA-utredningen i sitt betänkande Fjärrvärme i konkurrens (SOU 2011:44) 2011 föreslog att fjärrvärmerna skulle öppnas för externa aktörer för att såväl ta till vara mer restvärme som öppna för konkurrens mellan aktörer. Motionären menar att dessa förslag åter bör aktualiseras.

Bakgrund och pågående arbete

Regeringens syn på kraftvärmens roll i den långsiktiga energipolitiken

I den energipolitiska inriktningspropositionen konstaterade regeringen att Energimyndighetens förslag till fjärr- och kraftvärmestrategi (I2022/01373) innehåller ett antal förslag för att bl.a. bättre ersätta kraftvärmens för dess bidrag till energisystemet. Vidare angav regeringen att rapporten vid den aktuella tidpunkten våren 2024 bereddes inom Regeringskansliet samt att regeringen skulle fortsätta att verka för en hållbar utveckling av fjärrvärme-sektorn som gynnar elektrifieringen och en trygg energiförsörjning. Enligt uppgift från Svenska kraftnät finns det ett ökat intresse från kraftvärmeproducenter att delta på stödtjänstmarknaderna. Minst fem värmekraftanläggningar befinner sig i pågående eller uppstart av förkvalificering för detta. Svenska kraftnät anger också att det pågår ett löpande arbete med att undanröja hinder för deltagande, bl.a. när det gäller tydliga tekniska krav och en mer utvecklad webbplats. Det bör dock nämnas att marknadsmässigt gäller samma villkor för alla kraftslag, och de tekniska kraven på stödtjänstmarknaderna för balansering är harmoniserade på europeisk nivå för att det ska vara möjligt att utbyta reserver med andra länder och därmed öka såväl tillgången till sådana reserver som möjligheterna till handel för marknadens aktörer.

Förstärkt kundskydd på fjärrvärmemarknaden

Regeringen gav i mars 2024 Energimarknadsinspektionen i uppdrag att analysera behovet av ett förstärkt kundskydd på fjärrvärmemarknaden samt föreslå och göra insatser för att stärka fjärrvärmekundernas ställning (KN2024/00724). Syftet med uppdraget är att säkra en transparent prissättning, minska risken för oförutsedda prishöjningar och garantera fjärrvärmekundernas rättigheter. Bakgrunden till uppdraget var att många fjärrvärmeföretag under 2022 och 2023 aviserade och genomförde kraftiga prishöjningar. Skälet som fjärrvärmeleverantörerna i stor utsträckning angav som grund för prisökningarna var ökade bränslekostnader. Därtill kommer stora delar av de svenska fjärrvärmenäten att inom överskådlig tid stå inför mer eller mindre omfattande reinvesteringsbehov. Uppdraget ska redovisas i två steg, där det första delredovisades den 26 februari 2025 och det andra steget ska slutredovisas den 12 december 2025.

I sin första delredovisning konstaterar Energimarknadsinspektionen att det krävs ny lagstiftning och ökad transparens kring företagens ekonomi och prissättning för att stärka kundskyddet. Energimarknadsinspektionen föreslår att regeringen ger myndigheten ett tilläggsuppdrag med särskilt anslag för att utveckla en transparensplattform som gör det möjligt för kunder, allmänhet och medier att få inblick i fjärrvärmeföretags verksamhet och finansiella ställning samt att jämföra fjärrvärmeföretag med varandra. Energimarknadsinspektionen anger vidare att myndigheten bl.a. beslutat om att från 2026 publicera en årlig rapport om läget på fjärrvärmemarknaden samt vidtagit

konkreta åtgärder för att öka både kundernas och branschens kännedom om sina rättigheter och skyldigheter. När det gäller spillvärme har Energimarknadsinspektionen också utrett hur det reglerade tredjepartstillträdet fungerar i praktiken. Energimarknadsinspektionens bedömning är att tredjepartstillträde och de faktiska samarbetena mellan fjärrvärmeföretag och spillvärmeleverantörer fungerar väl. Det är främst fjärrvärmeföretagen som är drivande i samarbeten om spillvärme. De hinder som framförs för att öka utnyttjande av spillvärme är dess låga temperatur, potentiella spillvärmeleverantörers ointresse och höga transaktionskostnader. De möjliga lösningar som Energimarknadsinspektionen ser på detta är kommunala värmeplaner och ett ökat samarbete mellan olika aktörer.

I det andra steget, som ska redovisas i december 2025, ska Energimarknadsinspektionen bl.a. utreda och lämna förslag på åtgärder för att öka tydligheten och transparensen i pris- och avgiftsstrukturer samt ge förslag på förändringar av dessa. Energimarknadsinspektionen ska även brett analysera, utvärdera och föreslå åtgärder för att stärka och utveckla de forum som finns för fjärrvärmeföretag och kunder liksom analysera och utvärdera alternativ till de nuvarande lösningarna för kundskydd. Därutöver ska myndigheten brett analysera och utvärdera möjliga risker kopplade till behoven av reinvesteringar i och förstärkningar av fjärrvärmenäten samt vid behov föreslå åtgärder, exempelvis krav på och utformning av investeringsplaner.

Tillvaratagande av spillvärme

Energimyndighetens ovannämnda förslag till fjärrvärme- och kraftvärme-strategi (ER 2023:27), som presenterades i december 2023, berör även frågor om spillvärme och dess roll i ett framtida energisystem. Energimyndigheten framhåller bl.a. att det i och med industrins omställning kan uppstå stora mängder spillvärme, vilken kan nyttjas för uppvärmning. Mot bakgrund av den roll vätgasen kan få som energibärare i framtidens energisystem ägnas särskilt fokus i rapporten åt vätgasens möjlighet att stärka fjärrvärmen. Energimyndighetens redovisning utmynnar bl.a. i ett förslag om en uppdatering av lagen (2014:268) om vissa kostnads-nyttoanalyser på energiområdet, där det anges att fjärrvärme- och industriaktörer ska göra en kostnads-nyttoanalys för att ta reda på om det är lönsamt att ta vara på spillvärme i ett fjärrvärmenät när de planerar för en ny anläggning eller ett nytt nät. Lagen kommer att behöva revideras i enlighet med de ovannämnda nya kraven i det reviderade energieffektiviseringsdirektivet (EED) till att omfatta fler aktörer samt lägre trösklar. I samband med denna revidering anser Energimyndigheten att lagen bör kompletteras med en lokaliseringsaspekt för att aktörer även ska behöva ta hänsyn till om de kan lokalisera sig på en "bättre" geografisk plats för att maximera avsättning för eller inköp av spillvärme.

Vidare framför myndigheten att en förutsättning för att kunna tillvarata så mycket spillvärme som möjligt är tidig samverkan mellan energibolag och industrier samt andra aktörer som kan nyttja spillvärmen. I de fall samverkan

kan ske redan på etableringsstadiet, eller vid ombyggnad, kan det öka den ömsidesida förståelsen för respektive process och eventuella anpassningar göras för att kunna ta till vara spillvärmen.

Stärkt leveranssäkerhet inom fjärrvärme- och kraftvärmesektorn

Energimyndigheten fick i regleringsbrevet för 2025 i uppdrag att analysera förutsättningarna för och lämna förslag på åtgärder som staten kan vidta för att stärka leveranssäkerheten inom fjärrvärme- och kraftvärmesektorn. Åtgärderna ska stärka det civila försvaret och därmed bidra till en högre samlad förmåga inom totalförsvaret. Uppdraget ska inkludera förutsättningarna för en kostnadseffektiv och uthållig bränsle- och spillvärmeförsörjning, utvecklad bränsleberedskap, inklusive fysiskt skydd, och en ökad branschsamverkan. Även kraftvärmens bidrag till planerbarhet och trygg energiförsörjning ska beaktas.

Uppdraget omfattar hela hotskalan inklusive fredstida normalläge, fredstida krissituationer och höjd beredskap samt att identifiera situationer då föreslagna åtgärder är tillämpliga. För dimensioneringen av åtgärder ska totalförsvarets behov vara styrande. Analysen ska bygga vidare på myndighetens redovisning av regeringsuppdraget om energiförsörjning för totalförsvaret (KN2024/00038) samt myndighetens fjärrvärme- och kraftvärmestrategi (ER 2023:27) och ska beakta sektorskopplingar inom energisektorn. Där så är relevant ska myndigheten involvera berörda näringsidkare, exempelvis i form av en förstudie med ett antal olika typer av fjärrvärmeföretag (exempelvis i fråga om storlek, bränslemix, ägarform, el och värme eller bara värme). I uppdraget ingår att lämna nödvändiga författningsförslag. Uppdraget ska delredovisas till Regeringskansliet senast den 16 oktober 2025 och slutredovisas senast den 28 maj 2026.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2024 behandlade utskottet motionsyrkanden om värme och kraftvärme (bet. 2023/24:NU14). Identiska och liknande yrkanden har väckts även detta riksmöte. Vid behandlingen våren 2024 avstyrkte utskottet yrkandena och hänvisade bl.a. till att det pågick beredning inom Regeringskansliet av ett förslag till en nationell kraft- och fjärrvärmestrategi och till det förestående genomförandet av EU:s nyligen reviderade energieffektiviseringsdirektiv i vilket det bl.a. ställs högre krav på att främja integrationen av förnybar energi och spillvärme i system för fjärrvärme och kylning. Reservationer begärdes av företrädare i utskottet för Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan inledningsvis konstatera att det så sent som våren 2024 behandlade motionsyrkanden om värme och kraftvärme som är identiska med eller liknar de som behandlas nu. Med det sagt är det utskottets uppfattning att fjärr-

och kraftvärme är mycket viktiga delar i det svenska energisystemet samt värdefulla tillgångar som kan bidra till att underlätta övergången till en mer kostnadseffektiv och hållbar energiförsörjning i Sverige. Utskottet delar motionärernas uppfattning att det skett kraftiga prishöjningar under de senaste åren och välkomnar därför det uppdrag som regeringen gav Energimarknadsinspektionen i mars 2024 att utreda ett förstärkt kundskydd på fjärrvärmemarknaden. Utskottet noterar myndighetens slutsatser från den första delredovisningen och ser fram emot slutredovisningen av uppdraget i oktober 2025. Utskottet ser inget skäl för riksdagen att föregå detta arbete.

I ett antal motionsyrkanden efterfrågas en nationell kraft- och fjärrvärme-strategi. När det gäller dessa yrkanden hänvisar utskottet till Energimyndighetens förslag till fjärr- och kraftvärmestrategi som presenterades i december 2023 och som bereds inom Regeringskansliet.

I ett motionsyrkande berörs också frågan om hur spillvärme kan tas till vara för en effektivare energianvändning. Utskottet vill därför påminna om att både Energimyndigheten och Energimarknadsinspektionen har tittat närmare på om det går att bättre ta till vara spillvärmen. Därtill noterar utskottet även att Energimyndigheten i regleringsbrevet för 2025 fått i uppdrag att lämna förslag på åtgärder som staten kan vidta för att stärka leveranssäkerheten inom fjärrvärme- och kraftvärmesektorn och att uppdraget inkluderar förutsättningarna för en kostnadseffektiv och uthållig spillvärmeförsörjning. Utskottet anser därför att yrkandet kan lämnas utan åtgärd.

Även yrkandet i en motion om ett särskilt mål för avveckling av direktverkande el och olja för uppvärmning av permanentbostadshus anser utskottet bör lämnas utan åtgärd. Utskottet vill påminna om vad det anförde förra året i samband med att det behandlade ett liknande motionsyrkande. Utskottet konstaterade då att dessa uppvärmningsalternativ snart inte längre kommer att finnas i Sverige med ett allt större fokus på effektiv energianvändning och förnybara energikällor, och då även utan att det satts upp ett särskilt mål för detta. Denna bedömning kvarstår.

Sammanfattningsvis anser utskottet att det saknas skäl för riksdagen att vidta några åtgärder i linje med motionsyrkandena.

Därmed avstyrker utskottet motionsyrkandena.

Vissa internationella energifrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om vissa internationella energifrågor. Utskottet hänvisar till att det pågår arbete när det gäller både EU:s projekt av gemensamt europeiskt intresse (IPCEI) och att Sverige bör lämna energistadgefördraget.

Jämför reservation 43 (S) och 44 (MP).

Motionerna

Det s.k. IPCEI-regelverket berörs i kommittémotion 2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S). Detta regelverk gäller viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse och är ett sätt att ge statligt stöd för att främja banbrytande innovation och infrastruktur av stor betydelse för miljö-, energi- och transportpolitiken. Motionärerna konstaterar att Sverige var det enda land i EU som initialt hade fler än ett projekt som omfattades av IPCEI-regelverket, och motionärerna vill att regeringen fortsätter att lista projekt enligt regelverket och ser över på vilket sätt detta kan möjliggöras. Ett tillkännagivande med den inriktningen föreslås i yrkande 8.

I kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) framförs att EU har tagit flera viktiga steg för att möjliggöra klimatomställningen. Bland annat framhålls arbetet med att komma bort från gamla regleringar som t.ex. energistadgefördraget. I yrkande 71 efterfrågas ett tillkännagivande om att Sverige som enskild part snarast måste dra sig ur energistadgefördraget efter EU:s beslut om frånträde.

Bakgrund och pågående arbete

Regeringens syn på internationella aspekter i den långsiktiga energipolitiken

I den energipolitiska inriktningspropositionen redovisade regeringen att Sverige deltar i ett flertal multilaterala, bilaterala och regionala energisamarbeten på både politisk och teknisk nivå. Några av de som nämns i propositionen är IEA, Clean Energy Ministerial, Mission Innovation, Internationella byrån för förnybar energi, International Solar Alliance och Kärnenergibyran. På nordisk nivå bedrivs samarbete inom ramarna för Nordiska ministerrådet. Regeringen gjorde bedömningen att Sverige borde ta en aktiv roll i prioriterade internationella energisamarbeten och tillsammans med andra likasinnade länder bidra till att påskynda energiomställningen globalt. Sveriges engagemang i internationella energisamarbeten borde bedrivas på ett långsiktigt och effektivt sätt och följa nationella prioriteringar där elektrifiering och försörjningstrygghet är centrala områden.

Viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse

Viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse (important projects of common European interest, IPCEI) är ett regelverk som möjliggör för ett land att ge statsstöd på en högre nivå än vad som annars är möjligt. Regelverket syftar till att främja gränsöverskridande forsknings-, utvecklings- och investeringsprojekt av särskild betydelse för europeisk utveckling. IPCEI är stora innovationsprojekt som ofta medför en hel del risker och som kräver en samordnad insats och gränsöverskridande investeringar från offentliga myndigheter och industrier i flera medlemsstater för att förverkligas. De riktar sig särskilt till nya områden som inte realiseras på grund av olika marknadsmisslyckanden. Deltagande medlemsstater ansöker gemensamt till kommissionen om att få stödja projekten med en viss nivå av statsstöd. Regeringen har gett Energimyndigheten i uppdrag att möjliggöra för företag med vätgasprojekt som Sverige kan stödja att anmäla intresse för att delta i IPCEI Vätgas. Sverige har anmält och fått det s.k. Hybritprojektet godkänt inom denna IPCEI. Energimyndigheten informerar om, samordnar och planerar ansökningsprocessen för IPCEI Vätgas. Myndighetens uppdrag ska delredovisas årligen senast den 1 mars samt slutredovisas senast den 15 juni 2028. Sedan slutet av 2023 pågår ett arbete med att utveckla användningen av IPCEI även inom andra områden.

Energistadgefördraget

Energistadgefördraget är ett multilateralt fördrag som undertecknades av ett femtiotal östliga och västliga industriländer 1991 med syftet att främja gränsöverskridande handel och investeringar inom energiområdet. Förhandlingarna för att skapa ett rättsligt bindande ramverk för samarbetet slutfördes under 1994 och riksdagen godkände fördraget 1996 (prop. 1995/96:98, bet. 1995/96:NU14, rskr. 1995/96:177). Fördragets investeringsskyddsregler, med möjlighet till bindande internationell skiljedom, utformades med avsikten att öka möjligheterna till och intresset för utländska direktinvesteringar inom energiområdet. Sverige är part i fördraget både i egenskap av enskild stat och som medlem i EU och Europeiska atomenergigemenskapen (Euratom).

Europeiska unionens råd beslutade den 30 maj 2024 att EU och Euratom ska lämna energistadgefördraget, medan medlemsländerna kommer att få stödja en modernisering av energistadgefördraget vid nästa energistadgekongress. Medlemsländer som vill förbli fördragsslutande parter efter EU:s och Euratoms utträde kommer att kunna rösta under den kommande energistadgekongressen genom att godkänna eller inte motsätta sig antagandet av ett moderniserat avtal. Besluten om EU:s och Euratoms frånträde samt besluten om modernisering av energistadgefördraget trädde i kraft samma dag som de beslutades och frånträdet kommer att få verkan ett år efter det att fördragets depositarie har tagit emot underrättelsen.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2024 behandlade utskottet motionsyrkanden liknande de som nu är aktuella i detta avsnitt (bet. 2023/24:NU14). Utskottet avstyrkte yrkandena och framhöll bl.a. att Sverige bör ta en aktiv roll i prioriterade internationella energisamarbeten och tillsammans med andra likasinnade länder bidra till att påskynda energiomställningen globalt. Däremot ansåg utskottet inte att det var motiverat att tillstyrka de aktuella motionsyrkandena. Reservationer begärdes av företrädare i utskottet för Socialdemokraterna och Vänsterpartiet.

Utskottets ställningstagande

I en motion anføres att Sverige bör engagera sig i fler projekt inom ramen för EU:s projekt av gemensamt europeiskt intresse (IPCEI). Utskottet kan notera att Sverige fått det s.k. Hybritprojektet godkänt inom ramen för IPCEI:s regelverk och att det sedan slutet av 2023 pågår ett arbete med att utveckla användningen av IPCEI även inom andra områden.

När det gäller motionsyrkandet om att Sverige bör lämna energistadgefördraget konstaterar utskottet att Europeiska unionens råd i maj 2024 beslutade att EU och Euratom ska dra sig ur nämnda fördrag. Utskottet konstaterar vidare att beslutet kommer att få verkan ett år efter det att fördragets depositarie har tagit emot underrättelsen. Utskottet ser därmed inget skäl att uppmana regeringen att vidta några åtgärder i linje med det som föreslås i motionen.

Motionsyrkandena bör därför lämnas utan åtgärd och utskottet avstyrker dem därmed.

Övriga energipolitiska frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett antal motionsyrkanden om övriga energipolitiska frågor. Dessa handlar bl.a. om ursprungsgarantier för el, tillståndprocesser och den kommunala energi- och klimatrådgivningen. Utskottet hänvisar bl.a. till den förda politiken och pågående arbete.

Jämför reservation 45 (S), 46 (V, C) och 47 (MP).

Motionerna

I partimotion 2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) anføres att regeringen bör se över möjligheten att stärka kundkraften och koldioxidtransparensen, exempelvis genom att justera systemet med ursprungsgarantier så att de redovisas året om, timme för timme. Ett sådant tillkännagivande begärs i yrkande 36.

Sverige ska ha högt satta miljömål för industriell verksamhet med välfungerande samråd med berörda intressen, anføres det i kommittémotion

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S). Däremot är det besvärande att tillståndprocesserna inte sällan är långa och svårförutsägbara. Investeringar i elnäts- och elproduktionsutbyggnad riskerar därmed att påtagligt försvåras. I yrkande 9 efterfrågar motionärerna ett tillkännagivande om snabbare och effektivare tillståndprocesser.

Rickard Nordin m.fl. (C) konstaterar i kommittémotion 2024/25:3169 att det när allt fler konsumenter och industrier ser hur mycket koldioxid deras inköp resulterar i skapas en möjlighet att bättre matcha utbud och efterfrågan av förnybar produktion, vilket motionärerna i sin tur anser kommer att kraftigt stimulera utbyggnaden av förnybar energiproduktion. I yrkande 79 begär de därför ett tillkännagivande om att se över möjligheten att stärka kundkraften och koldioxidtransparensen, exempelvis genom att justera systemet med ursprungsgarantier så att de redovisas året om, timme för timme. Motionärerna anför också att länsstyrelsernas uppdrag bör förtydligas för att inkludera målet om att bidra till en ökad energiproduktion av samtliga fossilfria kraftslag. I yrkande 108 förordas därför att regeringen genom en ändring i länsstyrelsernas instruktion förtydligar att de ska verka för ny fossilfri kraftproduktion av oberoende kraftslag och i synnerhet fokusera på att öka elproduktionen i områden med underskott. I yrkande 109 anför också att det av instruktionen bör framgå att länsstyrelserna ska verka för att de energipolitiska mål som fastställts av riksdagen nås och möjliggöra etablering av fossilfri kraftproduktion och elektrifiering av samhället i samexistens med livsmedelsproduktion och skogsbruk.

Elin Söderberg m.fl. (MP) föreslår i kommittémotion 2024/25:2613 yrkande 34 ett tillkännagivande om att alla ska kunna få energirådgivning, och för att säkerställa det vill de fördubbla antalet kommunala energirådgivare.

Även Katarina Luhr m.fl. (MP) tar i kommittémotion 2024/25:2646 upp behovet av ökad tillgång till information. Motionärerna begär i yrkande 2 ett tillkännagivande om att stärka Energimyndighetens arbete med energi- och klimatrådgivare. På samma tema begär Linus Lakso m.fl. (MP) i kommittémotion 2024/25:3047 yrkande 26 ett tillkännagivande om att antalet energirådgivare bör öka i hela landet.

Emma Nohrén m.fl. (MP) anför i kommittémotion 2024/25:3071 att Sverige behöver fler bioraffinaderier som kan ta till vara och förädla den lokala produktionen. I yrkande 22 begärs ett tillkännagivande om att införa ett stöd för att etablera bioraffinaderier.

I motion 2024/25:783 av Monica Haider (S) föreslås ett tillkännagivande om att se över statens möjlighet att ta ett större ansvar för lagerhållningen av elnätstolpar i trä. Motionären påpekar att elnätet är en av de viktigaste infrastrukturerna och följaktligen något som behöver värnas.

Bakgrund och pågående arbete

Regeringens syn på tillståndprocessernas roll i den långsiktiga energipolitiken

I den energipolitiska inriktningspropositionen framhöll regeringen att en utvecklad energiplanering ska ge ökad kunskap om och förståelse för samhällets och energisystemets behov samt bättre samordning och samverkan mellan berörda aktörer. Syftet är att uppnå tidig hantering av målkonflikter och mer effektiva plan- och tillståndprocesser.

Regeringen konstaterade vidare att det för att det ska vara möjligt att expandera elproduktionen i enlighet med planeringsmålet krävs effektiva tillståndprocesser som möjliggör en snabb utbyggnad. Olika kraftslags påverkan på miljö och samhälle behöver förstås och tas hänsyn till i det fortsatta arbetet med att effektivisera tillståndprocesserna.

I propositionen redovisade regeringen att den har vidtagit flera åtgärder för att förbättra tillståndprocesserna. Miljöprövningsutredningen (dir. 2020:86) redovisade i juni 2022 sitt betänkande Om prövning och omprövning – en del av den gröna omställningen (SOU 2022:33). Här kan nämnas att regeringen i maj 2024 lämnade propositionen Steg på vägen mot en mer effektiv miljöprövning (prop. 2023/24:152) med förslag som bl.a. syftar till att förenkla regelverket för miljöprövning genom större enhetlighet och tydligare kravnivåer. Riksdagen antog propositionen i oktober 2024 (bet. 2024/25: MJU4, rskr. 2024/25:21).

Ytterligare åtgärder som vidtagits är en fortsatt insamling av uppgifter om samråd och prövning samt fortsatt utveckling av organisation och samverkansformer i miljöprövningssystemet. Regeringsprövningsutredningen (dir. 2022:26) har haft i uppdrag att se över regeringens roll som prövningsmyndighet i en modern och effektiv miljöprövning. Utredningen överlämnade i februari 2024 sitt betänkande Rätt frågor på regeringens bord – En ändamålsenlig regeringsprövning på miljöområdet (SOU 2024:11). Regeringen har även tillsatt Miljötillståndsutredningen (dir. 2023:78) som lämnade sitt betänkande En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess (SOU 2024:98) till regeringen i januari 2025.

I den energipolitiska inriktningspropositionen angav regeringen vidare att den regionala nivån är viktig, t.ex. genom länsstyrelsernas uppgift att ta fram energi- och klimats strategier och regionala handlingsplaner för elektrifiering. Detta arbete är ett sätt att ge nationella mål och planeringsunderlag en regional kontext för ökat genomslag i plan- och tillståndprocesser. För att öka samordning och samverkan mellan berörda aktörer för att uppnå mer effektiva plan- och tillståndprocesser och tidig hantering av målkonflikter har medel också tillförts för nationella, regionala och lokala insatser för energiplanering.

När det gäller tillståndprocesser för utbyggnad av elnätet redovisade regeringen bedömningen att dessa bör förkortas, effektiviseras och göras mer förutsebara. Anslutningskapacitet till elnätet bör tilldelas i en transparent process

baserad på välunderbyggda behov och på ett harmoniserat sätt oavsett var i elsystemet anslutningen sker.

Lagring av el

I den nämnda propositionen konstaterade regeringen att elmarknaden behöver utvecklas för att stärka aktörernas incitament att leverera de nyttor som krävs för ett välfungerande och effektivt elsystem. Det handlar bl.a. om kapacitet att lagra energi.

Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att analysera och föreslå hur den svenska elmarknaden kan utvecklas och regleras i syfte att tydliggöra systemansvaret, öka leveranssäkerheten och robustheten, skapa långsiktiga planeringsförutsättningar samt ge fossilfria kraftslag och flexibla resurser marknadsmässig ersättning för de nyttor de bidrar med (dir. 2024:12). Uppdraget redovisades den 25 april 2025 i betänkandet Spänning i tillvaron – hur säkrar vi vår framtida elförsörjning (SOU 2025:47).

En utvecklad energiplanering

I den energipolitiska inriktningspropositionen anförde regeringen vidare att planeringen av energisystemet måste utvecklas. Planeringsmålet och leveranssäkerhetsmålet för elsystemet ska kunna uppnås på en avreglerad elmarknad där många samhällsintressen behöver vägas mot varandra. En utvecklad energiplanering ska ge ökad kunskap om och förståelse för samhällets och energisystemets behov samt bättre samordning och samverkan mellan berörda aktörer. Syftet är att uppnå tidig hantering av målkonflikter och mer effektiva plan- och tillståndsprocesser.

Därtill har länsstyrelserna fått i uppdrag (Fi2023/00435) att leda och samordna det regionala genomförandet av energi- och klimatpolitiken, i syfte att bidra till stärkt näringslivsutveckling, minskad klimatpåverkan, förbättrad energiberedskap och trygg energiförsörjning. Både länsstyrelserna, landets kommuner och till viss del regionerna är viktiga i samhällets elektrifiering och samverkan mellan dem är viktigt. Inom ramen för uppdraget ska länsstyrelserna utveckla den regionala energiplaneringen. De ska utifrån de nya energipolitiska målen senast den 30 juni 2025 revidera de regionala energi- och klimatstrategierna. Länsstyrelserna ska även påbörja arbetet med att ta fram regionala handlingsplaner för elektrifiering om ska vara klara senast den 31 mars 2026. I regleringsbrevet för 2024 har Svenska kraftnät, Energimyndigheten och Energimarknadsinspektionen fått i uppgift att utifrån sina respektive ansvarsområden och de energipolitiska målen stödja länsstyrelserna i arbetet med utvecklad regional energiplanering.

Energi- och klimatrådgivning

Kommuner kan ansöka om medel från Energimyndigheten för att bedriva kommunal energi- och klimatrådgivning (EKR). Energimyndigheten har i

uppdrag att finansiera denna verksamhet. EKR är en kostnadsfri och kommersiellt oberoende tjänst som riktar sig till allmänheten, privatpersoner, små och medelstora företag, bostadsrättsföreningar, privata flerbostadshusägare samt föreningar och organisationer. Genom EKR kan målgrupperna få stöd i hur de kan minska sin energianvändning, öka andelen förnybar energi och sänka sina energikostnader och samtidigt bidra till minskad miljöpåverkan.

I regleringsbrevet för 2024 fick Energimyndigheten i uppdrag att analysera hur EKR kan utvecklas med hänsyn till EED respektive förnybartdirektivet. Myndigheten överlämnade sin slutrapport Utvecklingsmöjligheter för den kommunala energi- och klimatrådgivningen till regeringen i september 2024. I rapporten lämnar myndigheten ett förslag på omorganisering av rådgivningen som innebär att en nationell rådgivning införs som ett komplement till den kommunala rådgivningen. Den nationella rådgivningen föreslås ansvara för att besvara inkommande frågor från rådsökande, ansvara för den nationella webbplatsen för energirådgivning samt ta fram arbetsmaterial och samordna den kommunala rådgivningen. Den kommunala rådgivningen ska på så sätt kunna arbeta efter kommunala prioriteringar, med lokala kampanjer, och arbeta med särskilda tjänster för personer som påverkas av energifattigdom. Den nationella rådgivningen förväntas enligt Energimyndigheten bidra till en mer rättvis rådgivning där hela landet har tillgång till rådgivning av jämn kvalitet. En central rådgivning anses vara ett effektivare sätt att hantera inkommande frågor. Förhoppningen är även att energirådgivningen ska vara en värdefull resurs för kommunerna genom att ge dem möjlighet att styra hur den lokala rådgivningen ska prioriteras.

Bioekonomiutredningen om bioraffinaderier

Bioraffinaderier nämns i en av motionerna. Här kan nämnas att regeringens särskilda utredare, det tidigare statsrådet Lena Ek, inom ramen för Bioekonomiutredningens uppdrag bl.a. skulle se över frågor om förbättrade förutsättningar för en konkurrenskraftig och resurseffektiv produktion och vidareförädling av biobaserade produkter och bioenergi i hela landet (dir. 2022:77). I utredningsdirektivet konstaterade regeringen att s.k. bioraffinaderier kan producera olika biobaserade produkter och bioenergi vid en och samma enhet.

Den 29 mars 2023 överlämnade Bioekonomiutredningen delbetänkandet Förnybart i tanken – Ett styrmedelsförslag för en stärkt bioekonomi (SOU 2023:15).

I december 2023 överlämnade Bioekonomiutredningen sitt slutbetänkande En hållbar bioekonomistrategi – för ett välmående fossilfritt samhälle (SOU 2023:84) till regeringen. I betänkandet anfördes bl.a. följande (s. 89 f.):

En utveckling av befintliga, eller skapandet av nya, bioraffinaderier är ett annat sätt att åstadkomma en effektivare användning av bioråvaran och på så sätt öka tillgången. Moderna bioraffinaderier kan fraktionera råvaran i olika beståndsdelar och producera drivmedel, kemikalier, energi, med mera, ofta med en hög effektivitet och ett högt resursutnyttjande av råvaran. Både bioraffinaderier och industriella symbioser bygger på att det

finns en hög resurseffektivitet, vilket innebär att det i många fall är möjligt att öka produktionen eller bredda produktutbudet utan att råvaruanvändningen ökar. Det kan också innebära att råvara frigörs för andra ändamål.

— — —

Det finns behov av satsningar på teknikutveckling som inte enbart bidrar till minskade utsläpp av växthusgaser, utan även till regional tillväxt och stärkt försörjningstrygghet. De senaste åren har det byggts fler bioraffinaderier och det har bildats fler initiativ som tillämpar någon form av industriell symbios, där företag effektiviserar resursanvändningen av biomassa genom att nyttja varandras restströmmar och energiöverskott. För att åstadkomma en växande bioekonomi krävs det ytterligare satsningar på test- och demonstrationsmiljöer.

Ursprungsgarantier för el

I det omarbetade förnybartdirektivet finns regler om s.k. ursprungsgarantier för energi från förnybara energikällor. Syftet med ursprungsgarantier är att garantera elens ursprung för slutkunderna. Det är en europeisk standard som fastställer tekniska krav och bidrar till att underlätta standardiseringsprocessen för ursprungsgarantier. Standarden utfärdades för första gången 2013 och innehåller krav för ursprungsgarantier för el. Den har hittills varit frivillig för medlemsstaterna i EU att följa, men genom omarbetningen av förnybartdirektivet blir standardens innehåll tvingande. I sammanhanget kan det även nämnas att ursprungsgarantier som en följd av det omarbetade förnybartdirektivet framöver även kommer att utfärdas för värme, kyla, gas och vätgas. I oktober 2023 antog EU den tredje versionen av förnybartdirektivet. Det uppdaterade direktivet öppnar möjligheten att utfärda ursprungsgarantier för mindre energimängder än 1 MWh. Standarden är under revidering för att även inkludera de nya energibärarna, och enligt Energimyndighetens årsredovisning är arbetet försenat. Energimyndigheten deltar i revideringen av standarden genom sitt medlemskap i Svenska institutet för standarder (SIS) för att bevaka Sveriges intressen.

Skriftlig fråga om beredskap av elstolpar

Den 5 mars 2025 besvarade statsrådet Carl-Oskar Bohlin en skriftlig fråga från Tobias Andersson (SD) om huruvida statsrådet avser att vidta några åtgärder för att säkerställa ett framtida beredskapslager av elstolpar i trä (fr. 2024/25:832). Statsrådet angav bl.a. att elsystemet måste kunna leverera el till samhället i fredstida normalläge, i fredstida krissituationer, under höjd beredskap och ytterst i krig. Vidare redogjorde statsrådet för ansvarsprincipen och anförde att det i ansvaret ingår att vidta de åtgärder som krävs för att kunna förebygga, motstå, hantera, återställa och lära från olyckor och kriser och därigenom skapa både robusthet och krishanteringsförmåga, vilket då även inkluderar lagring. Statsrådet påminde även om att riksdagen på regeringens förslag i budgetpropositionen för 2025 avsatt ca 8,5 miljarder kronor under 2025 för det civila försvaret. Genom budgetpropositionen för 2025 och totalförsvars-

propositionen har regeringen dessutom angett beredskapssektorn för energiförsörjning som ett särskilt prioriterat område för det civila försvaret (prop. 2024/25:1 utg.omr. 21 och prop. 2024/25:34).

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2024 behandlade utskottet motionsyrkanden som i många fall överensstämmer med de som är aktuella i detta avsnitt. Utskottet avstyrkte yrkandena och hänvisade bl.a. till pågående utredningar (bet. 2023/24:NU14). De då aktuella motionsyrkandena gav upphov till reservationer från Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet.

Utskottets ställningstagande

I en motion pekas på behovet av snabbare och mer effektiva tillståndprocesser för att skapa bättre förutsättningar för en snabb utbyggnad av anläggningar för elproduktion. Utskottet har vid ett flertal tillfällen betonat vikten av effektivare och kortare processer för myndigheternas prövningar av ansökningar om olika typer av tillstånd som vanligen behövs för att etablera eller expandera kraftproduktionsanläggningar och kraftöverföringsinfrastruktur. Utskottet delar därmed motionärernas uppfattning. Utskottet kan vidare konstatera att regeringen har vidtagit och fortfarande vidtar ett flertal åtgärder för att just korta tillståndprocesserna, vilket även redogjorts för ovan. Det handlar t.ex. om förslag till de lagar som antagits om en tydligare process för tillståndsprövning av elnät och en mer effektiv miljöprövning. Det handlar vidare om de utredningar vars förslag nu bereds inom Regeringskansliet och som rör miljöprövningssystemet, men även om exempelvis uppdrag till länsstyrelserna att förenkla för företag som söker miljötillstånd. Utskottet menar att regeringen redan bedriver ett intensivt arbete för att korta och effektivisera tillståndprocesserna och ser inget skäl för riksdagen att ge regeringen någon uppmaning i enlighet med motionsyrkandet.

När det gäller systemet med ursprungsgarantier förordas i två motioner att systemet ska ses över för att stärka kundkraften och koldioxidtransparensten. Utskottet noterar att regeringen har inlett en översyn av förordningen om ursprungsgarantier och samtidigt gett Energimyndigheten i uppdrag att uppdatera sina föreskrifter om ursprungsgarantier. Utskottet delar regeringens uppfattning att det utöver att Sveriges system för ursprungsgarantier ska följa bestämmelserna i förnybartdirektivet är viktigt att systemet så långt det är möjligt överensstämmer med motsvarande system i övriga medlemsstater och erbjuder marknadsaktörerna ett enkelt handhavande.

När det gäller motionsyrkandena om länsstyrelsernas roll i den regionala energiplaneringen delar utskottets regeringens uppfattning att energiplaneringen bör utvecklas på nationell, regional och lokal nivå för att bidra till uppfyllelsen av energiplaneringsmålet genom att öka olika aktörers förståelse för och kunskap om energisystemets utveckling och behov. Utskottet vill här

påminna om att länsstyrelserna i sina regleringsbrev för 2024 fick i uppdrag att leda och samordna det regionala genomförandet av energi- och klimatpolitiken genom att bl.a. utveckla den regionala energiplaneringen och främja klimatåtgärder. Vidare ska länsstyrelserna senast den 30 juni 2025 revidera de regionala energi- och klimatstrategierna utifrån de nya energipolitiska målen. I och med att länsstyrelsernas arbete med att revidera sitt arbete pågår anser utskottet att det är för tidigt att dra några slutsatser om huruvida några förändringar av länsstyrelsernas instruktion kan komma att behövas. Utskottet är således av uppfattningen att regeringen följer frågan.

I några motioner föreslås att antalet energirådgivare i landet ska öka. Utskottet konstaterar att Energimyndigheten nyligen lämnat förslag till regeringen om hur den kommunala energi- och klimatrådgivningen kan utvecklas. Myndigheten föreslår bl.a. en omorganisering av rådgivningen, vilket skulle innebära att en nationell rådgivning införs som ett komplement till den kommunala rådgivningen. Myndigheten menar att en sådan modell skulle innebära att rådgivningen blir mer effektiv och får en jämnare kvalitet. Utskottet ser inget skäl att föregripa detta arbete.

Så kallade bioraffinaderier tas upp i en av motionerna. Här kan utskottet konstatera att sådana anläggningar nämns i Bioekonomiutredningens slutbetänkande som ett sätt att åstadkomma en effektivare användning av bioråvaran. Utredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet och utskottet avser därför inte att förorda att riksdagen uttalar sig särskilt i denna fråga.

När det sedan gäller förslag i en motion om lagerhållningen av elnätsstolpar i trä vill utskottet påminna om statsrådet Carl-Oskar Bohlin's svar med anledning av en fråga på samma tema. I svaret anger statsrådet att den s.k. ansvarsprincipen även gäller för lagerhållning av elstolpar. Utskottet anser därför att motionsyrkandet bör lämnas utan åtgärd.

Därmed avstyrks samtliga motionsyrkanden.

Reservationer

1. **Energipolitikens långsiktiga förutsättningar, punkt 1 (S, V, C, MP)**

av Fredrik Olovsson (S), Mattias Jonsson (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S), Birger Lahti (V), Katarina Luhr (MP), Aida Birinxhiku (S) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:852 av Jennie Nilsson och Arber Gashi (båda S) yrkande 1,

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 3 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 90.

Ställningstagande

Långsiktiga och stabila villkor är och kommer även fortsättningsvis att vara viktiga för att tillräckliga investeringar ska komma på plats. Den stabilitet vi efterfrågar hade med fördel kunnat uppnås om regeringen hade ansträngt sig för att förankra sin energipolitik brett bland riksdagens partier. I stället har regeringen med reformer som riskerar att inte bli bestående över tid skapat en ryckighet i energipolitiken. Det ger i sin tur upphov till stora osäkerheter för den som ska fatta beslut om omfattande investeringar som sträcker sig över lång tid. På grund av att regeringen inte tycks ha förstått värdet av stabila förutsättningar för energipolitiken behöver vi understryka betydelsen av samtal med andra partier med målet att skapa överenskommelser om den svenska energipolitiken som sträcker sig över flera kommande valperioder. Varken Sveriges elkonsumenter, industrin eller klimatet har råd med något annat. Vi anser att sådana samtal bör ha en bred utgångspunkt, som inte är låst till vissa energislag eller specifika lösningar.

Detta anser vi att riksdagen bör tillkännage för regeringen.

2. Övergripande mål för planering av elsystemet, punkt 2 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Mattias Jonsson (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S) och Aida Birinxhiku (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 4 och avslår motionerna

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 4,

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 48,

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 1, 5 och 6 samt

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 76.

Ställningstagande

Vi har återkommande påpekat att det finns ett behov av ett mål för mer fossilfri kraft redan till 2030. Ett tidssatt mål ställer krav på förslag och beslut om relevanta åtgärder som kan bidra till måluppfyllelsen. Det planeringsmål med tillhörande kontrollstationer som beslutades av riksdagen våren 2024 svarar enligt vår uppfattning inte mot samhällets behov av mer el i närtid. Vi menar att regeringens inställning till hur energipolitiken ska utformas försämrar förutsättningarna för den nya elproduktion som behövs och som är möjlig i ett kortare perspektiv. Det reser allvarliga tvivel om hur seriös regeringen är när det gäller att skapa en stabil grund för den gröna omställningen.

När det gäller behovet av el 2045 vill vi peka på att den osäkerhet som finns om dessa uppskattningar ökar utan ett tydligt preciserat och högt ställt mål för elproduktionen 2030. Det finns mycket som talar för att elbehovet redan till 2035 i det närmaste kommer att fördubblas. Om inte industrin får rätt förutsättningar för att göra planerade eller önskade investeringar i närtid lär behovet av ny el minska högst avsevärt även på längre sikt. En sådan utveckling skulle hindra klimatomställningen och skada det svenska näringslivet, och därmed skulle även en stor mängd arbetstillfällen riskeras.

Vi anser att ett nytt energipolitiskt mål bör tas fram om ytterligare minst 60 TWh fossilfri kraft till 2030.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

3. Övergripande mål för planering av elsystemet, punkt 2 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 4 och
avslår motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 48,
2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 1, 5 och 6,
2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 4 och
2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 76.

Ställningstagande

En omfattande elektrifiering av det svenska samhället är viktig för att åstadkomma en snabb och omfattande klimatomställning. Därför behövs långsiktiga och välgrundade energipolitiska beslut som ger långsiktiga och stabila förutsättningar för en ökad elproduktion. De förslag om energipolitikens långsiktiga inriktning som regeringen lade på riksdagens bord våren 2024 är dessvärre inte vare sig välgrundade eller brett politiskt förankrade. Det gäller inte minst de utmaningar som redan nu står för dörren. Jag ser en absolut nödvändighet i att det ställs upp ambitiösa planeringsmål för elproduktionens utbyggnad. Sådana mål måste styra mot en ökande produktion på en kortare tidshorisont än vad regeringen föreslår. För att industrin ska våga satsa på omställningen behöver företagen veta att det finns tillgång till fossilfri el redan 2030. Såväl industrin som hushållen, transportsektorn och därmed även klimatet behöver mer el nu snarare än i en avlägsen framtid där kärnkraften sägs vara lösningen på alla utmaningar. Att som regeringen enbart ha siktet inställt på 2045 riskerar att medföra att viktiga investeringar och elnätsinsatser skjuts på framtiden.

Jag anser således att det behövs tydliga delmål vart femte år och svar på hur elproduktionen ska öka i närtid. Min uppfattning är att en rimlig målsättning är att minst 70 TWh elproduktion tillkommer till 2030.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

4. Övergripande mål för planering av elsystemet, punkt 2 (C)

av Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 76 och avslår motionerna

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 4,

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 48,

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 1, 5 och 6 samt

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 4.

Ställningstagande

Beroendet av fossil energi måste brytas en gång för alla. Det handlar om såväl klimatet som Sveriges välfärd och säkerhet. Den svenska energipolitiken behöver därför ses över och förankras brett i riksdagen, vilket jag också har framhållit i det föregående. Det är tydligt att den fossilmfria energiproduktionen måste öka samtidigt som satsningar behövs på energieffektivisering, energilagring och smart och flexibel elanvändning. Det räcker inte att som regeringen lägga fram mål för energiproduktionen till 2045. Då ska Sverige redan ha ställt om.

För att trygga svensk energiförsörjning och möjliggöra export av grön el anser jag att det behövs ett planeringsmål om minst 100 TWh ny elproduktion till 2030 och på sikt en fördubblad elproduktion jämfört med i dag.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

5. Övergripande mål för planering av elsystemet, punkt 2 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 48 och

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 1, 5 och 6 samt avslår motionerna

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 4,
2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 4 och
2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 76.

Ställningstagande

För att bli av med beroendet av fossila bränslen behövs stora satsningar på att producera förnybar energi och på att elektrifiera stora delar av det svenska samhället. Sverige behöver storsatsa på förnybar och billig energi och det behövs strategier och konkreta mål för ökad produktion av vind- och solkraft. Energin behöver också användas mer effektivt.

Sett till hela energisystemet är Sverige fortfarande fast i ett tungt fossilberoende inom industrin och i betydande delar av transportsektorn. För Sveriges del vore det därför relevant med ett mål om att hela energisystemet ska bli fossilfritt. Om Sverige ska klara klimatomställningen behöver detta uppnås redan till 2035 och det bör därför införas ett övergripande energipolitiskt mål om ett energisystem som ska vara 100 procent fossilfritt senast till detta år. Jag förordar också att det införs ett mål för efterfrågefleksibilitet i elsystemet. Kostnaderna för att stimulera efterfrågefleksibilitet är relativt små, men för att frigöra potentialen för alla dessa flexibilitetsresurser bör det sättas upp ett tydligt mål.

För att möjliggöra och påskynda den gröna omställningen behövs det även tydliga planeringsmål. Till 2030 förordar jag ett planeringsmål om att tillgängliggöra 100 TWh samt ytterligare 50 TWh till 2035. Målen bör uppnås genom en kombination av ny förnybar elproduktion och energieffektiviseringar.

Vid sidan av dessa planeringsmål ser jag även behov av mål för det som kan betecknas grön baskraft. Eftersom både ekonomiska och tidsmässiga skäl talar för att den tillkommande elproduktionen i Sverige inom en överskådlig framtid kommer från förnybara energikällor som vind- och solkraft finns det behov av ett planeringsmål som är inriktat på effekt. Med grön baskraft åsyftar jag alla kraftkällor och tekniker som kan göra elsystemet betydligt tryggare och säkrare än det är i dag. Här ingår höjd effekt i vattenkraften, mer flexibilitet i och effekt från kraftvärme samt gasturbiner som drivs av förnybara bränslen. Även energilagring i form av vätgas, pumpkraft och värme ingår liksom flexibilitet i form av smart styrning av elbilsladdning och värmepumpar samt s.k. tvåvägsladdning av fordon. Jag förordar att regeringen tar fram ett mål om 10 GWh grön baskraft till 2030.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

6. Övrigt om energipolitikens inriktning, punkt 3 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Josef Fransson (SD), Johnny Svedin (SD) och Angelica Lundberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:1388 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkandena 9–11,

2024/25:1407 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 7 och

2024/25:1465 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna

2024/25:479 av Martina Johansson och Mikael Larsson (båda C) yrkandena 1–3,

2024/25:728 av Hanna Westerén (S),

2024/25:832 av Jamal El-Haj (-) yrkande 1,

2024/25:1034 av Mikael Oscarsson (KD) yrkandena 1 och 2,

2024/25:2323 av Niklas Karlsson m.fl. (S),

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 36 och 37,

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 7,

2024/25:3160 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 49 och 50 samt

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 82.

Ställningstagande

Sverige står inför stora utmaningar när det gäller att möta det framtida elbehov som industrin och olika experter har förutspått. För att säkerställa tillräcklig elproduktion i Sverige, såväl nationellt som regionalt och lokalt, måste politiken få incitament på plats som främjar acceptansen för att etablera elproduktionsanläggningar. Sådana medför ofta negativa effekter för miljön, djurlivet och lokalbefolkningen. Därför anser vi att en ökad andel av det mervärde som skapas av elproduktionen bör tillfalla de som påverkas negativt. Redan i dag finns vissa sådana mekanismer, t.ex. vattenkraftens bygdepeng och kärnkraftens alla arbetstillfällen. Dock har andra kraftslag, särskilt vindkraften, historiskt sett undkommit fullt ansvarstagande för sina negativa effekter på både andra kraftslag och de som drabbas av deras etablering. För att säkerställa rättvisa mellan kraftslagen är det rimligt att incitamentsmodeller inte gynnar ett kraftslag framför ett annat. Därför bör alla former av ersättning till kommuner eller andra drabbade likställas, bygga på ökad acceptans och skapa incitament att uppföra elproduktionsanläggningar, oavsett vilket kraftslag det handlar om.

Eftersom befintliga klimatmål är högt ställda och elektrifieringen anses betydelsefull kommer det att krävas mycket mer planerbar el än vad som finns att tillgå i dag. Därför ser vi positivt på alla de åtgärder som nu vidtas för att bana väg för ny kärnkraft. Men att gå från ett läge där avveckling och forskningsförbud stod på agendan till att bygga ny kärnkraft tar dessvärre tid. I väntan på att ny kärnkraft är på plats kommer det att produceras alltmer väderberoende kraft. Det medför i sin tur ett ökat behov av olika balans- och flexibilitetstjänster. I detta sammanhang vill vi framhålla gasturbiner som en ytterst realistisk och rimlig lösning. Om man bygger och använder gasturbiner på rätt sätt i det svenska elsystemet kan de nuvarande problemen med såväl el- och effektbrist som låg överföringskapacitet vara åtgärdade inom några år. Gasturbiner är snabbstartade och flexibla och kan växla mellan gas och flytande bränslen om de förbereds för det rent tekniskt. En annan fördel är att det på gasturbinmarknaden i dagsläget finns ett brett utbud av maskiner, från dryga 500 kilowatt (kW) till nästan 600 megawatt (MW), och att det dessutom är möjligt att kombinera många olika gasturbiner efter behov. Härutöver finns även s.k. gaskombikraftverk som kombinerar gas- och ångturbiner med totala kapaciteter på uppåt 1,3 gigawatt (GW).

Vidare menar vi att Sverige i högre grad bör arbeta med frågor om energisäkerhet. Det behövs både ett leveranssäkert energisystem och kompetent personal som ansvarar för driften. I detta sammanhang vill vi påpeka att behovet av el ser olika ut för olika delar av samhället. För t.ex. samhällsviktig verksamhet kan oacceptabla konsekvenser snabbt uppstå vid elavbrott. Vi vill framhålla att med modern styrteknik kan olika användare sättas i prioriteringsordning vid brist på el och det finns forskning som visar att särskilda reservkraftnät som täcker en viss radie är kostnadseffektiva när det finns flera samhällsviktiga verksamheter nära varandra.

Vi anser att regeringen bör ge Energimyndigheten i uppdrag att utifrån dessa utgångspunkter särskilt förstärka försörjningstryggheten för samhällsviktiga verksamheter. I uppdraget bör särskild hänsyn tas till det förväntat ökande elbehovet och till stamnätets kapacitet att överföra el mellan olika regioner.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

7. Övrigt om energipolitikens inriktning, punkt 3 (V, C)

av Birger Lahti (V) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:3160 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 49 och 50 samt

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 82 och avslår motionerna
2024/25:479 av Martina Johansson och Mikael Larsson (båda C) yrkandena 1–3,
2024/25:728 av Hanna Westerén (S),
2024/25:832 av Jamal El-Haj (-) yrkande 1,
2024/25:1034 av Mikael Oscarsson (KD) yrkandena 1 och 2,
2024/25:1388 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkandena 9–11,
2024/25:1407 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 7,
2024/25:1465 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,
2024/25:2323 av Niklas Karlsson m.fl. (S),
2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 36 och 37 samt
2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 7.

Ställningstagande

Energiförsörjningen av ett samhälle är viktig såväl i fred som under höjd beredskap och i krig. Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har med tydlighet påvisat detta. Samtidigt har det visat sig att Ukraina genom småskalig, regional och lokal energiproduktion samt s.k. ödrift har lindrat konsekvenserna av Rysslands strategi att slå ut den ukrainska energiförsörjningen. För Sveriges del är det enligt vår uppfattning dock i grunden bra med en sammanhållen elförsörjning. Men vid större och långvariga avbrott skulle motståndskraften i Sverige kunna stärkas genom att kritiska platser förbereds för ödrift. Det innebär att de viktigaste samhällsfunktionerna även fortsättningsvis skulle kunna försörjas med el utan att vara kopplade till transmissionsnätet. Vi anser dessutom att det behöver skapas en mer robust kommunal energiförsörjning, vilket skulle leda till såväl bättre förutsättningar för lokal distribution av el som minskad risk för avbrott i lokal värmeförsörjning.

Vi kan konstatera att flera olika kraftslag samverkar i dagens energisystem och att det finns flera viktiga beroenden dem emellan och i förhållande till andra samhällsviktiga verksamheter. I arbetet med att bygga ut energisystemet så att det kan stå emot attacker och samtidigt svara mot framtidens ökande behov av el är det viktigt att det tas hänsyn till förnybara kraftslags behov och att regelverken som rör säkerheten för samhällskritisk infrastruktur uppdateras med detta i beaktande. Det finns också ett behov av att göra det lättare att dela information mellan operatörer samt mellan operatörer och myndigheter i energisektorn för att skapa ett robustare energisystem. Tillsynsverksamheten inom energisektorn behöver också skärpas för att säkra kontinuitet bland samtliga operatörer och därmed skapa bättre förutsättningar att stå emot eventuella attacker.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

8. Övrigt om energipolitikens inriktning, punkt 3 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 36 och 37 samt

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 7 och

avslår motionerna

2024/25:479 av Martina Johansson och Mikael Larsson (båda C) yrkandena 1–3,

2024/25:728 av Hanna Westerén (S),

2024/25:832 av Jamal El-Haj (-) yrkande 1,

2024/25:1034 av Mikael Oscarsson (KD) yrkandena 1 och 2,

2024/25:1388 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkandena 9–11,

2024/25:1407 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 7,

2024/25:1465 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,

2024/25:2323 av Niklas Karlsson m.fl. (S),

2024/25:3160 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 49 och 50 samt

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 82.

Ställningstagande

För att säkra klimatomställningen och industrins konkurrenskraft samt anpassa energisystemet till ett nytt säkerhetspolitiskt läge behövs en betydligt bredare energipolitisk ansats än den som regeringen anammade. Jag menar att det leveranssäkerhetsmål som riksdagen 2024 antog på förslag av regeringen är ogenomtänkt och helt missar att elsystemet bara är en del av Sveriges energisystem. Jag menar att det istället behövs ett mål för energisäkerhet som innefattar en decentraliserad elproduktion i kombination med grön baskraft. Ett sådant mål skulle styra mot ett robust energisystem som kan stå emot cyberattacker och extremväder samt klara ödrift så att telekommunikationer och värmeförsörjning kan upprätthållas. Det skulle innebära att vind- och solkraften behöver byggas ut samtidigt som elnätet förstärks och automatiseras. Energilager skulle också behöva byggas i anslutning till bostäder och kommersiell verksamhet. Syftet är att jämna ut elproduktionen och balansera elnätet och att lagren ska kunna nyttjas vid elavbrott. Detta skulle samtidigt kräva en nationell strategi för energilager samt ett teknikneutralt stöd till storskalig energilagring. Utöver detta behövs planering för hur särskilt viktiga verksamheter ska hållas igång vid störningar och vad det kräver i form av

ödrift av elnätet, lokal reservkraft eller batterilager. Jag menar även att Försvarsmakten i högre grad skulle behöva prioritera energisäkerheten i sina bedömningar av potentiella vindkraftsprojekt.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

9. Kärnkraft, punkt 4 (S, V, C, MP)

av Fredrik Olovsson (S), Mattias Jonsson (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S), Birger Lahti (V), Katarina Luhr (MP), Aida Birinxhiku (S) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 22 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 115 och

avslår motionerna

2024/25:8 av Robert Stenkvist (SD),

2024/25:290 av Camilla Brodin (KD),

2024/25:513 av Josef Fransson (SD),

2024/25:1229 av Larry Söder (KD),

2024/25:1283 av Lars Englund (M) yrkande 2,

2024/25:1546 av Jörgen Grubb m.fl. (SD) och

2024/25:2388 av Mats Sander m.fl. (M) yrkande 6.

Ställningstagande

Vi vill framhålla att forskningen om fusionsenergi har tagit viktiga steg framåt den senaste tiden. Det är därför hög tid att se över hur förutsättningarna för denna kraftproduktionsresurs ser ut i Sverige. Det handlar bl.a. om att det kan finnas skäl att se över det gällande regelverket eftersom det skiljer sig en del från hur andra länder har valt att reglera detta område. Vi menar att det kan vara problematiskt att fusionskraften omfattas av det regelverk som är anpassat för att reglera traditionell kärnkraft – alltså fissionsbaserad – samtidigt som driften av ett fusionskraftverk medför helt andra risker och säkerhetsutmaningar. Det är därför angeläget att regeringen snarast inleder ett arbete med att utreda hur regelverket om fusionsenergi och fusionskraftverk kan uppdateras och anpassas för att bättre motsvara fusionsenergins tekniska och riskmässiga förutsättningar.

Vidare anser vi att det behövs en nationell fusionsstrategi där staten ger en tydlig politisk signal om ett svenskt engagemang för fusionsenergins potential

som grön kraftkälla i Sverige. Strategin bör bl.a. omfatta frågor om infrastruktur, kompetensförsörjning, investeringar och samarbeten på både nationell och internationell nivå.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

10. Vindkraft, punkt 5 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Mattias Jonsson (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S) och Aida Birinxhiku (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 13 och
avslår motionerna

2024/25:910 av Magnus Manhammar (S) yrkande 3,

2024/25:2089 av Lars Beckman (M),

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 35, 41 och 42,

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 14 och 15,

2024/25:3057 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 6 och 7,

2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 31 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 81, 102 och 103.

Ställningstagande

Vindkraftens potential för en snabbare elektrifiering måste tas till vara i Sverige och utbyggnaden av den havsbaserade vindkraften måste därför fullföljas. Havsbaserad vindkraft bidrar till ett elsystem med hög leveranssäkerhet och låg miljöpåverkan och tillhandahåller el till konkurrenskraftiga priser. Detta är särskilt betydelsefullt i de södra delarna av landet där det emellanåt råder ett kraftproduktionsunderskott.

Därför anser vi att det är olyckligt att regeringen har instruerat Svenska kraftnät att upphöra med den planering för anslutning av havsbaserad vindkraft som affärsverket tidigare har inlett. Det har bl.a. resulterat i att den tänkta utvecklaren av en tillståndsgiven vindkraftspark med strategiskt läge i södra Sverige har meddelat att de inte går vidare med sina investeringsplaner på grund av förändrade ekonomiska villkor för anslutning.

Vidare ser vi det som nödvändigt att se över Försvarsmaktens roll i tillståndprocesserna och att säkerställa ett väl fungerande samspel mellan berörda myndigheter och andra aktörer.

Vi vill också framhålla att regeringen skyndsamt behöver fatta beslut om de ansökningar för uppförande av havsbaserade vindkraftsparker som i dag

ligger på regeringens bord och som har överlämnats från länsstyrelserna till regeringen med rekommendation om beslut.

Det är också vår uppfattning att möjligheterna att kompensera dem vars omgivning påtagligt påverkas av vindkraftsutbyggnad kan behöva tydliggöras. De förslag som lades fram i utredningen Värdet av vinden (SOU 2023:18) anser vi därför bör genomföras tillsammans med den reformering av det kommunala vetot som den förra regeringen föreslog i propositionen om ett tidigare kommunalt ställningstagande för vindkraft (prop. 2021/22:210).

För att skynda på tillkomsten av ny vindkraft menar vi att en modell med avgifter från vindkraften till en kommunalt kontrollerad fond bör införas. Avgiften skulle motsvara 0,25 promille av ett prisbasbelopp per installerad MW. Förslaget kan emellertid inte enkelt kombineras med de aviserade förslagen från regeringen. Oaktat hur kommunerna ersätts vill vi dock att de kommuner som ändrar ett tidigare veto mot vindkraftsparker får en extra bonus om ett nytt positivt beslut tas under 2025. Detta stöd kan exempelvis utformas så att de första 400 vindkraftverken av modern storlek får dela på pengarna som avsätts till ändamålet. Det skulle ge ett stöd på ca 250 000 kronor per vindkraftverk.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

11. Vindkraft, punkt 5 (V, MP)

av Birger Lahti (V) och Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 35, 41 och 42,

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 14 och 15,

2024/25:3057 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 6 och 7 samt

2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 31 och
avslår motionerna

2024/25:910 av Magnus Manhammar (S) yrkande 3,

2024/25:2089 av Lars Beckman (M),

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 13 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 81, 102 och 103.

Ställningstagande

Vi vill se en storsatsning på förnybar och billig energi och efterfrågar strategier och konkreta mål för ökad produktion av vind- och solkraft. För att den

positiva utvecklingen på området förnybar energiproduktion ska hålla i sig behövs dock reformer och incitament som ökar acceptansen för ny förnybar elproduktion. Det handlar även om att sätta upp tydliga mål för de olika kraftslagen. När det gäller vindkraften anser vi att det behövs ett mål om att bygga ut den havsbaserade vindkraften med 150 TWh senast till 2040.

Vindkraften är den överlägset billigaste energikällan, vilket har lett till att företag står i kö för att få etablera vindkraftsanläggningar i Sveriges bästa vindlägen. Samtidigt är vi övertygade om att tempot i utbyggnadsprocesserna skulle kunna öka och acceptansen bli större om de som bor i närheten av vindkraftsanläggningar får direkt del av de nyttor som verken genererar och inte enbart måste bära de eventuella lokala problem som kan uppkomma i form av ljud, landskapspåverkan etc. Ett sätt att göra detta på är att ge närboende och kommuner någon form av ersättning, och de närboende bör dessutom få möjlighet att bli delägare i anläggningarna eller få rätt till arrende från vindkraftsbolagen.

Avslutningsvis är det vår uppfattning att tillståndprocesserna skulle gagnas av om kommunernas möjlighet att utöva sin vetorätt mot vindkraftsetableringar kom in tidigare i processen.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

12. Vindkraft, punkt 5 (C)

av Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 81 och 102,
bifaller delvis motion

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 103 och
avslår motionerna

2024/25:910 av Magnus Manhammar (S) yrkande 3,

2024/25:2089 av Lars Beckman (M),

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 35, 41 och 42,

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 14 och 15,

2024/25:3057 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 6 och 7,

2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 31 och

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 13.

Ställningstagande

Vindkraft är det energislag som tillsammans med solel går snabbast att bygga ut och som dessutom kan producera el till låga priser. För att elproduktionsutbyggnaden ska gå tillräckligt snabbt måste det dock bli enklare att bygga ny vindkraft i Sverige, både på land och till havs.

Den snabba tekniska utvecklingen gör också att det är motiverat att underlätta det som brukar betecknas uppgradering (repowering). Detta innebär att mindre vindkraftverk ersätts av större. Enligt min uppfattning finns det starka skäl som talar för att det bör införas ett snabbspår i tillståndprocesserna för uppgraderingsansökningar.

För att ytterligare förbättra vindkraftens möjligheter att snabbt bidra med ny värdefull förnybar elproduktion anser jag att regeringen måste öka tempot i arbetet med att godkänna ansökningar om etablering av ny vindkraft både till havs och på land. Det finns redan i dag ett flertal sådana på regeringens bord. Vid eventuella prioriteringar mellan olika havsbaserade vindkraftsprojekt anser jag att södra Sverige ska ges företräde.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

13. Vattenkraft, punkt 6 (S, V)

av Fredrik Olovsson (S), Mattias Jonsson (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S), Birger Lahti (V) och Aida Birinxhiku (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 11,

bifaller delvis motion

2024/25:1465 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 6 och

avslår motionerna

2024/25:199 av Dan Hovskär (KD),

2024/25:1153 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 1,

2024/25:1465 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 5,

2024/25:1526 av Lars Isacson (S) och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 100 och 101.

Ställningstagande

Vattenkraften är ryggraden i det svenska elsystemet. Därför behöver den osäkerhet som nu råder för verksamhetsutövarna till följd av den nationella planen för moderna miljövillkor och den förlängda pausen i arbetet med vattenkraftens miljövillkor snarast vändas till klarhet. Vi anser att regeringen

måste återkomma med förslag som gör att omprövningarna kan återupptas på ett sätt som garanterar att de uttryckta intentionerna att uppnå största möjliga miljönytta och effektiv tillgång till vattenkraftsel kan realiseras.

För att bidra med ytterligare effekt till elsystemet skulle vattenkraftens reglerbarhet behöva öka. Det kan ske genom att nya vattenkraftverk eller dammar anläggs i redan utbyggda vattensystem men framför allt genom att produktionen och reglerförmågan i befintliga anläggningar utökas. Ett ytterligare sätt att öka reglerbarheten i vattenkraften skulle vara att tillåta ökad vattenmagasinerings eller magasinering på nya platser eller att komplettera vattenkraft med pumpkraft.

Vidare ser vi det som angeläget att snabba på de tillståndsprocesser som har koppling till vattenkraften. Exempelvis behöver de förslag om ändringstillstånd som Miljöprövningsutredningen presenterade genomföras för att processerna ska fungera bättre. Det är också viktigt att regeringen ser till att driften i vattensystem där kraftstationerna har olika ägare kan samordnas för att få största möjliga effekt av nya investeringar. Vi vill se en statlig utredning som kartlägger alla de större kraftproducerande vattendragens potential samt ger förslag som undanröjer hinder och driver på processen att ta vara på möjligheterna.

Detta anser vi att riksdagen bör tillkännage för regeringen.

14. Vattenkraft, punkt 6 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Josef Fransson (SD), Johnny Svedin (SD) och Angelica Lundberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1465 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 5 och 6,

bifaller delvis motion

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 11 och

avslår motionerna

2024/25:199 av Dan Hovskär (KD),

2024/25:1153 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 1,

2024/25:1526 av Lars Isacson (S) och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 100 och 101.

Ställningstagande

Vattenkraften spelar en central roll för Sveriges fossilfria elförsörjning både som produktionskälla och som reglerkraft. Den befintliga vattenkraftens

regler- och produktionsförmågor behöver därför bevaras och utvecklas. Det finns dock mycket som tyder på att vattenkraftens förmåga att balansera elsystemet har slagit i taket. I takt med att väderberoende kraftslag växer förvärras problemet. Därför vill vi framhålla att det finns en stor potential att komma till rätta med detta problem genom pumpkraft i de redan befintliga vattenmagasinen. Det finns dock vissa utmaningar med denna teknik. Visserligen skapar de prisvariationer som finns ekonomiska incitament för både pumpkraft och effekthöjningar i vattenkraftverk, men för att pumpkraft ska bli lönsamt krävs stor höjdskillnad mellan två närliggande vattenmagasin. En annan utmaning, förutom att det är en dyr investering, är tiden som tillståndsprocesserna tar i anspråk. Enligt Energiföretagen får man räkna med tio år för de flesta projekt. Detta är inte rimligt och något som regeringen bör se över.

Vi vill vidare understryka att den ökade andelen väderberoende, icke planerbar kraftproduktion både i Sverige och i vårt närområde har medfört att en stor del av elproduktionen inte sker när efterfrågan är som störst. Detta har bidragit till att Sverige har en betydande elexport under vissa delar av året. Dessvärre saknas rätt marknadsmässiga mekanismer eftersom denna överproduktion inte sker när elen efterfrågas. Det gör att det ekonomiska värdet av elen blir väldigt lågt, vilket ofta innebär att försäljningspriset vida understiger kostnaden för att producera elen. Ett sätt att motverka detta och att utöka uthålligheten i den svenska vattenkraften och därmed även i hela kraftsystemet är en ökad magasineringskapacitet för vattenkraften. Vi anser att regeringen bör utreda förutsättningarna för detta.

Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

15. Vattenkraft, punkt 6 (C)

av Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 100 och 101 samt avslår motionerna

2024/25:199 av Dan Hovskär (KD),

2024/25:1153 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 1,

2024/25:1465 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 5 och 6,

2024/25:1526 av Lars Isacson (S) och

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 11.

Ställningstagande

Vattenkraften spelar en central roll i Sveriges energisystem och gör det möjligt att introducera stora mängder väderberoende förnybar kraft. Genom lagstiftning som företrädare för mitt parti har varit med och förhandlat fram har det skapats enklare regler och rimliga krav som förenar miljöåtgärder med långsiktig lönsamhet för vattenkraften.

Den nuvarande regeringens agerande har dock skapat otydlighet när det gäller vattenkraftens framtida roll och förutsättningar. Den pausade processen med prövningar av vattenkraftens miljötillstånd ser jag visserligen positivt på, men det är mycket olyckligt att pausen inte gäller de som redan är inne i processen. Det är också högst oklart vilka åtgärder regeringen avser att vidta innan pausen löper ut. Jag anser hur som helst att myndigheterna bör se över alla relevanta regelverk och föreskrifter och att de principer som har varit vägledande för de nya reglerna för vattenkraften bör få fullt genomslag, dvs. minskat regelkrångel, respekt för äganderätten och effektiva miljöåtgärder med rimliga kostnader.

Jag menar vidare att regeringen behöver ta initiativ till att utreda hur effektuttaget från befintlig vattenkraft kan öka och att det behövs en plan för hur vattenkraftens maxkapacitet kan nyttjas fullt ut. I ett sådant sammanhang är det också värt att undersöka om det är möjligt att öka lagringskapaciteten i den svenska vattenkraften för att kunna både öka energiproduktionen och hantera extremväder bättre.

Detta anser jag att riksdagen bör tillkännage för regeringen.

16. Vattenkraft, punkt 6 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna

2024/25:1465 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 6 och

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 11 och

avslår motionerna

2024/25:199 av Dan Hovskär (KD),

2024/25:1153 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 1,

2024/25:1465 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 5,

2024/25:1526 av Lars Isacson (S) och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 100 och 101.

Ställningstagande

Vattenkraften är basen i det svenska elsystemet och har samtidigt en möjlighet att spela en avgörande roll när elsystemet nu byggs ut. Jag vill framhålla att det finns flera sätt att höja effekten hos de befintliga vattenkraftsanläggningarna. I detta sammanhang vill jag särskilt lyfta fram att nya turbiner kan adderas i befintliga kraftverk samt att elproduktionen kan kompletteras med pumpkraft.

Vidare behöver vattenkraften miljöanpassas med moderna miljövillkor. Jag anser att regeringen måste återkomma med förslag som gör att omprövningarna kan återupptas på ett sätt som garanterar att de uttryckta intentionerna att uppnå största möjliga miljönytta och effektiv tillgång till vattenkraftsel kan realiseras.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

17. Solenergi, punkt 7 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Mattias Jonsson (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S) och Aida Birinxhiku (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 15 och avslår motionerna

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 18,

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 36, 37, 47 och 155,

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 8.2,

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 38 och 39,

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 10 och 19–21 samt

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 107.

Ställningstagande

Solkraften har förutsättningar att bidra mer till den svenska elproduktionen och behöver ökad tydlighet och ändamålsenliga regelverk. En stor potential finns i storskaliga solkraftsparker och då främst större markbaserade anläggningar. I dag hämmas dessvärre utvecklingen både av regelverket för att uppföra anläggningarna och av möjligheterna att ansluta dem till nätet. Vi anser därför att regeringen behöver säkerställa att det tas fram nationella riktlinjer för länsstyrelserna med syftet att prövningen ska gå snabbt och bli likvärdig över hela landet. Vidare bör Energimarknadsinspektionen få i uppdrag att ta fram regelverk som kortar ledtiderna och säkerställer rimliga kostnader för

anslutning till elnätet. Det är exempelvis viktigt med transparens i fråga om var det finns möjliga eller lämpliga inmatningspunkter i nätet. Även kraven på nätägarna bör i det sammanhanget öka.

Vi kan konstatera att den tekniska utvecklingen på området går snabbt och att det finns ett stort intresse hos hushållen för solkraft och för att installera solceller på t.ex. hustaket. Intresset drivs bl.a. av ett behov av att balansera höga elkostnader och minska beroendet av andra, inte minst fossila, kraftslag. Från politiskt håll bör man därför gynna det faktum att det är kostnadseffektivt att sätta upp solpaneler på nybyggen.

Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

18. Solenergi, punkt 7 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 18 och
avslår motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 36, 37, 47 och 155,

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 8.2,

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 38 och 39,

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 10 och 19–21,

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 15 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 107.

Ställningstagande

Sverige behöver mer ren energi och fler nya gröna jobb. Här kan solkraften som aldrig sinande energikälla spela en betydande roll. Jag kan konstatera att solkraftens effektivitet på kort tid har ökat markant och jag vill se en kraftfull utbyggnad av solkraften i Sverige. Möjligheterna till detta är stora, men det behövs politisk vilja och handlingskraft. Marknaden kan inte lösa detta på egen hand. En viktig grundförutsättning som saknas i Sverige är tydliga planeringsmål för solel och solvärme och Energimyndigheten har heller inte fått något särskilt uppdrag att ta fram sådana mål. Jag menar att sådana mål skulle gynna ambitionshöjningar och ge branschen och hushållen en tydlig signal om att solenergi är värd att satsa på.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

19. Solenergi, punkt 7 (C)

av Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 8.2 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 107 och

avslår motionerna

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 18,

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 36, 37, 47 och 155,

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 38 och 39,

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 10 och 19–21 samt

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 15.

Ställningstagande

Det finns en stor potential att snabbt öka produktionen av solen i Sverige. I dag är solkraften kraftigt underutnyttjad, vilket är märkligt eftersom det är ett av de kraftslag som går snabbast att bygga ut. Solenergin står i dagsläget bara för en dryg procent av Sveriges elproduktion men kan under en enskild timme stå för så mycket som 10 procent.

Jag menar att det finns mycket som kan göras för att öka produktionen av solen i Sverige. Först och främst vill jag framhålla att det finns ett akut behov av att förenkla de regelverk som gäller för etablering av storskaliga solkraftsanläggningar. Regeringen bör enligt min uppfattning ta initiativ till att ta fram bättre och mer ändamålsenliga regler som ökar såväl tillväxten av solkraft som möjligheterna att effektivt integrera solenergiproduktion med jordbruksproduktion. I linje med detta menar jag att Energimyndigheten bör få i uppdrag att tillsammans med relevanta myndigheter förenkla och förtydliga regelverken för storskaliga solkraftsanläggningar, särskilt när det gäller etablering på jordbruksmark.

Det finns vidare ett stort behov av att gynna och förenkla privatpersoners möjligheter att producera solen. Exempelvis bör andelsägare i solcellsanläggningar, på samma sätt som villaägare, ges förmånliga villkor för den produktion som motsvarar den egna konsumtionen. Investeringar i andelsäggande måste uppmuntras och på så sätt skulle grannar gemensamt kunna investera i installation av solceller över stora ladugårdstak. Dessutom bör bostadsrättsföreningar inte missgynnas i förhållande till enskilda när det exempelvis gäller skattesubventioner för att installera solceller. Uppförandet av solceller bör

också generellt befrias från krångliga tillståndsprocesser som t.ex. bygglov, samtidigt som anslutningsavgifterna till elnätet bör hållas låga.

Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

20. Solenergi, punkt 7 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 36, 37, 47 och 155,

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 38 och 39 samt

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 10 och 19–21 samt

avslår motionerna

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 18,

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 8.2,

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 15 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 107.

Ställningstagande

Samhället står inför en omfattande elektrifiering, vilket sannolikt innebär att elanvändningen kommer att fördubblas till 2045. Det kräver inte bara en större energiproduktion utan även en effektivare användning av energin och ett elnät som kan hantera en kraftigt ökad elanvändning.

I detta sammanhang menar jag att solkraften har en stor potential. Men om solkraften ska kunna utvecklas behövs också en politik som gynnar detta kraftslag. Som grund menar jag att Sverige bör införa ett mål om att solkraften ska byggas ut med 30 TWh solen till senast 2030 och att regeringen bör ta fram en omfattande nationell strategi för att utnyttja solenergi för både el- och värmeproduktion.

Det behövs fler och större solkraftsparker där stora volymer el som kommer alla till nytta kan produceras. Med storskalig solvärme skulle Sverige t.ex. kunna ersätta bioenergi och avfallsförbränning för att producera värme till fjärrvärmenätet. För att främja en sådan utveckling menar jag att det initialt behövs ett investeringsstöd och att länsstyrelsernas roll i tillståndsprocessen bör förtydligas. Regeringen behöver också se över regler för uppförande av solkraftsparker så att modeller som ökar den biologiska mångfalden och kombinerar produktion av solen och mat premieras.

Vidare menar jag att solceller på villatak och lägenhetshus bör främjas och att andelsägande i anläggningar för produktion av solen och solenergi bör

gynnas för boende i flerbostadshus. Detta kan ske på många olika sätt, bl.a. genom olika skattemässiga incitament. I detta sammanhang anser jag att staten och kommunerna bör visa vägen genom att installera solceller på alla offentliga byggnader.

Detta anser jag att riksdagen bör tillkännage för regeringen.

21. Biobränslen och biodrivmedel, punkt 8 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Mattias Jonsson (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S) och Aida Birinxhiku (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 18 och 19 samt avslår motionerna

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 6,

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 120 och 125,

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 3,

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 44,

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 8 och 49,

2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 25,

2024/25:3160 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 12 och 52 samt

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 17, 18 och 74.

Ställningstagande

Användningen av fossil energi inom transportsektorn är fortsatt hög och står för en stor del av utsläppen. För att bryta transportsektorns fossilberoende behövs en ökad transporteffektivitet, effektivare fordon och farkoster, elektrifiering och en övergång från fossila till hållbara förnybara drivmedel.

Dagens fossildrivna fordon kommer emellertid att fortsätta att rulla på svenska vägar under många år. För att klara klimatmålen och bidra till svensk industriell utveckling behöver dock fossila drivmedel bytas ut mot förnybara. I dag används biogas framför allt i transportsektorn där den ersätter användning av bensin och diesel och bidrar till att minska utsläppen. Vi menar att det går att utöka produktionen av biogas, vilket skulle vara viktigt för industrins möjligheter att ersätta fossilgas med biogas.

Ett viktigt led i detta arbete är den pågående elektrifieringen av fordonsflottan. Samtidigt behöver omställningsarbetet stå på flera ben. Ett sätt är att öka den inhemska produktionen och användningen av hållbara förnybara drivmedel. Regeringens tandlösa politik innebär dessvärre att Sverige tappar

investeringar i produktion av biodrivmedel, trots de goda förutsättningar för sådan produktion som finns i landet. Detta är ett stort problem för klimatomställningen av fordonsflottan och en förlust för svenskt näringsliv. Vi anser att det är av största vikt att marknadens aktörer får stabila förutsättningar för produktion av biodrivmedel i Sverige.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

22. Biobränslen och biodrivmedel, punkt 8 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 6 och
avslår motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 120 och 125,

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 3,

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 44,

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 8 och 49,

2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 25,

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 18 och 19,

2024/25:3160 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 12 och 52 samt

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 17, 18 och 74.

Ställningstagande

Utsläppen måste minska och försörjningstryggheten öka. Det är grunden för att graden av självförsörjning när det gäller fossilfria drivmedel enligt min mening behöver bli större i Sverige. Jag efterfrågar därför ett investeringsstöd för utbyggnad av produktion av biogas och andra hållbara drivmedel. Det skulle förbättra möjligheterna att producera biodrivmedel i Sverige och därmed bidra till att uppnå en högre grad av nationell självförsörjning av fossilfria drivmedel. Jag vill dock påpeka att drivmedel måste produceras på ett sätt som inte minskar naturliga kolsänkor eller äventyrar den biologiska mångfalden. I enlighet med detta anser jag att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på ytterligare styrmedel för att öka den inhemska produktionen av biodrivmedel.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

23. Biobränslen och biodrivmedel, punkt 8 (C)

av Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 3,

2024/25:3160 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 12 och 52 samt

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 17 och 18 samt avslår motionerna

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 6,

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 120 och 125,

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 44,

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 8 och 49,

2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 25,

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 18 och 19 samt

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 74.

Ställningstagande

När andra länder i allt snabbare takt ställer om sin fordonsflotta kommer den samlade efterfrågan på biodrivmedel att öka internationellt. Produktionen av hållbara drivmedel i Sverige behöver därför öka för att tillgodose detta behov. Här finns det dessutom en enorm potentiell marknad för Sverige och de svenska gröna näringarna som förutom klimatnytta därmed kan skapa nya jobbtillfällen och ökade resurser till landsbygden.

Samtidigt menar jag att det nya säkerhetsläget kräver att Sverige upprättar grundläggande självförsörjning av drivmedel och gör sig mindre beroende av fossila drivmedel från auktoritära regimer. Hållbara biobränslen behövs för att snabbt fasa ut beroendet av rysk energi. Det är därför angeläget att regeringen vidtar åtgärder för att stimulera produktion från råvaror som exempelvis restprodukter från skogen. Jag menar även att det kan finnas ett behov av att inkludera etanol, biogas och andra förnybara bränslen i beredskapslagringen av drivmedel. En sådan politik skulle också stödja den svenska och nordiska produktionen av hållbara biobränslen i stort. För att möjliggöra de stora och långsiktiga investeringar i produktionskapacitet som skulle krävas behövs långsiktigt hållbara spelregler som t.ex. garanterade inköpsvolym. Självförsörjningen av svenskt biodrivmedel bör därför gynnas genom att man upphandlar en omfattande beredskapsproduktion av inhemskt biobränsle av inhemska råvaror som ska kunna säljas billigt i Sverige. Jag anser också att

regeringen ska ge ansvarig myndighet i uppdrag att beakta ett eventuellt behov av att inkludera etanol och biogas i beredskapslagringen av drivmedel.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

24. Biobränslen och biodrivmedel, punkt 8 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 120 och 125,

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 44,

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 8 och 49 samt

2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 25 och
avslår motionerna

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 6,

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 3,

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 18 och 19,

2024/25:3160 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 12 och 52 samt

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 17, 18 och 74.

Ställningstagande

Sverige behöver snabbt minska sitt beroende av importerade insatsvaror såsom fossilt bränsle. Jag menar att Sverige behöver vara självförsörjande när det gäller hållbart producerade förnybara bränslen senast 2030 och att det behövs ett beslutat mål för att uppnå detta. Samtidigt vill jag understryka att de åtgärder som vidtas för att uppnå ett sådant mål måste beakta att uttaget av biomassa ur den svenska skogen behöver ske på ett hållbart sätt.

Det finns många vägar att gå för en ökad självförsörjningsgrad, och olika typer av riktade stöd för produktion av avancerade biodrivmedel skulle kunna ha en positiv effekt. I sammanhanget vill jag även framhålla att svenska gårdar har alla förutsättningar att bli självförsörjande på energi. Många lösningar finns redan i de regenerativa, kretsloppsbaserade och ekologiska metoder som praktiseras i dag.

Vidare menar jag att regeringen behöver planera energiförsörjningen för transportsektorn så att inhemskt producerad förnybar energi och inhemskt producerat förnybart bränsle kan användas i kris och krig.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

25. Energieffektivisering, punkt 9 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Mattias Jonsson (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S) och Aida Birinxhiku (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 17 och

avslår motionerna

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 21,

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 32, 33 och 151,

2024/25:2646 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 3–7, 12–14 och 16,

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 23–25 och 31 samt

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 77 och 78.

Ställningstagande

Sverige ska ha mycket och billig energi samtidigt som det är nödvändigt att den används mer effektivt. En mer effektiv energianvändning kan bidra till att stärka Sveriges konkurrenskraft, minska klimat- och miljöpåverkan samt bidra till försörjningstryggheten på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt.

Enligt vår uppfattning finns det behov av ytterligare insatser för att nå det riksdagsbundna målet om 50 procent effektivare energianvändning 2030. Vi anser att Energimyndigheten ska fortsätta arbetet med energieffektivisering och stötta energieffektiviseringsåtgärder i både småhus och flerbostadshus liksom inom industrin. Här saknas en politik från regeringen och vi vill därför att den återkommer till riksdagen med förslag om energieffektivisering som är bättre utformade och som bl.a. inkluderar ett energieffektiviseringsstöd som är riktat till flerbostadshus.

I sammanhanget beklagar vi även att regeringen på oklara grunder avbröt det arbete som en utredare hade påbörjat med att analysera ett kvotpliktsystem för energieffektivisering (s.k. vita certifikat). Ett sådant marknadsbaserat och kostnadseffektivt styrmedel hade kunnat öka takten i energieffektiviseringsarbetet, bidra till att de energi- och klimatpolitiska målen nås samt underlätta en snabb, smart och samhällsekonomiskt effektiv elektrifiering av samhället. Vi anser därför att arbetet med att utarbeta ett förslag om ett styrmedel med denna inriktning bör återupptas.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

26. Energieffektivisering, punkt 9 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 21 och avslår motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 32, 33 och 151,

2024/25:2646 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 3–7, 12–14 och 16,

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 23–25 och 31,

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 17 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 77 och 78.

Ställningstagande

Behovet av el kommer alltid att finnas i samhället. Därför är det nödvändigt att elen produceras på ett hållbart sätt och används så effektivt som möjligt. Hur omfattande utbyggnaden av förnybara energikällor behöver vara är avhängigt av hur stora energibesparingar och energieffektiviseringar som kan ske. Genom ny teknik och energibesparingar är jag övertygad om att Sverige kan genomföra betydande energieffektiviseringar.

Det är ett faktum att omställningen från det fossila till det förnybara och övergången till att i möjligaste mån elektrifiera industrin och transportsektorn kommer att öka elbehovet. Även om Sverige i dag har ett elöverskott är det viktigt att energieffektiviseringen sker i en så pass hög takt att behovet av el i nya sektorer kan tillgodoses. Jag anser att det därför behövs genomgripande åtgärder för att få samhället att använda energi på ett effektivare sätt. Jag anser att regeringen därför bör återkomma med en nationell plan för energibesparing och energieffektivisering.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

27. Energieffektivisering, punkt 9 (C)

av Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 77 och 78 samt avslår motionerna

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 21,

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 32, 33 och 151,

2024/25:2646 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 3–7, 12–14 och 16,

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 23–25 och 31 samt

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 17.

Ställningstagande

Energisektorn står för en betydande del av utsläppen internationellt, även om den svenska elenergiproduktionen har låga utsläpp. Beroendet av fossil energi måste brytas en gång för alla, både för Sveriges säkerhets och för klimatets skull. Jag anser att energipolitiken behöver ses över i flera avseenden, bl.a. när det gäller de delar som är inriktade på att uppnå en effektivare energianvändning. En effektivare energianvändning medför tydliga fördelar för både samhällsekonomin och klimatet och bör därför vara en av ledstjärnorna för omställningsarbetet. Inte mindre än var sjätte kWh kan effektiviseras bort och det nya mål för energieffektivisering som regeringen aviserat att den ska ta fram bör därför ta fasta på den stora potential som finns för lönsam energieffektivisering. Målet bör också kopplas till relevanta och effektiva styrmedel för effektivare nyttjande av både energi och effekt.

Effektiviseringsåtgärder behövs inom flera samhällssektorer, inte minst inom industrin och i den byggda miljön. Jag anser också att det är viktigt att regeringen är drivande för att EU:s energieffektiviseringsmål ska vara 50 procent effektivare energianvändning inom unionen till 2030.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

28. Energieffektivisering, punkt 9 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 32, 33 och 151,

2024/25:2646 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 3–7, 12–14 och 16 samt

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 23–25 och 31 samt avslår motionerna

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 21,

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 17 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 77 och 78.

Ställningstagande

Det snabbaste och billigaste sättet att frigöra el och göra mer plats i elnäten är att använda el mer effektivt inom industrin och fastighetssektorn. Energi (el och värme) motsvarande elen från flera kärnkraftsreaktorer skulle kunna frigöras genom satsningar på åtgärder för att minska energianvändningen i bostäder och lokaler samtidigt som elpriserna kan hållas nere.

Jag ser många olika åtgärder som kan vidtas för att åstadkomma en effektivare energianvändning. För en familj eller fastighetsägare kan det handla om investeringar i ny teknik som värmer ett hus eller en lokal. Men det kan också handla om att optimera de olika system som redan existerar i en villa eller ett flerbostadshus, exempelvis genom att säkerställa att ventilation och värmesystem fungerar på bästa möjliga sätt tillsammans. För att fastighetsägaren ska nå framgång med dessa åtgärder behöver denne dock ha möjlighet att ta del av förbrukningsstatistik för all energi som levereras till fastigheten, inklusive hyresgästers förbrukning av uppvärmningsenergi, komfortkyla samt hushålls- och verksamhetsel på aggregerad nivå, självfallet med vederbörligt beaktande av integritetsaspekter.

Staten behöver dessutom ta ansvar genom att gå före och visa på goda exempel genom att vidta energieffektiviseringsåtgärder i det egna fastighetsbeståndet. Många offentliga byggnader är fortfarande utrustade med gamla dysfunktionella armaturer och störande belysning som drar el i onödan. Därför förordar jag ett belysningsprogram för statliga byggnader där sparad energi, rätt belysning vid rätt tillfälle, trygghet och minskade ljusföroreningar står i fokus. I de fall myndigheter hyr in sig i privatägda byggnader bör det ställas krav på s.k. gröna hyreskontrakt där den som äger fastigheten och den som hyr delar på kostnaderna för energianvändning och energibesparande investeringar. Därigenom ligger det i båda parternas intresse att vidta energibesparande åtgärder. För att inte bara spara energi utan även använda den producerade energin på bästa sätt är effektstyrning användbart, så att man exempelvis kan planera uppvärmning, ventilation eller laddning av fordon till tider när elanvändningen är låg och därmed vanligen också elpriset. Här behövs en samlad planering med ett stort antal aktörer för att energin ska kunna styras dit den behövs.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

29. Vätgas och elektrobränslen, punkt 10 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Mattias Jonsson (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S) och Aida Birinxhiku (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 20, 21 och 23 samt avslår motionerna

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 12 och 14–16,

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 127,

2024/25:2766 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,

2024/25:2943 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 9 i denna del, 34 och 35 samt

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 72.

Ställningstagande

Omställningen av den svenska basindustrin är en nyckel till framgång i den gröna omställningen och kampen mot klimatförändringarna. Nära sammankopplat med de stora investeringarna i en grön industriell revolution är en ökad användning av vätgas i produktion och lagring av energi. Vätgas kommer således att få en ökad och flerdubbel betydelse och har en betydande roll för industrins omställning. Samtidigt har vätgas också andra tillämpningsområden, exempelvis inom transportsektorn.

Därmed anser vi att Sverige behöver satsa på produktion av vätgas. Grundläggande för en sådan satsning är att det finns en nationell vätgasstrategi som på ett tydligt sätt stakar ut banan för hur produktion och infrastruktur som rör vätgas kan byggas ut.

Vidare menar vi att ett ökat arbete med att bygga ut produktion och infrastruktur för vätgas behöver hållas samman av en stamnätsansvarig aktör, likt det ansvar det statliga Affärsverket svenska kraftnät har för stamnätet för el. I dag vilar detta ansvar på gassidan på ett privat företag, vilket inte är en lämplig ordning när vätgasen nu väntas få en betydligt mer central roll än tidigare. Vi anser att ansvaret för en så viktig infrastruktur ska vila på det offentliga och därmed fullt ut också kunna drivas under det offentliga kontroll.

Sammanfattningsvis anser vi att regeringen bör vidta åtgärder och ta fram förslag i enlighet med det anförda.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

30. Vätgas och elektrobränslen, punkt 10 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 12 och 14–16 samt avslår motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 127,

2024/25:2766 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,

2024/25:2943 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 9 i denna del, 34 och 35,

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 20, 21 och 23 samt

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 72.

Ställningstagande

Elbehovet väntas öka kraftigt nu när samhället elektrifieras alltmer. Eftersom produktionen av förnybar energi är väderberoende kommer det framöver att finnas stora behov av energilagring för att uppnå en bra effektbilans. I detta sammanhang kommer vätgas att spela en viktig roll.

Jag vill understryka att produktionen av vätgas måste byggas ut på ett sätt som är bra för hela samhället och att det offentliga bör ta ansvar för systemperspektivet. Investeringar i vätgas ska stimuleras där de behövs mest och inte endast där marknaden ser största möjligheter till vinstmaximering. Ansvarsfördelningen mellan olika myndigheter när det gäller vätgas bör också ses över och förtydligas. Jag anser att regeringen bör återkomma med förslag på hur vätgasproduktion, energilagring i vätgas och distribution av vätgas kan organiseras för bästa möjliga samhälls- och klimatnytta i hela landet. Dessa bör även innefatta förslag på hur staten kan ge stöd till eller finansiera vätgasinvesteringar i hela landet.

Eftersom vätgas har visat sig vara effektiv för energilagring anser jag att staten bör främja utvecklingen genom att nyttja det faktum att staten äger ett stort energibolag – Vattenfall AB. Jag menar att regeringen bör ge detta bolag i uppdrag att utveckla energilagring i vätgas i samband med sina investeringar i förnybar energi, i synnerhet vid utbyggnad av vindkraft.

Eftersom vätgas kan framställas med hjälp av både fossil och förnybar energi är det enligt min uppfattning viktigt att rikta statliga stöd och EU-stöd till vätgas som framställs med förnybar energi. Detta är särskilt viktigt vid EU-stöd eftersom många EU-länder fortfarande har en stor andel el av fossilt

ursprung i sin energimix. Jag anser att regeringen bör verka för att vätgasproduktionen inom EU ska vara förnybar och att EU-stöd endast ska gå till förnybar produktion.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

31. Vätgas och elektrobränslen, punkt 10 (C)

av Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 72 och

avslår motionerna

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 12 och 14–16,

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 127,

2024/25:2766 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,

2024/25:2943 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 9 i denna del, 34 och 35 samt

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 20, 21 och 23.

Ställningstagande

Ny teknik med vätgas och bränsleceller samt digitalisering ger nya förutsättningar och lösningar för effektivisering, energilagring, flexibel användning och smarta elnät. Med drastiskt sjunkande produktionskostnader för grön el är det inte heller energin som sätter begränsningarna framöver. Billig grön el skapar i stället fantastiska möjligheter att fortsätta att utveckla det svenska energisystemet.

En viktig del i ett sådant system är vätgas och vätgasteknologi. Vätgas är en energibärare med många tillämpningsområden eftersom den går att både lagra och transportera. Vätgas gör det möjligt att integrera stora mängder förnybar elproduktion i elsystemet på ett kostnadseffektivt sätt genom energilagring och systembalansering liksom att minska kapacitetsutmaningarna och sårbarheten i kraftsystemet. Om man lagrar förnybar el i form av vätgas när det finns ett överskott kan den i ett nästa steg användas för att ersätta fossil energi inom industrin och i delar av transportsektorn, inte minst inom den tunga trafiken. Vätgas har därmed möjlighet att rita om landskapet för hur man framställer och använder energi på ett klimatsmart sätt. Regeringen bör därför skyndsamt genomföra den vätgasstrategi som Energimyndigheten tagit fram

för att säkerställa vätgasens potential att bidra till samhällsekonomiska fördelar.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

32. Vätgas och elektrobränslen, punkt 10 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 127 och

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 9 i denna del, 34 och 35 samt

avslår motionerna

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 12 och 14–16,

2024/25:2766 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,

2024/25:2943 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 20, 21 och 23 samt

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 72.

Ställningstagande

Omställningen av den tunga industrin kommer att kräva mycket el som bl.a. kommer att användas för att producera den vätgas som behövs för att kunna fasa ut fossil energi. I takt med att industrin elektrifieras kan vätgaslager och smart styrning av industriprocesser även möjliggöra en ökad flexibilitet i elanvändningen, vilket i sin tur bidrar till att upprätthålla kraftsystemets funktion. Vätgas och andra s.k. elektrobränslen kan dessutom fungera som viktiga pusselbitar i strävan efter att bryta transportsektorns fossilbränsleberoende.

Jag vill understryka att fossilfri vätgas har en viktig roll att spela när det gäller både försörjningstrygghet och att nå klimatmålen. Jag anser därför att det behövs ett produktionsmål om 33 TWh fossilfri vätgas till 2030 och att Svenska kraftnät bör få i uppdrag att planera för vätgasinfrastruktur. Jag anser dessutom att ett introduktionsstöd för elektrobränslen bör införas och att det snabbt bör möjliggöras för elektrobränslen att delta i reduktionsplikten som en övergångslösning i väntan på en full elektrifiering av fordonsparken.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

33. Biogas, punkt 11 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Josef Fransson (SD), Johnny Svedin (SD) och Angelica Lundberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:1395 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 32,

2024/25:1398 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 3 och

2024/25:1614 av Anders Karlsson (C) samt

avslår motionerna

2024/25:1144 av Gudrun Brunegård (KD),

2024/25:2947 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 94,

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 23,

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 9 i denna del,

2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 33 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 93–96.

Ställningstagande

Vi anser att Sverige bör satsa på att öka produktionen av förnybar biogas genom termisk förgasning av biomassa, s.k. biosyngas. Enligt Biogasmarknadsutredningen finns det en betydande potential att producera sådan gas i Sverige baserad på hållbart uttagbar biomassa. Trots detta omfattas biosyngasproduktion i dag inte av något produktionsstöd eftersom förordningen (2022:225) om statligt stöd till produktion av viss biogas endast inkluderar stöd till biogas och biometan. Vi menar att denna förordning bör breddas så att den även inkluderar biosyngas.

Slutligen vill vi framhålla att höga och varierande elpriser är ett problem för lantbruket. Gödselgasproduktion kan dock göra gårdar självförsörjande på el på ett klimatvänligt sätt och bidrar samtidigt till konkurrenskraft och robusthet i livsmedelsproduktionen. Staten bör därför även fortsättningsvis stödja gödselgasproduktion.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

34. Biogas, punkt 11 (V, C)

av Birger Lahti (V) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2947 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 94,

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 23 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 93–96 och
avslår motionerna

2024/25:1144 av Gudrun Brunegård (KD),

2024/25:1395 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 32,

2024/25:1398 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 3,

2024/25:1614 av Anders Karlsson (C),

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 9 i denna del och

2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 33.

Ställningstagande

Tillverkning och användning av biogas kan bidra med många viktiga samhällsnyttor och kan därför spela en betydande roll i omställningen till ett fossilfritt samhälle. Såväl tillverkning som användning medför väldigt låga utsläpp, och den stora vinsten uppkommer när biogasen ersätter betydligt mer klimat-skadliga fossila drivmedel som t.ex. bensin och diesel. Vi vill därför se ett skyndsamt genomförande av Biogasmarknadsutredningens förslag, där den svenskproducerade biogasens samhällsekonomiska nyttor tydliggörs. Utredningens förslag om ett nationellt produktionsmål om minst 10 TWh till 2030 anser vi också bör anammas, liksom dess förslag om ett andra stödpaket.

I detta sammanhang vill vi vidare framhålla biogasens betydelse för jordbruket. De aktörer som satsar på att sluta sina kretslopp genom att använda rester av t.ex. matproduktion för att producera biogas måste enligt vår uppfattning premieras. Eftersom biogas kan utvinnas i samband med gödselhantering har den en stor potential att driva jordbruksmaskiner eller användas för uppvärmning eller elproduktion.

Därför menar vi att biogasen måste gynnas även fortsättningsvis och således förbli helt skattefri. Sverige bör även vara drivande för att ändra statsstödsreglerna på EU-nivå så att anläggningar oberoende av storlek kan få stöd till biogasproduktion såväl i Sverige som i övriga EU-länder. Samtidigt anser vi att stödet till s.k. metangasreducering, där bränslet utvinns ur jordbrukets produkter, måste utökas kraftigt.

Utöver detta anser vi att det bör införas ett mål om att Europas gårdar ska bidra med biogasproduktion samt att en omfattande EU-strategi för biogas ska tas fram, inklusive för inhemsk produktion, uppgradering, distribution, finansiering och fortsatt skattefrihet.

Vidare vill vi framhålla att biogasen kan och bör användas inom fler områden och att den kan spela en viktig roll vid tillverkningen av fossilfritt stål. Regeringen bör därför ta fram en handlingsplan för hur biogas kan komma till användning inom fler områden. Ett sätt att underlätta detta som vi vill lyfta fram är att utveckla den s.k. gröngasprincipen.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

35. Biogas, punkt 11 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 9 i denna del och

2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 33 och

avslår motionerna

2024/25:1144 av Gudrun Brunegård (KD),

2024/25:1395 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 32,

2024/25:1398 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 3,

2024/25:1614 av Anders Karlsson (C),

2024/25:2947 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 94,

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 23 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 93–96.

Ställningstagande

Jag vill se ett energisystem som bygger på förnybara energikällor, kompletterat med energilagring och smarta elnät. Ett sådant system är inte bara bra för klimatet utan är dessutom en säkerhetspolitisk nödvändighet. En viktig del i detta är en väl utbyggd inhemsk produktion av icke fossila bränslen och att fossilgas ersätts med nationellt producerad biogas. En tydlig styrning för en sådan utveckling saknas dock från regeringens sida. Därför anser jag att det bör införas ett planeringsmål om 10 TWh biogasproduktion per år senast 2030.

Sverige behöver också snabbt minska sitt beroende av importerade insatvaror såsom fossilt bränsle. I beredskapsperspektiv måste det finnas förutsättningar för svenska bönder att kunna utföra sitt jobb även i kris. En del i att

stödja svenska bönders självförsörjningsförmåga är att införa en kompensation för gödselgasens högre produktionskostnad jämfört med fossila alternativ.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

36. Torv, punkt 12 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Josef Fransson (SD), Johnny Svedin (SD) och Angelica Lundberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:1399 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 4 och 14 samt

2024/25:1465 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 10 och 11 samt avslår motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 150 och

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 4.

Ställningstagande

Som energikälla är torv både fossilfri och förnybar. Den är dessutom lagringsbar för stabil energiproduktion, vilket i sin tur kan bidra till Sveriges energisäkerhet och beredskap. Användningen av energitorv har under de senaste åren minskat kraftigt, vilket enligt vår mening är onödigt och olyckligt. För att säkerställa Sveriges energioberoende och motståndskraft vid kriser behövs lösningar som adresserar den snabba minskningen av energitorv som en beredskapsresurs. Följden blir att torvutvinningskompetens, utrustning för sådan utvinning samt teknik och erfarenhet från storskalig förbränning av torv försvinner, vilket kan vara allvarligt under en krissituation. Ett sätt att upprätthålla den nödvändiga kapaciteten är att främja en ökad torvutvinning för energiändamål redan under mer normala förhållanden och då företrädesvis på redan påverkade torvmarksområden som ändå läcker betydande mängder växt-husgaser. Sådan verksamhet skulle även kunna bidra med värdefulla arbetstillfällen på platser där utbudet av sådana är begränsat, t.ex. i vissa landsbygdskommuner. Mot bakgrund av den ökade osäkerheten i världen, exempelvis till följd av Ukrainakrisen, anser vi att det är viktigt att undersöka hur användningen av energitorv kan stärkas och utvecklas. Därför behöver regeringen agera för att bevara och utveckla torvens roll som en nationell beredskapsresurs, och därmed säkra tillgången till ett inhemskt bränsle som är användbart för kraft- och värmeproduktion under olika typer av kriser.

Avslutningsvis vill vi framhålla att det är olyckligt att torvens egenskaper som ett långsamt förnybart bränsle inte beaktas utan att pålagor inom ramen

för EU:s utsläppshandelssystem urholkar energitorvens konkurrenskraft i förhållande till andra biobränslen. Det är inte rimligt att torv klassas som förnybar i Sverige när den används för kraftproduktion och då är berättigad till elcertifikat, men att den vid värmeproduktion omfattas av handel med utsläppsrätter och att EU då klassar torven som fossil. Vi menar därför att regeringen bör verka inom EU för att torven ska klassas som förnybar.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

37. Torv, punkt 12 (V, MP)

av Birger Lahti (V) och Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 150 och

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 4 och

avslår motionerna

2024/25:1399 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 4 och 14 samt

2024/25:1465 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 10 och 11.

Ställningstagande

Vi vill framhålla att uppvärmningssektorn behöver bli helt fossilfri och att allt annat är helt orimligt. För att fullt ut kunna möta klimatutmaningarna och uppnå viktiga miljömål är det nödvändigt att fossila bränslen fasas ut, vilka enligt vår uppfattning innefattar torv. Med tanke på torvens långa regenereringstid i naturen bör den inte klassas som ett förnybart bränsle utan som ett fossilt. En fortsatt utvinning och användning av torv står enligt vår uppfattning i konflikt med ambitionerna om att bevara den biologiska mångfalden och begränsa påverkan på klimatet. Därför bör regeringen verka för att torv ska klassificeras som ett fossilt bränsle och för att utvinning och användning av torv för energiproduktion ska avvecklas.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

38. Fossila bränslen, punkt 13 (V, C)

av Birger Lahti (V) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 35 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 7–9 och 73 samt avslår motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 22, 64 och 74 samt

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Tyvärr kan vi konstatera att över 70 procent av Europas energi fortfarande är fossil, när det enda rimliga borde vara att EU fasar ut de fossila bränslena. Vi ser det därför som nödvändigt att EU antar en strategi med detta syfte. EU bör i en sådan strategi införa ett förbud mot all användning av fossila bränslen för energiproduktion från 2035, och takten i utfasningen av användningen av fossila material behöver därför öka. Åtgärder som lämpligen bör övervägas för att nå ett sådant mål är att stoppa installationer av nya anläggningar som drivs av fossil energi, att fasa ut fossila subventioner, att prissätta fossila råvaror som används i produkter och att förbjuda all typ av reklam och marknadsföring av fossil energi. Det borde i dag vara självklart att det är den gröna energin som ska utvecklas, och det är därför nödvändigt att EU:s budget inte längre bidrar till finansiering som gynnar utvinning eller användning av fossil energi. Vi menar därför att regeringen bör uppmanas att inom ramen för EU verka för att säkerställa utfasningen av samtliga fossila bränslen, införa ett förbud för all användning av fossila bränslen för energiproduktion från 2035 och öka takten på utfasningen av fossila material.

Vidare är det vår uppfattning att regeringen bör verka inom EU för att förnybartdirektivet justeras till att även inkludera aktörer som tillhandahåller fossila bränslen och för att det ställs likvärdiga krav på de som tillhandahåller såväl fossilt som förnybart bränsle.

Därtill behöver vi konstatera att det fortfarande importeras stora mängder fossil kol, olja och gas från Ryssland till EU, en handel som bekostar Rysslands anfallskrig i Ukraina. Detta fossilberoende måste brytas. Det är viktigt för klimatet och för Sveriges och Europas säkerhet. Sverige bör därför fatta ett nationellt beslut om att omedelbart stoppa all import av fossila bränslen från Ryssland. Vidare bör regeringen verka för ett totalstopp i hela EU av import av fossila bränslen från Ryssland.

Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

39. Fossila bränslen, punkt 13 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 22, 64 och 74 samt

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 2 och 3 samt

avslår motionerna

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 35 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 7–9 och 73.

Ställningstagande

För att befria Sverige och resten av världen från sitt beroende av fossila bränslen behövs massiva satsningar på den gröna omställningen och hållbara energikällor. Vidare behöver stora delar av samhället elektrifieras. För var dag som går blir det mer akut att stoppa utvinningen av fossila bränslen, och det är därför centralt för Sverige att verka både internationellt och inom EU för att stoppa utvinningen av fossila bränslen. För att bytet från fossila bränslen till förnybar energi ska ske tillräckligt snabbt för att klara de uppsatta klimatmålen behövs en tydlig nationell plan. En sådan plan behöver adressera hur den fossila energin, inklusive torven, ska fasas ut, ange ett slutdatum för användning av fossila bränslen samt inkludera avveckling av alla fossila subventioner.

När det gäller avvecklingen av fossila subventioner vill jag även tillägga följande. Om Sverige ska nå upp till åtagandena i Parisavtalet måste vi i Sverige kraftigt och omgående minska vårt fossilberoende. Det blir därför centralt att fasa ut de subventioner av fossilanvändning som i dag finns genom skattenedsättningar, avdrag och särskilda undantag. Jag noterar att vissa branscher kommer att behöva kompenseras för de ökade kostnader som uppstår när fossila subventioner tas bort. Sådana kompensatoriska stöd bör stimulera till en snabbare omställning till fossilfrihet. Det är således min mening att subventioner och andra stödformer för fossila investeringar bör tas bort och klimatskadliga verksamheter behöver bära hela sin verkliga kostnad.

Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

40. Värme och kraftvärme, punkt 14 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Mattias Jonsson (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S) och Aida Birinxhiku (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 14 och avslår motionerna

2024/25:2100 av Lars Beckman (M),

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 154,

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 7,

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 30 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 91.

Ställningstagande

Fjärrvärmens har en avgörande betydelse i det svenska energisystemet. I och med den effektiva värmedistributionen, och att fjärrvärmens i allt högre utsträckning produceras fossilfritt, minskar den behovet av el. Fjärrvärmens har tydliga drag av ett naturligt monopol, men kunderna kan undvika monopol-effekterna genom alternativa investeringar. De prisökningar av fjärrvärmens som sker runt om i landet och som till del beror på ökade bränslepriser riskerar dock att öka övergången till andra alternativa värmekällor. Detta kan i sin tur innebära att elanvändningen ökar i en situation då el bör användas till annat än uppvärmning. Vi menar att man därför behöver återskapa förtroendet för fjärrvärmebolagen och anser att det endast kan göras genom att man stärker kundens ställning. Vi ser därför ett behov av ökad transparens, och de modeller som nu används för taxering behöver bli färre och tydligare. Vi vill se en annan prisreglering än dagens modell, vilket förslagsvis skulle kunna vara en modell liknande den som gäller för elnät, där en myndighet ytterst får sätta en ram för priset. För att hålla tillbaka prisökningarna på fjärrvärmens bör vidare en hårdare reglering kombineras med sänkt elskatt på kraftverkens värmepumpar. Därtill bör Svenska kraftnät dels säkerställa att fler investeringar kan göras i anläggningar som är viktiga för ett mer robust elsystem, dels underlätta kraft- och fjärrvärmens deltagande på stödmarknader. Energimarknadsinspektionen bör ta fram en ändamålsenlig nätnyttoersättning som korrekt prissätter bidraget till elsystemet. Därutöver bör den fjärr- och kraftvärmestrategi som den tidigare regeringen gav Energimyndigheten i uppdrag att ta fram tas vidare till beslut.

Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

41. Värme och kraftvärme, punkt 14 (V, C)

av Birger Lahti (V) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 91 och avslår motionerna

2024/25:2100 av Lars Beckman (M),

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 154,

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 7,

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 30 och

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 14.

Ställningstagande

Kraftvärmerna är, och kommer att fortsätta att vara, en viktig tillgång i Sveriges energisystem. Det är ett stabilt och reglerbart kraftslag som kompletterar den variabla sol- och vindenergin, samtidigt som det avlastar elsystemet genom att nyttja annan energi för uppvärmning. Vi vill därför att regeringen tar fram en sammanhållen strategi för att stärka kraftvärmens konkurrenskraft. En sådan strategi bör inte bara fokusera på att fasa ut det sista fossila bränslet i produktionen, utan den bör även främja användning av biogas.

Vidare menar vi att regeringen bör sätta upp ett mål om att inga permanent-hus ska värmas upp med enbart direktverkande el eller fossila bränslen efter 2025. Regeringen bör således ge Energimyndigheten i uppdrag att samordna och följa arbetet med att nå detta mål samt föreslå eventuella ytterligare åtgärder som behöver vidtas för att nå det. På sikt bör även fritidshus ges incitament att fasa ut uppvärmning med direktverkande el.

Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

42. Värme och kraftvärme, punkt 14 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 154 och
2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 30 och
avslår motionerna
2024/25:2100 av Lars Beckman (M),
2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 7,
2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 14 och
2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 91.

Ställningstagande

Energieffektiviseringar är det snabbaste, billigaste och mest miljövänliga sättet att minska hushållens och företagens energiförbrukning. Det finns ett flertal åtgärder som går att vidta för att undvika all form av slöseri med energi. Jag vill i detta sammanhang lyfta fram en tämligen outnyttjad resurs, och det handlar om att ta till vara den överskottsvärme som bl.a. uppkommer i en del industriella processer, i serverhallar och vid viss kraftproduktion. Jag anser att regeringen bör stimulera den planering och samordning som behövs samt tillhandahålla incitament som gör det mer attraktivt att ta hand om denna spillvärme.

Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

43. Vissa internationella energifrågor, punkt 15 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Mattias Jonsson (S), Marianne Fundahn (S),
Isak From (S) och Aida Birinxhiku (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 8 och
avslår motion
2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 71.

Ställningstagande

Sverige behöver fortsätta att vara ett föregångsland i den gröna omställningen genom att attrahera investeringar och skapa förutsättningar för svenska företag att växa sig konkurrenskraftiga. Det är därför centralt att Sverige tar till vara det stöd som ges genom olika internationella samarbeten och kanske främst de möjligheter som finns inom ramen för EU. Så kallade viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse (IPCEI) är ett sätt att ge statligt stöd för att

främja banbrytande innovation och infrastruktur av stor betydelse för miljö-, energi- och transportpolitiken. Initialt var Sverige det enda land i EU som hade fler än ett projekt som omfattades av IPCEI-regelverket. Vi anser att regeringen bör fortsätta att identifiera och inkludera projekt under detta regelverk samt utvärdera hur processen för detta kan underlättas.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

44. Vissa internationella energifrågor, punkt 15 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 71 och
avslår motion

2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 8.

Ställningstagande

Gemensamt i EU har flera viktiga steg tagits för klimatomställningen. Det pågår också ett arbete för att komma bort från gamla regleringar som i dag hämmar insatser som behövs för att hantera klimatomställningen. Ett exempel på detta är det beslut som togs våren 2024 om att EU drar sig ut ur energistadgefördraget. Att EU fattade detta beslut är positivt eftersom fördraget hämmar klimatomställningen och möjligheterna att klara Parisavtalet. För att verkställa detta beslut behöver Sverige snarast som enskild part dra sig ur energistadgefördraget efter EU:s beslut om frånträde.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

45. Övriga energipolitiska frågor, punkt 16 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Mattias Jonsson (S), Marianne Fundahn (S),
Isak From (S) och Aida Birinxhiku (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 9 och

avslår motionerna
2024/25:783 av Monica Haider (S),
2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 34,
2024/25:2646 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 2,
2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 36,
2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 26,
2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 22 och
2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 79, 108 och 109.

Ställningstagande

Sverige ska ha högt satta miljömål för industriell verksamhet med väl fungerande samråd med berörda intressenter. Däremot är det besvärande att tillståndprocesserna inte sällan är långa och svåra att förutse. Investeringar i elnäts- och elproduktionsutbyggnad riskerar därmed att påtagligt försvåras. Det är därför viktigt att relevanta regelverk reformeras för att Sverige ska få bättre fungerande tillståndprocesser och på så sätt underlätta för nyindustrialisering och förverkligandet av klimatomställningen. Vi menar att det finns ett flertal åtgärder som bör genomföras för att få till snabbare och effektivare tillståndprocesser.

Något som vi bedömer som centralt för att effektivisera tillståndprocesserna är Miljöprövningsutredningens förslag om att göra ändringstillstånd till regel så att fler verksamheter kan ändra sina tillstånd på ett lättare sätt. I och med Miljöprövningsutredningens beredning av frågan anser vi att det finns tillräckligt med underlag för regeringen att ta fram ett förslag i enlighet med vad vi här har anfört.

Ytterligare ett område som regeringen bör uppmärksamma är att säkerställa fungerande tillståndprocesser inom ramen för befintlig lagstiftning genom att utveckla metoder för samverkan mellan myndigheter. En metod för att korta den totala tidsåtgången i tillståndprocessen är att hantera delarna parallellt snarare än sekventiellt. Det är vår uppfattning att i den utsträckning ett sådant arbete inte kräver lagändring bör det genomföras skyndsamt.

Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

46. Övriga energipolitiska frågor, punkt 16 (V, C)

av Birger Lahti (V) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 36 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 79, 108 och 109 samt avslår motionerna

2024/25:783 av Monica Haider (S),

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 34,

2024/25:2646 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 2,

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 26,

2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 22 och

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 9.

Ställningstagande

Tyvärr behöver vi konstatera att det i dag kan vara svårt för den som t.ex. vill bygga en solcellspark att få tillstånd av länsstyrelsen. Aktören behöver i sådant fall bevisa att det inte i stället skulle gå att bygga vindkraft på marken som tas i anspråk, vilket kan vara mycket svårt. Det skapar också en olycklig hierarki mellan kraftslagen. Vi menar därför att rättsläget på detta område behöver förtydligas. Regeringen bör därför tydliggöra för länsstyrelserna att de ska bidra till en ökad energiproduktion av samtliga fossilfria kraftslag. Länsstyrelsernas instruktion, som fastställs i förordning 2007:825, behöver därför ändras så att länsstyrelserna verkar för ny fossilfri kraftproduktion och oberoende kraftslag och i synnerhet fokuserar på att öka elproduktionen i områden med underskott. Därtill bör förordningen ändras så att det blir tydligt att länsstyrelsen ska verka för att de energipolitiska mål som riksdagen fastställt ska nås och samtidigt möjliggöra etablering av fossilfri kraftproduktion och elektrifiering av samhället i samexistens med livsmedelsproduktion och skogsbruk.

I detta sammanhang vill vi även betona att det är centralt att produkters koldioxidtransparens ökar för att på så vis påskynda utsläppsminskningstakten i energisektorn. Sverige bör därför vara drivande för att EU ska införa krav på ursprungsgarantier för elproduktion på timbasis, i stället för på årsbasis, samt införa nya standarder för ursprungsredovisning för drivmedel och vätgas. Ett sådant system skulle skapa en möjlighet att bättre matcha utbud och efterfrågan av förnybar produktion, vilket i sin tur kraftigt skulle stimulera utbyggnaden av förnybar energiproduktion, eftersom allt fler konsumenter och industrier skulle se hur mycket koldioxid deras inköp resulterar i. Vi menar således att regeringen bör se över möjligheten att stärka kundkraften och koldioxidtransparensen, genom att exempelvis justera systemet med ursprungsgarantier så att de redovisas året om, timme för timme.

Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

47. Övriga energipolitiska frågor, punkt 16 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 34,

2024/25:2646 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 2,

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 26 och

2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 22 och
avslår motionerna

2024/25:783 av Monica Haider (S),

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 36,

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 9 och

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 79, 108 och 109.

Ställningstagande

För att minska hushållens och företagens energikostnader är energieffektiveringar det snabbaste, billigaste och mest miljövänliga sättet. Men det finns en mängd andra åtgärder som hushållen och företagen också kan vidta för att minska sin energiförbrukning. För att kunna göra detta är det dock centralt att ha tillgång till relevant information. Jag kan konstatera att efterfrågan på de kommunala energirådgivarna ökar till följd av de stigande energipriserna. Jag anser att statsmakterna behöver säkerställa att alla som vill ska kunna ta del av denna typ av rådgivning och därför behöver antalet kommunala energirådgivare kraftigt öka. Vidare anser jag att Energimyndighetens arbete med energi- och klimatrådgivare behöver stärkas för att stötta fastighetsägare i deras arbete med att minska energiförbrukningen.

Därtill menar jag att det behövs fler åtgärder för att stödja klimatanpassningen av svenskt jordbruk för att underlätta matproduktionen i ett förändrat klimat. Ett skäl till att sådana stöd behövs är att lönsamheten i många fall är för låg, vilket i sin tur beror på att det inte finns svenska förädlingsanläggningar. Så länge det inte finns förädlingsanläggningar är det svårt att få upp odlingsvolymerna, och utan att det tillhandahålls stora odlingsvolymerna är det heller inte lönsamt att investera i inhemska anläggningar. Jag menar att regeringen behöver införa ett stöd för att fler bioraffinaderier ska etableras i Sverige. Då skulle lokal produktion bättre kunna tas till vara och förädlas.

Detta behöver riksdagen tillkännage för regeringen.

Särskilt yttrande

Vattenkraft, punkt 6 (SD)

Tobias Andersson (SD), Josef Fransson (SD), Johnny Svedin (SD) och Angelica Lundberg (SD) anför:

Vid utskottets behandling av frågor om vattenkraft (punkt 6) har vi försökt få stöd för vårt förslag (res. 14). Eftersom vi inte har fått stöd för våra yrkanden har vi i andra hand gett stöd till det alternativ som företrädarna för Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna förespråkar.

Om vårt förslag till ställningstagande när det gäller vattenkraft i reservation 14 avslås i den förberedande voteringen i kammaren avser vi att i huvudvoteringen stödja det alternativ som förordas av företrädarna för Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2024/25

2024/25:8 av Robert Stenkvist (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snabbutreda och eventuellt bygga en ”Small Modular Reactor” (SMR) i Botkyrka och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om siffrsatta delmål med dithörande uppföljning och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ytterligare styrmedel för att öka den inhemska produktionen av biogas och biodrivmedel och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på hur vätgasproduktion, energilagring i vätgas och distribution av vätgas kan organiseras för bästa möjliga samhälls- och klimatnytta i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på hur staten kan ge stöd till eller finansiera vätgasinvesteringar i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att vätgasproduktionen inom EU ska vara förnybar och att EU-stöd endast ska gå till förnybar produktion och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Vattenfall i uppdrag att utveckla energilagring i vätgas i samband med investeringar i förnybar energi och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör inrätta nationella planeringsmål för solel och solvärme och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med en nationell plan för energibesparing och energieffektivisering och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:199 av Dan Hovskär (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att bygga en turbin från Vänern till Bohuskusten för att få en stabil energiförsörjning och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:290 av Camilla Brodin (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att STEP-medel kan användas för att bygga SMR (små modulära reaktorer) i Norrbotten och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:479 av Martina Johansson och Mikael Larsson (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur en övergripande bedömning kan ske vid utbyggnad av förnybar energi och att kommunernas inställning bör komma in i ett tidigare skede i planeringsprocessen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning av hur ersättningen kan ses över för markägare vid större infrastrukturprojekt så att de kan ersättas för både nuvarande och framtida ekonomiska förluster, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om hur lokal, regional och nationell planering av infrastruktur kan inkluderas i varandras planering och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:513 av Josef Fransson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sin planering för ny kärnkraft ska överväga Skaraborg för uppförande av Micro Modular Reactors (MMR) och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:728 av Hanna Westerén (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkra en långsiktigt hållbar elförsörjning i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:783 av Monica Haider (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att gynna användningen av elnätsstolpar i trä för att på så vis stärka Sveriges energinfrastruktur och göra den mer hållbar och motståndskraftig mot framtida utmaningar och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:832 av Jamal El-Haj (-):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka investeringarna i fossilfria energislag i södra Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:852 av Jennie Nilsson och Arber Gashi (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av blocköverskridande samtal om energifrågan och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:910 av Magnus Manhammar (S):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att verka för att det genomförs en översyn av regelverket gällande havsbaserad vindkraft för att undersöka möjligheten att samordna tillståndsförfarandet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1034 av Mikael Oscarsson (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att regeringen ska tillsätta en utredning om samhällets förmåga att fungera utan konstant elförsörjning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell säkerhetsstrategi för energisystemet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1144 av Gudrun Brunegård (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i högre utsträckning stimulera produktion och distribution av biogasbränsle och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1153 av Camilla Brodin m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den småskaliga vattenkraftens betydelse för att elförsörjningen värnas och utvecklas och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1229 av Larry Söder (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör få i uppdrag att se över möjligheterna att planera för ny kärnkraft inom elområde 3 och 4 och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1283 av Lars Englund (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att en expertutredning tillsätts i syfte att undersöka möjligheten att återstarta det svenska kärnkraftsprogrammet med kokvattenreaktorer och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1388 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utredning av rimlig ersättning för kontraktssinnehavare av boende för försämrad boendestandard då de drabbas av etablering av elproduktionsenheter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utredning av rimlig ersättning till fastighetsägare för sjunkande marknadsvärde på fastigheten då de drabbas av etablering av elproduktionsenheter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skapande av rimliga regler för etablering av elproduktionsenheter med hänsyn till berörda fastighetsägare i närområdet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1395 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att gödselgasproduktion fortsatt bör stödjas av staten och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1398 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inkludera biosyngas i stödssystemet för biogasproduktion och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1399 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att konsekvenserna av Ukrainakriget för svensk energiförsörjning och energisäkerhet i förhållande till möjligheten att säkerställa och öka nyttjandet av torv som energitorv bör utredas skyndsamt och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om torvens roll som beredskapsbränsle och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1407 av Björn Söder m.fl. (SD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att stärka arbetet med energisäkerhet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1465 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av incitament för ny elproduktion och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av gaskraft och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för en utökad magasineringskapacitet för vattenkraften och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om potentialen för pumpkraft och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att torv klassas som förnybart i EU och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för ett ökat skördande av torv på påverkad torvmark och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1526 av Lars Isacsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om korttidsreglering och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1546 av Jörgen Grubb m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bygga ett nytt kärnkraftverk i Barsebäck av modernaste slag, med tillräcklig effekt för att täcka elbehovet i Skåne de närmaste 50 åren, och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1614 av Anders Karlsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra möjligheten till mer biogasproduktion och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2089 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga vilka åtgärder som kan vidtas för att öka den lokala acceptansen vid vindkraftsetableringar så att även närliggande kommuner ges inflytande, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:2100 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förslagen i utredningen Fjärrvärme i konkurrens (SOU 2011:44) åter bör aktualiseras och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2323 av Niklas Karlsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en energipolitik för hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2388 av Mats Sander m.fl. (M):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att etablera små modulära reaktorer i Skåne som baskraft och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla alla fossila subventioner och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett långsiktigt system för omfattande energieffektiviseringar och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett stöd till näringslivets energieffektiviseringar och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fördubbla antalet energirådgivare i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta ett planeringsmål för 150 TWh havsbaserad vindkraft till 2040 och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta ett planeringsmål för 30 TWh solenergi till 2030 och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bygga solceller på alla lämpliga offentliga byggnader och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge dem som bor nära vindkraftverk rätt till ersättning från vindkraftsbolagen och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge närboende möjlighet att bli delägare och rätt till arrende från vindkraftsbolagen där det byggs vindkraftverk och tillkännager detta för regeringen.

47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för nya solparker genom att förtydliga länsstyrelsernas roll i tillståndprocesser och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta ett mål för efterfrågeflexibilitet i elsystemet och tillkännager detta för regeringen.
64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka internationellt och inom EU för att stoppa utvinningen av fossila bränslen och tillkännager detta för regeringen.
71. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska lämna Energistadgefördraget i enlighet med beslut om EU-gemensam exit, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
74. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätta och genomföra en nationell plan för utfasning av fossil energi och tillkännager detta för regeringen.
120. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett mål om att Sverige ska vara självförsörjande på hållbart producerade biobränslen senast 2030, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
125. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa riktade stöd för produktion av avancerade biodrivmedel och elektrobränslen och tillkännager detta för regeringen.
127. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett introduktionsstöd för elektrobränslen och att snabbt möjliggöra för elektrobränslen att ingå i reduktionsplikten och tillkännager detta för regeringen.
150. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klassa torv som ett fossilt bränsle och avveckla brytning och användning av torv för energiproduktion och tillkännager detta för regeringen.
151. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett långsiktigt statligt stöd för energieffektivisering med 60 procent av kostnaderna för åtgärder som effektiviserar energianvändningen för hushåll och fastighetsägare, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
154. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utnyttja spillvärme mer effektivt och tillkännager detta för regeringen.
155. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett investeringsstöd för storskalig solvärme och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2646 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka Energimyndighetens arbete med energi- och klimatrådgivare och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla energiförvaltningen i flerbostadshus genom både informationsinsatser och enklare tillgång till stöd för driftoptimering och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fastighetsägare bör ges rätt att ta del av förbrukningsstatistik för all energi som levereras till fastigheten, inklusive hyresgästers förbrukning av uppvärmningsenergi, komfortkyla samt hushålls- och verksamhetsel på aggregerad nivå, och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett nytt statligt energieffektiviseringsstöd som löper över en flerårsperiod och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillse att alla typer av byggnader ska omfattas av ett statligt stöd för energieffektivisering och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och införa ett långsiktigt system för omfattande energieffektiviseringar och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att energieffektivisera statliga byggnader och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram ett belysningsprogram för statliga byggnader där sparad energi, rätt belysning vid rätt tillfälle, trygghet och minskade ljusföroreningar ska stå i fokus och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ställa krav på gröna hyresavtal inom offentlig förvaltning där hyresvärd och den som hyr delar på energikostnaderna och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en samlad planering för fler smarta byggnader, lokaler och parkeringar som kan bidra till effektstyrning av elanvändningen för att energin ska användas där, och när, den behövs och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2766 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att ge ett uppdrag till Energimarknadsinspektionen att utforma en tydlig vätgasreglering och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att ge Energimyndigheten i uppdrag att ta

fram en handlingsplan för att säkra upp att det finns tillräckligt med el för vätgasproduktion och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2943 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten att göra Skaraborg till ett centrum för en ökad produktion, utveckling och användning av vätgas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten att starta ett utvecklingsprojekt med målet att driva tågen på Kinnekullebanan med vätgas och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2947 av Ulrika Heie m.fl. (C):

94. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att skyndsamt genomföra Biogasmarknadsutredningens (SOU 2019:63) andra stödpaket och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att självförsörjningen av biodrivmedel ska gynnas genom att så konkurrenskraftigt som möjligt upphandla en omfattande beredskapsproduktion av inhemskt biobränsle som skapar en inhemsk produktionsbas, och där det finns incitament och krav på att denna upphandlade produktion säljs billigt i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett mål om att inga permanentus värms upp med enbart direktverkande el eller olja efter år 2025 och tillkännager detta för regeringen.
- 8.2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att acceptansen för, och möjligheten till, utbyggd elproduktion ökar genom att underlätta installation av solceller och privatpersoners försäljning av solenergi till elnätet, att säkerställa tillräcklig ersättning för närboende och lokal skatt till kommuner vid utbyggd vindkraft och solcellsparker, och förbättra möjligheterna att skapa lokala energigemenskaper och tillkännager detta för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser acceptansen för, och möjligheten till, utbyggd elproduktion ökar genom att underlätta installation av solceller och privatpersoners försäljning av solenergi till elnätet, att säkerställa tillräcklig ersättning för närboende.

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i förhandlingar med kommissionen bör verka för att biogas garanteras långsiktig skattefrihet samtidigt som stödet till

biogasproduktion byggs ut kraftigt och tillkännager detta för regeringen.

35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i förhandlingar ska säkerställa utfasningen av samtliga fossila bränslen och införa ett förbud mot all användning av fossila bränslen för energiproduktion från 2035 samt öka takten på utfasningen av fossila material och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att stärka kundkraften och koldioxidtransparensen, exempelvis genom att justera systemet med ursprungsgarantierna så att de redovisas året om, timme för timme och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP):

36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett energisäkerhetsmål och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en stor utbyggnad av förnybar energi som vindkraft, solel och solvärme, särskilt i södra Sverige, och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för lokal produktion av förnybar energi som solel och solvärme och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell strategi för solenergi för produktion av el och värme och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att planera energiförsörjningen av transportsektorn så att inhemskt producerad förnybar energi och inhemskt producerat förnybart bränsle kan användas i kris och krig och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett mål om ett 100 procent fossilfritt energisystem till 2035 och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätta och genomföra en nationell plan för utfasning av fossil energi, inklusive ett slutdatum för användning, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla alla fossila subventioner och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klassa torv som ett fossilt bränsle och fasa ut brytning och användning av torv för energiproduktion och tillkännager detta för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett planeringsmål för att kunna tillgängliggöra 100 TWh el till 2030 och ytterligare 50 TWh till 2035 årligen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett planeringsmål för grön baskraft till 2030 om 10 GW genom effekthöjningar, energilagring och flexibilitet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett energisäkerhetsmål och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett mål om att Sverige ska vara självförsörjande på förnybara bränslen år 2030, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett mål om att Sverige ska producera 10 TWh biogas och 33 TWh fossilfri vätgas per år till 2030 och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bygga solceller på alla lämpliga offentliga byggnader och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge närboende till vindkraft rätt till ersättning från vindkraftsbolagen och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge närboende till vindkraft rätt till andelsägande och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för nya solparker genom att förtydliga länsstyrelsernas roll i tillstandsprocessen och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regelverket bör ses över så att modeller för solcellsparker som ökar den biologiska mångfalden och kombinerar produktion av solel och mat premieras samt att ett stöd för ”naturpositiva” solcellsparker bör ges, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett investeringsstöd för storskalig solvärme och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett långsiktigt system för omfattande energieffektiviseringar och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett långsiktigt statligt stöd för energieffektivisering med 60 procent av kostnaderna för åtgärder som effektiviserar energianvändningen för hushåll och fastighetsägare, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett stöd till näringslivets energieffektiviseringar och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka antalet energirådgivare i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utnyttja spillvärme mer effektivt och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fastighetsägare bör ges rätt att ta del av förbrukningsstatistik för all energi som levereras till fastigheten, inklusive hyresgästers förbrukning av uppvärmningsenergi, komfortkyla samt hushålls- och verksamhetsel på aggregerad nivå, och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett introduktionsstöd för elektrobränslen samt att snabbt möjliggöra för elektrobränslen att delta i reduktionsplikten och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Svenska kraftnät ett uppdrag att planera för vätgasinfrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att planera energiförsörjningen av transportsektorn så att inhemskt producerad förnybar energi och inhemskt producerat förnybart bränsle kan användas i kris och krig, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:3057 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge närboende till vindkraft rätt till arrende från vindkraftsbolagen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge närboende till vindkraft rätt till andelsäggande och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge stöd till etablerandet av bioraffinaderier och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett mål om att Sverige ska vara självförsörjande på hållbart producerade biobränslen senast 2030 och tillkännager detta för regeringen.

31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge närboende möjlighet att bli delägare och rätt till arrende från vindkraftsbolagen där det byggs vindkraftverk och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa kompensation för gödselgasens högre produktionskostnad jämfört med fossila alternativ och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3134 av Fredrik Olovsson m.fl. (S):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av långsiktighet i energipolitiken och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ett mål om ytterligare minst 60 TWh ny fossilfri el till 2030 och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om snabbare och effektivare tillståndprocesser och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vattenkraften och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vindkraft och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fjärr- och kraftvärmens villkor och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om solel och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utformningen av politiken för energieffektivisering och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hållbara fossilfria transporter och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om biodrivmedel och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell strategi för vätgas och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om statlig vätgasinfrastuktur och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en strategi och regelverk för fusionskraft och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utse Svenska kraftnät till systemoperatör för vätgas, en s.k. TSO, och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra för fler projekt som omfattas av IPCEI-regelverket, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:3160 av Mikael Larsson m.fl. (C):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ansvarig myndighet bör ges i uppdrag att beakta ett eventuellt behov av att inkludera etanol, biogas och andra förnybara bränslen i beredskapslagringen av drivmedel och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av förenklad informationsdelning mellan operatörer samt mellan operatörer och myndigheter i energisektorn och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsynsverksamheten i energisektorn behöver skärpas för att säkra kontinuitet vid attacker och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en ökad inhemsk produktion av biodrivmedel innebär en ökad försörjningstrygghet, bättre motståndskraft och minskade sårbarheter i drivmedelsförsörjningen och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3169 av Rickard Nordin m.fl. (C):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i förhandlingar ska säkerställa utfasningen av samtliga fossila bränslen och införa ett förbud för all användning av fossila bränslen för energiproduktion från 2035 samt öka takten på utfasningen av fossila material, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige omedelbart ska stoppa all import av fossila bränslen från Ryssland och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för ett totalstopp av import av fossila bränslen från Ryssland i hela EU och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att bioenergi från hållbara källor ses som en viktig lösning i övergången till ett mer hållbart samhälle på både kort och lång sikt och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bioenergi från hållbara källor inte ska ställas mot andra hållbara energislag utan att de i stället kompletterar varandra för att uppnå större utsläppsminskningar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

72. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att påskynda genomförandet av den vätgasstrategi som regeringen gett Energimyndigheten i uppdrag att ta fram för att säkerställa vätgasens potential att bidra till samhällsekonomiska fördelar såsom utsläppsminskningar såväl som att möjliggöra ett fossilfritt energisystem och tillkännager detta för regeringen.
73. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förnybartdirektivet bör justeras så att det även inkluderar aktörer som tillhandahåller fossila bränslen så att det ställs likvärdiga krav på de som tillhandahåller såväl fossilt som förnybart bränsle, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
74. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av beredskapslagring av fossilfria drivmedel och tillkännager detta för regeringen.
76. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett kortsiktigt effektmål, ett planeringsmål på minst 100 terawattimmar ny elproduktion till 2030 och på sikt en fördubbling av Sveriges elproduktion och tillkännager detta för regeringen.
77. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det nya mål för energieffektivisering som ska tas fram tar fasta på den enorma potential för lönsam energieffektivisering som Energimyndigheten visat på, och målet ska också kopplas till relevanta och effektiva styrmedel för effektivare nyttjande av både energi och effekt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
78. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU bör anta ett energieffektiviseringsmål om 50 procent effektivare energianvändning till 2030 och tillkännager detta för regeringen.
79. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att stärka kundkraften och koldioxidtransparensen, exempelvis genom att justera systemet med ursprungsgarantierna så att de redovisas året om, timme för timme, och tillkännager detta för regeringen.
81. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av samexistens mellan försvarets intressen och övriga samhällsintressen inklusive energiförsörjningen och tillkännager detta för regeringen.
82. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdatera regelverken kring samhällskritisk infrastruktur till att inkludera även förnybara kraftslags behov och tillkännager detta för regeringen.
90. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör bjuda in samtliga riksdagspartier till nya energisamtal med målet att anta en ny bred energipolitisk överenskommelse som inkluderar mål för ny energiproduktion till 2030 och som säkerställer långsiktiga förutsättningar för energiproduktion och tillkännager detta för regeringen.

91. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram förslag på en sammanhållen strategi för att stärka konkurrenskraften för kraftvärmen, som syftar till att fasa ut den sista fossila andelen, och tillkännager detta för regeringen.
93. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utveckla gröngasprincipen i syfte att öka andelen biogas i de befintliga gasnäten och tillkännager detta för regeringen.
94. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en handlingsplan för hur biogasanvändningen kan vidareutvecklas till fler användningsområden och tillkännager detta för regeringen.
95. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta ett produktionsmål för biogas, i syfte att möjliggöra mer långsiktiga förutsättningar för branschen, och tillkännager detta för regeringen.
96. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör vara drivande för att ändra statsstödsreglerna på EU-nivå så att anläggningar oberoende av storlek kan få stöd till biogasproduktion i Sverige och EU, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
100. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lyfta fram vattenkraftens avgörande bidrag till det svenska energisystemet genom minskat regelkrångel, respekt för äganderätt samt effektiva och proportionerliga miljöåtgärder till rimliga kostnader och tillkännager detta för regeringen.
101. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell strategi för att nyttja vattenkraftens maxkapacitet samt öka effektuttaget och lagringskapaciteten och tillkännager detta för regeringen.
102. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en handlingsplan för att ersätta äldre vindkraftverk med nya större verk (s.k. repowering) och tillkännager detta för regeringen.
103. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen omedelbart bör godkänna inkomna ansökningar om havsbaserad vindkraft och tillkännager detta för regeringen.
107. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Energimyndigheten i uppdrag att tillsammans med relevanta myndigheter förenkla och förtydliga regelverken för storskaliga solcellsparker, inte minst vid etablering på jordbruksmark, och tillkännager detta för regeringen.
108. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra i instruktionen till länsstyrelserna, förordning (2007:825), och förtydliga att de ska verka för ny fossilfri kraftproduktion, oberoende kraftslag och i synnerhet fokusera på att öka elproduktionen i områden med underskott och tillkännager detta för regeringen.
109. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att föreslå en tionde punkt i förordning (2007:825) 5 §: ”Länsstyrelsen ska vidare verka för att de av riksdagen fastställda energipolitiska målen nås och

möjliggöra etablering av fossilfri kraftproduktion och elektrifiering av samhället i samexistens med livsmedelsproduktion och skogsbruk”, och tillkännager detta för regeringen.

115. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av regelverken kring fusionsenergi och införandet av en nationell strategi för fusionsenergi och tillkännager detta för regeringen.